МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Н.Д.Санакоєва, В.В.Березенко

ІНФОРМАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ В ОРГАНАХ ВИКОНАВЧОЇ ВЛАДИ ТА МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

Навчальний посібник
для здобувачів ступеня вищої освіти бакалавра
спеціальності «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа»
освітньо-професійної програми
«Інформаційна діяльність у бізнесі, політиці та державному управлінні»

Затверджено
вченою радою ЗНУ
Протокол № 9 від 27.04. 2021

Запоріжжя 2021

УДК : 070 316 777:351/352 (477) (0758)
С18

Санакоєва Н. Д., Березенко В. В. Інформаційна діяльність в органах виконавчої влади та місцевого самоврядування : навчальний посібник для здобувачів ступеня вищої освіти бакалавра спеціальності «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа» освітньо-професійної програми «Інформаційна діяльність у бізнесі, політиці та державному управлінні». Запоріжжя: Запорізький національний університет, 2021. 125 с.

Навчальний посібник містить основні теоретичні положення тем курсу «Інформаційна діяльність в органах виконавчої влади та місцевого самоврядування», питання для самоконтролю, завдання для самостійного виконання, перелік рекомендованої та використаної літератури, глосарій, тести для самоконтролю.

Видання сприятиме формуванню у студентів системи знань про особливості інформаційної діяльності в органах виконавчої влади та опануванню практичних основ, принципів, механізмів в означеній галузі; набуттю ними вмінь і навичок організації інформаційної діяльності у органах виконавчої влади та місцевого самоврядування відповідно до норм чинного законодавства України.

Для здобувачів ступеня вищої освіти бакалавра спеціальності «Журналістика», освітньо-професійної програми «Інформаційна діяльність в органах виконавчої влади та місцевого самоврядування».

Рецензенти:
Ковпак В.А., доктор наук із соціальних комунікацій, доцент

Відповідальний за випуск – доктор наук із соціальних комунікацій, професор
Березенко В.В.

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА..... 4
Тема 1. Ініціалізація понятійного апарату курсу..... 6
Тема 2. Система виконавчої влади України: функціональні повноваження в інформаційній сфері..... 13
Тема 3. Комунікаційні підрозділи органів місцевого самоврядування: функціональні повноваження..... 23
Тема 4. Проєктна діяльність: планування і реалізація інформаційних кампаній..... 32
Тема 5. Формування комунікаційної стратегії: алгоритм дій..... 38
Тема 6. Інформаційна діяльність згідно із Законом України «Про інформацію»..... 45
Тема 7. Принципи інформаційної діяльності згідно із Законом України «Про порядок висвітлення діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування в Україні засобами масової інформації»..... 51
Тема 8. Стратегічний менеджмент інформаційної діяльності: базові засади, перспективні напрямки..... 56
ГЛОСАРІЙ..... 63
ТЕСТОВІ ПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ..... 70
ДОДАТОК А..... 77
ДОДАТОК Б..... 89
ДОДАТОК В..... 100
ДОДАТОК Г..... 109

ПЕРЕДМОВА

Інформаційна діяльність органів виконавчої влади та місцевого самоврядування є складним процесом, що складається з багатьох елементів. Інформаційний підрозділ покликаний здійснювати інформаційний супровід діяльності органу місцевого самоврядування. Ця робота повинна мати постійний, щоденний характер.

Щільність сучасного інформаційного простору, надмірні обсяги інформації, що циркулюють у ньому, спонукають до посиленої активності, спритності та творчого підходу.

Діяльність комунікаційного підрозділу спрямована, переважно, на створення та ретрансляцію інформаційних повідомлень органів виконавчої влади та місцевого самоврядування та його посадових осіб. Це творчий процес, основу якого складає збирання, обробка та інтерпретація інформації

Інформаційний підрозділ також забезпечує зворотній зв'язок, коли збирає, обробляє та здійснює аналіз інформації, джерелами якої є ЗМІ, партії, громадські організації, інші громадські інститути.

Навчальний посібник підготовлено з метою формування у студентів системи знань про особливості реалізації інформаційної діяльності в органах виконавчої влади і місцевого самоврядування відповідно до сучасних реалій та основних засад державної комунікаційної політики у відповідності до норм законодавства.

Посібник містить системний аналіз законодавства, поради фахівців та опис позитивних практик у сфері інформаційної діяльності органів місцевого самоврядування. Також видання містить розділ з ініціалізацією базових понять курсу.

Значну увагу приділено питанням функціональних повноважень комунікаційних підрозділів органів місцевого самоврядування, принципам інформаційної діяльності та порядку висвітлення діяльності органів державної влади та місцевого самоврядування. Окремий розділ присвячено питанням ініціації та імплементації інформаційних кампаній.

Видання сприятиме формуванню у студентів системи знань про особливості інформаційної діяльності в органах виконавчої влади та опанування практичних основ, принципів, механізмів в означеній галузі; набуттю ними вмінь і навичок організації інформаційної діяльності в органах виконавчої влади та місцевого самоврядування відповідно до норм чинного законодавства України.

Навчальний посібник містить основні теоретичні положення тем курсу «Інформаційна діяльність в органах виконавчої влади та місцевого самоврядування», питання для самоконтролю, завдання для самостійного виконання, перелік рекомендованої та використаної літератури, глосарій, тести для самоконтролю.

Видання адресоване передусім студентам, що опановують курс «Інформаційна діяльність в органах виконавчої влади та місцевого

самоврядування», посадовим особам органів місцевого самоврядування, працівникам їх інформаційних служб, активістам організацій громадянського суспільства, журналістам та широкому загалові зацікавлених осіб. Завдання курсу полягає у професійній підготовці висококваліфікованих кадрів для комунікаційних підрозділів органів виконавчої влади та місцевого самоврядування, спроможних розробляти, аналізувати, реалізувати інформаційну діяльність.

ТЕМА 1
ІНІЦІАЛІЗАЦІЯ ПОНЯТІЙНОГО АПАРАТУ КУРСУ

1. Інформаційна діяльність: поняття, класифікаційні підходи.
2. Інформаційне забезпечення діяльності місцевих органів державної виконавчої влади та місцевого самоврядування.
3. Взаємодія органів місцевого самоврядування з громадськістю: проблеми та перспективи.

Мета: *формування термінологічного апарату курсу; ознайомлення із різновидами інформаційної діяльності та особливостями законодавчого тлумачення базових дефініцій.*

Ключові слова

Інформаційна діяльність, інформаційна політика, інформаційний супровід, інформаційна підтримка, інформаційне обслуговування, інформаційна допомога, інформаційний вплив, інформаційна боротьба, інформаційне консультування , інформаційна логістика.

1. Інформаційна діяльність: поняття, класифікаційні підходи

Інформаційне законодавство України не містить визначення поняття інформаційної діяльності. Проте у ЗУ «Про інформацію» (ст. 9), встановлено, що основними видами інформаційної діяльності є:

- створення;
- збирання;
- одержання;
- зберігання;
- використання,
- поширення;
- охорона;
- захист інформації.

У Законі України «Про інформацію» міститься лише визначення **захисту інформації**, який трактується як сукупність правових, адміністративних, організаційних, технічних та інших заходів, що забезпечують збереження, цілісність інформації та належний порядок доступу до неї.

Так, *створення* трактується як процес розумової діяльності людини, що полягає у певних логічних перетвореннях, для якого характерним є досягнення поставленої мети, а також наступне відображення створеної інформації на матеріальних носіях, в електронному вигляді або в усній формі тощо.

Збирання інформації є пошуком необхідної інформації за допомогою використання особою певних методів та засобів.

Охорона інформації здійснюється відповідно до законодавства України про інформацію і є комплексом відповідних гарантій держави щодо рівності

прав доступу до інформації, неможливості обмеження прав особи щодо вибору форм, джерел одержання інформації тощо. Так М. Танчинець стверджує, що сукупність усіх названих дій по відношенню до інформації й становить зміст інформаційної діяльності.

Дослідивши поняття та зміст інформаційної діяльності, виникає необхідність аналізу наявних у доктрині інформаційного права класифікаційних підходів до поділу такої діяльності на види. Так, А. Марущак пропонує виділяти такі різновиди інформаційної діяльності за законодавством України:

1) діяльність друкованих засобів масової інформації;
2) діяльність інформаційних агентств;
3) науково-інформаційна діяльність;
4) статистична діяльність;
5) рекламна діяльність;
6) бібліотечна справа;
7) архівна справа;
8) надання телекомунікаційних послуг тощо.

Дослідниця І. Бачило за характером виділяє такі види інформаційної діяльності:

1) інформаційна діяльність загального характеру – така інформаційна діяльність, що пов'язана з інформаційним забезпеченням усіх ділянок роботи органу, організації, службовця, працівника будь-якої професії і приватної особи;

2) спеціальна інформаційна діяльність – інформаційна діяльність, що здійснюється органами, організаціями та професійно орієнтованими працівниками, які вирішують завдання у сфері масової інформації та інформатизації, забезпечують консультативну, експертну та аналітичну роботу для необмеженого кола користувачів;

3) спеціалізована інформаційна діяльність – діяльність, у результаті якої вирішуються завдання з формування та використання державних інформаційних ресурсів, технологій і комунікацій, необхідних для виконання державних і міжнародних програм в галузі розвитку інформаційної індустрії та інфраструктури, здійснення інновацій на основі інформаційних технологій, забезпечення інформаційної безпеки суспільства, держави, особи.

У межах комплексної класифікації, розробленої К. Бєляковим, на основі поєднання таких критеріїв, як соціальна спрямованість, функції інформаційних ресурсів та технологій, а також правомірність чи неправомірність інформаційної діяльності (соціально-корисна та соціально-шкідлива), пропонується виділяти такі види інформаційної діяльності:

1) державна інформаційна діяльність, суб'єктами якої є органи державної влади, їх службові та посадові особи, інші держави та міжнародні організації;

2) комерційна (недержавна) інформаційна діяльність, суб'єктами якої виступають фізичні та юридичні особи, громадські об'єднання, суб'єкти

владних повноважень, інші держави, їх громадяни та юридичні особи, міжнародні організації та особи без громадянства;

3) приватна інформаційна діяльність, суб'єктами якої є фізичні особи, громадяни інших держав та особи без громадянства;

4) неправомірна інформаційна діяльність, що визначається як соціально шкідлива інформаційна діяльність у державному чи недержавному секторі соціального забезпечення або приватні дії в інформаційній сфері, які здійснюються з порушенням чинного національного законодавства чи норм міжнародного права, завдають матеріальної чи моральної шкоди фізичним та юридичним особам або порушують їх права, та спричиняє притягнення до юридичної відповідальності винних осіб.

Усі наведені вище класифікації стосуються інформаційної діяльності як такої.

Види інформаційної діяльності (за М. Танчинець):

1) інформаційна діяльність органів публічної влади як сукупність дій, пов'язаних із задоволенням інформаційних потреб сторонніх суб'єктів. У процесі реалізації цього права в активний (наприклад, шляхом направлення запитів на інформацію) чи пасивний (ознайомлення з інформацією, оприлюдненою на стендах, офіційних сайтах органів публічної влади) спосіб фізичні та юридичні особи отримують інформацію про діяльність органів публічної влади, тобто задовольняються інформаційні потреби перших (сторонніх суб'єктів);

2) інформаційна діяльність органів публічної влади як сукупність дій, пов'язаних із задоволенням власних інформаційних потреб.

Отже, інформаційна діяльність органів публічної влади – це сукупність дій щодо створення, збирання, одержання, зберігання, використання, поширення, охорони та захисту інформації, що реалізуються органами державної влади, органами місцевого самоврядування, іншими суб'єктами, що здійснюють владні управлінські функції в межах визначеної законодавством компетенції, у тому числі на виконання делегованих повноважень, спрямованих на задоволення як власних інформаційних потреб, так і інформаційних потреб сторонніх суб'єктів.

2. Інформаційне забезпечення діяльності місцевих органів державної виконавчої влади та місцевого самоврядування.

Поняття «інформаційна політика» розглядається як певна сукупність дій, що вміщує зусилля з управління, контролю і сприяння процесам розвитку інформаційних відносин в Україні.

Політичне, економічне й соціальне становище певної території чинить вплив на вибір принципів інформаційної політики. В Україні тривалий час ведеться робота зі становлення системи якісного інформаційного забезпечення органів влади як у державному, так і в місцевому аспектах. Низка законодавчих і нормативно-правових актів визначає механізми використання інформаційно-

комунікаційних технологій, спрямованих на розширення каналу взаємодії держави та громадянського суспільства.

Основними функціями управління інформаційною політикою в регіоні, які здійснюють місцеві органи виконавчої влади, є моніторинг, аналіз, планування, організація, регулювання, контроль.

Виникає потреба формування інформаційної системи управління, куди входить низка заходів і процедур, спрямованих на забезпечення керівництва системи управління інформацією. Вона є необхідною для прийняття рішень управлінським апаратом.

В. Авер'янов виділив такі підходи до створення інформаційної системи управління, зорієнтовані на:

1) реалізацію інформаційних потоків;

2) аналіз розподілу рішень і процесів їх прийняття, на побудову мережевих моделей;

3) поділ інтегрованої інформаційної системи на низку підсистем, кожна з яких зорієнтована на прийняття одного чи циклу управлінських рішень.

Інформаційне забезпечення на рівні регіону слугує здійсненню інформаційного супроводу діяльності місцевих органів державної виконавчої влади та місцевого самоврядування.

Можливість створення інформаційно-комунікативних підрозділів органів публічної влади прямо передбачена Законом України «Про порядок висвітлення діяльності органів державної влади та місцевого самоврядування». Відповідно до статті 6 цього Закону інформаційно-комунікативні підрозділи в системі виконавчих органів рад можуть мати різноманітні форми:

- інформаційне управління,
- інформаційно-аналітичну службу,
- пресслужбу,
- пресцентр,
- управління чи центр громадських зв'язків,
- пресбюро,
- апарат прессекретарів тощо.

Назва може бути різною, але завдання однакові : збір, аналіз, обробка та оперативне надання інформації засобам масової інформації.

Законом визначено, що для інформування про діяльність органів місцевого самоврядування відповідні служби мають право використовувати такі форми підготовки та оприлюднення інформації:

1) випуск і поширення бюлетенів (спеціальних бюлетенів), пресрелізів, оглядів, інформаційних збірників, експрес-інформації тощо;

2) проведення пресконференцій, брифінгів, організація інтерв'ю з керівниками органів державної влади та органів місцевого самоврядування для працівників вітчизняних і зарубіжних засобів масової інформації;

3) підготовка і проведення теле- і радіопередач;

4) забезпечення публікацій (виступів) у засобах масової інформації керівників або інших відповідальних працівників органів місцевого самоврядування;

5) створення архівів інформації про діяльність органів місцевого самоврядування;

6) інші форми поширення офіційної інформації, що не суперечать законодавству України.

Виконання функцій планування, організації, регулювання, моніторингу, аналізу та контролю в частині інформаційного забезпечення діяльності місцевих органів публічної влади передбачає таке:

– інформаційний супровід – здійснення системи ідеологічної або інформаційно-пропагандистської діяльності;

– інформаційну підтримку – надання допомоги в одержанні конфіденційної інформації вищим посадовим особам і органам державної влади, яка необхідна для здійснення ними посадових обов'язків;

– інформаційне обслуговування – виявлення й задоволення спеціальними структурами актуальних інформаційних потреб органів публічної влади;

– інформаційну допомогу – надання своєчасної і кваліфікованої допомоги державним органам у доступі до необхідних інформаційних ресурсів для вирішенням складних завдань формування та реалізації державної політики;

– інформаційний вплив через виробництво, поширення й використання спеціальної інформації спричиняти вплив на різні об'єкти, процеси і явища для вирішення політичних завдань держави;

– інформаційну боротьбу як форму політичного суперництва у вигляді комплексу погоджених за метою, місцем і часом заходів, що спрямовані на досягнення інформаційної переваги;

– інформаційне консультування – надання консалтингових послуг, експертних оцінок, розроблення рекомендацій і пропозицій для вирішення проблем у процесах інформаційно-комунікаційної взаємодії влади і громади;

– інформаційну логістику – управління інформаційними потоками у процесах забезпечення політичної діяльності.

Застосування е-врядування передбачає: забезпечення повного доступу до інформації через Інтернет; створення можливостей для більш зручної комунікації з представниками публічної влади через електронні канали, (заповнювати документи в електронній формі; підвищення підзвітності через збільшення прозорості його рішень; зменшення часу та матеріальних витрат.

Питання для самоконтролю

1. Окресліть розуміння сутності понять «інформаційна діяльність» та «інформаційна політика».

2. Схарактеризуйте види інформаційної діяльності?

3. Назвіть основні функції управління інформаційною політикою.

4. Які існують підходи до створення інформаційної системи управління?

5. Які основні види інформаційної діяльності існують згідно ЗУ «Про інформацію»?

Практичне завдання для самостійного виконання

1. Укладіть термінологічний словник до теми за такими основними поняттями інформаційно-комунікаційної діяльності: «інформація», «комунікація», «інформаційна діяльність», «інформаційна політика», «комунікаційна діяльність», «інформаційний супровід», «інформаційна підтримка», «інформаційне обслуговування», «інформаційна допомога», «інформаційний вплив», «інформаційна боротьба», «інформаційне консультування» , «інформаційна логістика».

2. Візуалізуйте перше та друге питання плану (інфографіка / презентація).

Використана література

1. Авер’янов В., Пухтецька А. Удосконалення організації та системи органів виконавчої влади з урахуванням європейських принципів та стандартів. URL: http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/23648/26-Averyanov%2cPukhtetska.pdf?sequence=1
2. Бачило И. Информационное право. URL: http://static.ozone.ru. 13.
3. Бєляков К. Інформаційна діяльність: зміст та підходи до класифікації. *Інформація і право*. 2012. № 1 (4). С. 63–69.
4. Горбата Л. Діяльність структурних підрозділів органів публічної влади в контексті забезпечення їх інформаційної відкритості. URL: http://www.pubadm.vernadskyjournals.in.ua/journals/2019/3_2019/10.pdf
5. Закон України «Про порядок висвітлення діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування в Україні засобами масової інформації» URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/539/97-вр#Text
6. Карпенко О., Дуда А. Інформаційно-комунікативна діяльність виконавчих органів місцевих рад в Україні. URL: http://www.lvivacademy.com/vidavnitstvo_1/edu_53/fail/16.pdf
7. Марущак А. Інформаційне право: Доступ до інформації. Київ : КНТ, 2007. 532 с.
8. Танчинець М.М. Поняття, зміст та види інформаційної діяльності органів публічної влади України. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvuzhpr_2016_39%282%29__8

Рекомендована література

1. Запорізька обласна рада. URL: https://zor.gov.ua
2. Запорізька обласна рада. Виконавчий апарат ради. URL: https://zor.gov.ua/viddili
3. Міська рада Запоріжжя. URL: https://zp.gov.ua/uk
4. Синєокий О.В. Інформаційне право України та електронне право високих технологій: електронний курс лекцій українською мовою. URL: http: www.nbuv.gov.ua.
5. Структура запорізької міської влади. URL: https://zp.gov.ua/uk/page/struktura-zaporizkoi-miskoi-vladi
6. Управління внутрішньої політики, преси та інформації Запорізької міської ради. URL: https://zp.gov.ua/uk/organizations/item/83/upravlinnya-vnutrishnoi-politiki-presi-ta-informacii-zaporizkoi-miskoi-radi

ТЕМА 2
СИСТЕМА ВИКОНАВЧОЇ ВЛАДИ УКРАЇНИ: ФУНКЦІОНАЛЬНІ ПОВНОВАЖЕННЯ В ІНФОРМАЦІЙНІЙ СФЕРІ

1. Центральні органи виконавчої влади України в інформаційній сфері.
2. Структури із спеціальними повноваженнями у сфері інформаційного забезпечення.
3. Інформаційна діяльність місцевих державних адміністрацій:
   3.1. Запорізька обласна державна адміністрація: підрозділи із повноваженнями в інформаційній сфері.
   3.2. Запорізька міська рада: підрозділи із повноваженнями в інформаційній сфері

Мета: *формування уявлення про виконавчу владу в Україні, її структуру, ознайомлення з функціональними повноваженнями представників комунікаційних відділів органів центральної влади із спеціальними повноваженнями у інформаційній сфері .*

Ключові слова

Виконавча влада, центральні органи виконавчої влади (ЦОВВ), Кабінет Міністрів, міністерства України, місцеве самоврядування.

1. Центральні органи виконавчої влади України в інформаційній сфері

Найважливішим елементом, що забезпечує реалізацію зусиль усіх державних і суспільних сил країни стосовно забезпечення інформаційної безпеки є її система виконавчої влади.

Розрізняють такі види органів виконавчої влади, що розташовані на різних структурних рівнях цієї системи.

Кабінет Міністрів України – вищий орган в системі виконавчої влади (ч. 1 ст. 113 Конституції України).

Конституцією України закріплені широкі повноваження Кабінету Міністрів України у сфері інформаційних відносин, які визначені нормами ст. 116 Конституції України, зокрема:

– забезпечення проведення державної інформаційної політики (пп. 1 та 3),

– вжиття заходів щодо захисту інформаційних прав і свобод громадян (п. 2), розробка і здійснення загальнодержавних програм щодо розвитку інформаційної сфери (п. 4),

– передбачення при формуванні державного бюджету коштів на різного роду заходи щодо забезпечення інформаційної безпеки (п. 6),

– загальна координація діяльності органів виконавчої влади щодо захисту інформаційної безпеки (п. 9) тощо.

Реалізація окресленого кола завдань покладається безпосередньо на Прем'єр-міністра України, Першого віце-прем'єр-міністра і віце-прем'єр-міністрів України.

Розглядаючи діяльність Кабінету Міністрів України як вищого органу виконавчої влади, необхідно зосередити увагу на функціонуванні його робочого органу – урядового комітету.

До основних завдань урядового комітету згідно зі стратегією, визначеною Кабінетом Міністрів України, належать формування та реалізація державної політики у відповідній сфері, зокрема інформаційній.

При виконанні покладених на нього завдань, Урядовий комітет має право отримувати у встановленому порядку від органів виконавчої влади необхідну для своєї роботи інформацію.

Центральний рівень системи органів виконавчої влади становлять центральні органи виконавчої влади (ЦОВВ), до яких належать:

1) міністерства;

2) центральні органи виконавчої влади;

3) центральні органи виконавчої влади зі спеціальним статусом (ЦОВВ, діяльність яких спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України через відповідних міністрів).

Виконавча влада в Україні – одна з конституційних гілок влади в Україні, поряд з законодавчою, самоврядною та судовою. Очолюється Кабінетом Міністрів України, якому підпорядковані усі інші центральні, регіональні та місцеві органи виконавчої влади держави.

Кабінет Міністрів України

Міністерства – 20

- Міністерство з питань стратегічних галузей промисловості України
- Міністерство аграрної політики та продовольства
- Міністерство енергетики України
- Міністерство з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій
- Міністерство молоді та спорту України
- Міністерство цифрової трансформації України
- Міністерство розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України
- Міністерство внутрішніх справ України
- Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України
- Міністерство закордонних справ України
- Міністерство інфраструктури України
- Міністерство культури та інформаційної політики України
- Міністерство оборони України
- Міністерство освіти і науки України
- Міністерство охорони здоров'я України
- Міністерство розвитку громад та територій України
- Міністерство соціальної політики України

- Міністерство у справах ветеранів України
- Міністерство фінансів України
- Міністерство юстиції України

Служби – 25

- Державна податкова служба України
- Державна аудиторська служба України
- Державна служба охорони культурної спадщини України
- Державна служба України з етнополітики та свободи совісті
- Національна служба здоров'я України
- Національна соціальна сервісна служба України
- Державна митна служба України
- Державна авіаційна служба України
- Державна архівна служба України
- Державна казначейська служба України
- Державна міграційна служба України
- Державна служба морського та річкового транспорту України
- Державна служба України з безпеки на транспорті
- Державна служба України з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів
- Державна служба України з питань геодезії, картографії та кадастру
- Державна служба геології та надр України
- Державна служба України з питань праці
- Державна служба статистики України
- Державна служба України з лікарських засобів та контролю за наркотиками
- Державна служба України з надзвичайних ситуацій
- Державна служба фінансового моніторингу України
- Державна служба експортного контролю України
- Державна регуляторна служба України
- Державна фіскальна служба України
- Державна служба якості освіти України

Агентства – 16

- Державне агентство розвитку туризму України
- Державне агентство з енергоефективності та енергозбереження України
- Державне агентство України з питань мистецтв та мистецької освіти
- Агентство з управління державним боргом України
- Державне агентство автомобільних доріг України
- Державне агентство водних ресурсів України
- Державне агентство лісових ресурсів України
- Державне агентство резерву України
- Державне агентство рибного господарства України

– Державне агентство України з питань кіно
– Державне агентство України з управління зоною відчуження
– Державне космічне агентство України
– Національне агентство України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів
– Державне агентство інфраструктурних проектів України
– Національне агентство України з питань державної служби
– Національне агентство з питань запобігання корупції

Інспекції – 5

– Державна інспекція культурної спадщини України
– Державна інспекція архітектури та містобудування
– Державна екологічна інспекція України
– Державна інспекція ядерного регулювання України
– Державна інспекція енергетичного нагляду України

ЦОВВ зі спеціальним статусом – 8

– Комісія з регулювання азартних ігор та лотерей
– Національна комісія зі стандартів державної мови
– Державний комітет телебачення і радіомовлення України
– Адміністрація Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України
– Антимонопольний комітет України
– Фонд державного майна України
– Національне агентство України з питань запобігання корупції
– Національне агентство України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів

Колегіальні Органи – 3

– Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері зв’язку та інформатизації
– Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг
– Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку

Інші ЦОВВ – 4

– Адміністрація Державної прикордонної служби України
– Національна поліція України
– Український інститут національної пам'яті УІНП
– Пенсійний фонд України

Місцеві органи влади – 27

– Вінницька обласна державна адміністрація
– Волинська обласна державна адміністрація
– Дніпропетровська обласна державна адміністрація
– Донецька обласна державна адміністрація
– Житомирська обласна державна адміністрація

- Закарпатська обласна державна адміністрація
- Запорізька обласна державна адміністрація
- Івано-Франківська обласна державна адміністрація
- Київська обласна державна адміністрація
- Кіровоградська обласна державна адміністрація
- Луганська обласна державна адміністрація
- Львівська обласна державна адміністрація
- Миколаївська обласна державна адміністрація
- Одеська обласна державна адміністрація
- Полтавська обласна державна адміністрація
- Рівненська обласна державна адміністрація
- Сумська обласна державна адміністрація
- Тернопільська обласна державна адміністрація
- Харківська обласна державна адміністрація
- Херсонська обласна державна адміністрація
- Хмельницька обласна державна адміністрація
- Черкаська обласна державна адміністрація
- Чернівецька обласна державна адміністрація
- Чернігівська обласна державна адміністрація
- Київська міська державна адміністрація
- Рада міністрів Автономної Республіки Крим
- Севастопольська міська державна адміністрація

2. Структури із спеціальними повноваженнями у сфері інформаційного забезпечення

Ланкою органів виконавчої влади, безпосередньо підпорядкованою Кабінету Міністрів, є міністерства та інші ЦОВВ.

Провідне місце серед центральних органів посідають міністерства України.

Їх керівники – міністри – входять до складу Кабінету Міністрів і безпосередньо беруть участь у формуванні державної політики в країні.

Міністри особисто відповідають за розробку і впровадження програм Кабінету Міністрів, зокрема щодо інформаційного забезпечення безпеки держави.

Визначаючи компетенцію міністерств щодо реалізації державної політики в інформаційній сфері, необхідно зазначити, що кожне з них має як загальні, так і додаткові спеціальні повноваження у вказаній сфері.

Отже, досліджуючи загальні повноваження, слід зазначити, що відповідно до покладених завдань кожне з міністерств забезпечує в межах своєї компетенції реалізацію державної політики стосовно державної таємниці: контроль за її збереженням у центральному апараті міністерства, на підприємствах, в установах і організаціях, підпорядкованих йому.

Спеціальні повноваження у сфері інформаційного забезпечення системи органів виконавчої влади мають такі міністерства:

- Міністерство закордонних справ України
- Міністерство освіти і науки України
- Міністерство культури та інформаційної політики України
- Міністерство оборони України
- Міністерство юстиції України
- Міністерство цифрової трансформації України

Визначаючи компетенцію кожного з центральних органів виконавчої влади у сфері інформаційного забезпечення, варто зазначити, що кожен з них має, аналогічно до міністерств, як загальні, так і додаткові спеціальні повноваження у вказаній сфері.

Отже, досліджуючи загальні повноваження, слід зазначити, що відповідно до покладених завдань центральний орган виконавчої влади забезпечує в межах своєї компетенції реалізацію державної політики в інформаційній сфері.

Відповідно кожний центральний орган виконавчої влади має право одержувати в установленому законодавством порядку від органів державної влади, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ і організацій незалежно від форм власності, а також від громадян та їх об’єднань інформацію, документи і матеріали, необхідні для виконання покладених на нього завдань.

Низка центральних органів виконавчої влади наділені спеціальними повноваженнями в інформаційній сфері. Їх діяльність спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України через відповідних членів Кабінету Міністрів України .

ЦОВВ зі спеціальним статусом у сфері інформаційного забезпечення мають майже аналогічний з міністерствами та центральними органами виконавчої влади обсяг повноважень, а саме включно як загальні, так і додаткові спеціальні повноваження у вказаній сфері.

До ЦОВВ зі спеціальним статусом, які наділені загальними та спеціальними повноваженнями у сфері інформаційного забезпечення системи органів державного управління, належать:

- Національна комісія зі стандартів державної мови
- Державний комітет телебачення і радіомовлення України
- Адміністрація Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України
- Антимонопольний комітет України.

Спеціальні повноваження в інформаційній сфері надано Державному комітету телебачення і радіомовлення України.

Держкомтелерадіо України є спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади із забезпечення реалізації державної політики в інформаційній та видавничій сферах, державної мовної політики.

Спеціальними повноваженнями в інформаційній сфері наділена Служба безпеки України. Вона виконує одну з головних функцій, а саме реалізацію державної політики щодо захисту державних інформаційних ресурсів у мережах передачі даних, криптографічного та технічного захисту інформації.

Основне завдання по реалізації державної політики у сфері інформаційної безпеки покладено на органи виконавчої влади, які здійснюють свої функції на основі чинного законодавства України.

3. Інформаційна діяльність місцевих державних адміністрацій

Відповідно до Конституції України найнижчим рівнем системи органів виконавчої влади є місцеві державні адміністрації, які також здійснюють ряд функцій в сфері забезпечення інформаційної безпеки (наприклад, здійснення заходів щодо організації правового інформування та інформаційного виховання населення; здійснення передбачених законодавством заходів, пов'язаних із забезпеченням інформаційної безпеки, захистом інформаційних прав особи; тощо).

Місцеве самоврядування – згідно із **Законом України «Про місцеве самоврядування**» – це гарантоване державою право та реальна здатність територіальної громади – жителів села чи добровільного об'єднання у сільську громаду жителів кількох сіл, селища, міста – самостійно або під відповідальність органів та посадових осіб місцевого самоврядування вирішувати питання місцевого значення в межах Конституції і законів України.

У ст. 10 цього закону вказано, що **місцеве самоврядування здійснюється** територіальними громадами сіл, селищ, міст як безпосередньо, так і через сільські, селищні, міські ради та їх виконавчі органи, а також через районні та обласні ради, які представляють спільні інтереси територіальних громад сіл, селищ, міст.

Сільські, селищні, міські ради є органами місцевого самоврядування, що представляють відповідні територіальні громади та здійснюють від їх імені та в їх інтересах функції і повноваження місцевого самоврядування, визначені Конституцією України, цим та іншими законами.

Обласні та районні ради є органами місцевого самоврядування, що представляють спільні інтереси територіальних громад сіл, селищ, міст, у межах повноважень, визначених Конституцією України, цим та іншими законами, а також повноважень, переданих їм сільськими, селищними, міськими радами.

3.1. Запорізька обласна державна адміністрація: підрозділи із повноваженнями в інформаційній сфері

Запорізька обласна державна адміністрація у своїй роботі керується Конституцією України, Законом України «Про місцеві державні

адміністрації» від 9 квітня 1999 року, і Законом України «Про місцеве самоврядування в Україні» від 21 травня 1997 року.

Місія Запорізької облдержадміністрації

Запорізька обласна державна адміністрація в межах своїх повноважень здійснює виконавчу владу на території Запорізької області.

У структурі Запорізької облдержадміністрації у сфері інформаційної діяльності функціонує *Департамент інформаційної діяльності та комунікацій з громадськістю Запорізької обласної державної адміністрації***.**

Основними завданнями Департаменту є забезпечення на території області:

1) інформаційного забезпечення діяльності місцевих органів виконавчої влади;

2) сприяння реалізації конституційного права громадян на свободу слова, співпраця із засобами масової інформації різних форм власності;

3) забезпечення проведення державної політики в інформаційній та видавничій сферах;

4) створення умов для розвитку інформаційної та видавничої сфер на території області;

5) аналіз і прогнозування суспільно-політичних процесів в області;

6) створення умов для діяльності інститутів громадянського суспільства в області, участі громадськості у формуванні та реалізації державної та регіональної політики;

7) впровадження ефективних механізмів комунікацій між обласною державною адміністрацією та інститутами громадянського суспільства;

8) сприяння місцевим органам виконавчої влади на території Запорізької області у взаємодії з політичними партіями та громадськими організаціями.

3.2. Запорізька міська рада: підрозділи з повноваженнями в інформаційній сфері

У Запорізькій міській раді над інформаційним забезпеченням працює два структурних підрозділи: Прес-центр, та Управління внутрішньої політики, преси та інформації Запорізької міської ради.

Управління внутрішньої політики, преси та інформації Запорізької міської ради складається з таких структурних одиниць:

- відділ преси та інформації;
- відділ по забезпеченню роботи сайту міської влади;
- відділ внутрішньої політики.

Основні завдання Управління внутрішньої політики, преси та інформації Запорізької міської ради:

1. Аналіз і прогнозування суспільно-політичних процесів в місті.

2. Сприяння органам місцевого самоврядування у розвитку їх зв’язків з політичними партіями, громадськими організаціями.

3. Інформаційно-аналітичне забезпечення здійснення внутрішньої політики в місті.

4. Забезпечення ефективної взаємодії з засобами масової інформації, підтримання діалогових відносин з громадськістю шляхом висвітлення повсякденної діяльності міської ради, підприємств, установ та організацій, що належать до комунальної власності міста.

5. Аналіз і координація діяльності виконавчих органів ради щодо інформування громадськості з питань, що належать до сфери їх управління.

6. Підготовка інформації про діяльність органів місцевого самоврядування, створення та реалізація тематичних медіа-планів та проектів, організація оприлюднення в ЗМІ інформаційних матеріалів, підготовлених виконавчими органами міської ради.

7. Здійснення моніторингу висвітлення ЗМІ діяльності органів місцевого самоврядування, організація оперативного реагування на критичні публікації, виступи, повідомлення тощо.

Питання для самоконтролю

1. Схарактеризуйте основні завдання виконавчої влади в Україні.
2. Окресліть структуру виконавчої влади в Україні.
3. Назвіть органи виконавчої влади із спеціальними повноваженнями в інформаційній сфері.
4. Схарактеризуйте функціональні повноваження ЦОВВ.
5. Розкрийте зміст основних функціональних повноважень інформаційно-комунікаційних структур у органах місцевого самоврядування м. Запоріжжя.

Практичне завдання для самостійного виконання

1. Проаналізуйте функціональні повноваження у сфері інформаційного забезпечення таких структур (представити у формі аналітичної довідки / інфографіки / презентації):
   - Національна комісія зі стандартів державної мови
   - Державний комітет телебачення і радіомовлення України
   - Адміністрація Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України
   - Антимонопольний комітет України.
2. Ознайомтесь із спеціальними повноваженнями у сфері інформаційного забезпечення таких міністерств:
   - Міністерство закордонних справ України
   - Міністерство освіти і науки України
   - Міністерство культури та інформаційної політики України

- Міністерство оборони України
- Міністерство юстиції України
- Міністерство цифрової трансформації України

Представте результати дослідження у формі аналітичної довідки / інфографіки / презентації).

3. Проаналізуйте структуру та функціональні повноваження у сфері інформаційного забезпечення таких органів виконавчої влади. Представте результати дослідження у формі аналітичної довідки / інфографіки / презентації):
   - Запорізька обласна рада
   - Міська рада Запоріжжя
   - Запорізька облдержадміністрація.

Використана література

1. Горбата Л.П. Діяльність структурних підрозділів органів публічної влади в контексті забезпечення їх інформаційної відкритості. URL: http://www.pubadm.vernadskyjournals.in.ua/journals/2019/3_2019/10.pdf
2. Карпенко О., Дуда А. інформаційно-комунікативна діяльність виконавчих органів місцевих рад в Україні. URL: http://www.lvivacademy.com/vidavnitstvo_1/edu_53/fail/16.pdf
3. ЗУ «Про порядок висвітлення діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування в Україні засобами масової інформації». URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/539/97-вр#Text
4. Запорізька обласна рада. URL: https://zor.gov.ua
5. Запорізька обласна рада. Виконавчий апарат ради. URL: https://zor.gov.ua/viddili
6. Міська рада Запоріжжя. URL: https://zp.gov.ua/uk

Рекомендована література

1. Синєокий О.В. Інформаційне право України та електронне право високих технологій. URL:http: www.nbuv.gov.ua.
2. Структура запорізької міської влади. URL: https://zp.gov.ua/uk/page/struktura-zaporizkoi-miskoi-vladi
3. Управління внутрішньої політики, преси та інформації Запорізької міської ради. URL: https://zp.gov.ua/uk/organizations/item/83/upravlinnya-vnutrishnoi-politiki-presi-ta-informacii-zaporizkoi-miskoi-radi

ТЕМА 3.
КОМУНІКАЦІЙНІ ПІДРОЗДІЛИ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ: ФУНКЦІОНАЛЬНІ ПОВНОВАЖЕННЯ

1. Функції інформаційно-комунікаційних підрозділів.
2. Інформаційно-аналітична діяльність інформаційно-комунікаційного підрозділу.
2.1. Моніторинг інформації.
2.2. Ризики для діяльності ОМС.
3. Райтерська (комунікативна) діяльність інформаційно-комунікаційних підрозділів.
4.Порядок взаємодії підрозділів апарату в інформаційній сфері.

Мета: *формування уявлення про інформаційну та аналітичну діяльність інформаційно-комунікаційних підрозділів органів місцевого самоврядування.*

Ключові слова

Райтерська (комунікаційна) діяльність інформаційно-комунікаційних підрозділів, ризики для діяльності ОМС, моніторинг інформації, функції інформаційно-комунікаційних підрозділів.

1. Функції інформаційно-комунікаційних підрозділів

Обов'язок інформування органів виконавчої влади та місцевого самоврядування про свою діяльність прямо випливає з чинного законодавства України. У цьому зв'язку варто передусім згадати Конституцію України, ст. 34 якої гарантує кожній людині та громадянинові право вільно збирати, зберігати, використовувати і поширювати інформацію усно, письмово або в інший спосіб – на свій вибір. Ст. 57 Основного Закону гарантує кожному право знати свої права і обов'язки.

Базовий для муніципального врядування законодавчий акт – Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні» серед основоположних принципів місцевого самоврядування визначає принципи народовладдя і гласності (ст. 4). Однією з неодмінних умов народовладдя є належне інформування громади. Вказаний Закон також закріплює механізми безпосередньої участі громадян у місцевому самоврядуванні: місцеві референдуми, громадські слухання, загальні збори громадян за місцем проживання, місцеві ініціативи, участь в органах самоорганізації населення.

У ст. 59 Закону встановлено обов'язок органів місцевого самоврядування та їх посадовців доводити до відома населення власні акти, а також право громадян одержувати копії таких актів. Більшість органів виконавчої влади забезпечили функціонування структурного підрозділу з питань взаємодії з

громадськістю, його належне кадрове та матеріально-технічне забезпечення, водночас відсутня усталена практика визначення типу такого підрозділу.

Функції інформаційно-комунікаційних підрозділів стосуються не лише висвітлення діяльності органів місцевого самоврядування. Функціональне призначення інформаційно-комунікаційного підрозділу – це здійснення таких видів діяльності:

- інформаційної;
- аналітичної (або інформаційно-аналітичної);
- комунікаційної (райтерської).

Процес інформаційно-аналітичної роботи – це сукупність спрямованих на визначений об'єкт технологічних процедур, виконання яких у певній послідовності із використанням технічних засобів забезпечує вирішення визначеного завдання.

Аналітична діяльність «обслуговує» всі етапи процесу місцевого самоврядування, надаючи можливі варіанти його здійснення. У широкому значенні під інформаційно-аналітичною діяльністю ми будемо розуміти процес збору та обробки (аналізу та синтезу) інформації. Щодо аналітичної (інформаційно-аналітичної) діяльності підрозділу органів місцевого самоврядування (далі – ОМС), то це поняття може бути визначене як вид управлінської діяльності, яка складається з:

1) моніторингу інформації, яка стосується органів самоврядування та громади загалом;

2) встановлення основних тенденцій, закономірностей суспільного розвитку в соціальній, економічній, політичній площині;

3) виявлення у цих тенденціях сфер інтересів громади та органів самоврядування;

4) підготовки пропозицій до реагування (або альтернативних варіантів реагування) на суспільні виклики з боку ОМС;

5) підтримки рішень органів місцевого самоврядування (у формі інформаційно-аналітичного супроводу, оцінки ризиків від рішення органу самоврядування, контролю за реалізацією рішення, від слідкування реакції на дії органів).

При підтримці управлінського рішення інформаційно-аналітична діяльність виконує кілька основних функцій: прогнозування, планування, підготовка до прийняття управлінського рішення, розробка чи замовлення на розробку методичних матеріалів.

Аналітична діяльність інформаційно-комунікаційного підрозділу має базуватися на основі здійснення моніторингу інформації з відкритих і закритих джерел.

При відстеженні інформації необхідно перевіряти інформацію на відповідність кільком критеріям:

- достовірність інформації (підтвердження інформації фактом);
- об'єктивність інформації (підтвердження інформації з кількох джерел);
- своєчасність (оперативність) інформації.

Моніторинг інформації містить:

1) моніторинг рішень органів державної влади (далі – ОДВ) та ОМС через інформаційні стенди, Інтернет-сайти органів влади, публікації в комунальних і державних ЗМІ;

2) моніторинг інформації, що публікується місцевими засобами масової інформації (моніторинг місцевих ЗМІ) – йдеться про публікації про події і явища, які становлять інтерес для ОМС;

3) моніторинг публічно оголошених заяв представників органів державної влади і місцевого самоврядування, партійних організацій, знакових фігур бізнес-середовища (пресконференції, публікації в ЗМІ, на інтернет-ресурсах);

4) моніторинг інформації, що публікується центральними ЗМІ, яка стосується конкретної громади.

Дослідники О.Карпенко та А.Дуда рекомендують при моніторингу інформації звертати увагу на такі ризики для діяльності ОМС (приблизний перелік ризиків, які можуть аналізуватися службами зі зв'язків із громадськістю):

1) економічні ризики: скорочення планових надходжень до бюджетів; прийняття економічно необґрунтованих рішень із відчуження об'єктів державної чи комунальної власності; скорочення інвестиційної активності;

2) соціальні ризики – погіршення соціального стану громадян та недотримання соціальних стандартів (зокрема зростання заборгованості по заробітній платі, масове звільнення працівників підприємств, недофінансування видатків на виконання делегованих повноважень органів влади тощо);

3) ризики політичного спрямування: акції масового протесту (пікетування, мітинги тощо), переростання акцій масового протесту у нелегітимні форми (перекриття вулиць, перешкоджання роботі органів публічної влади тощо); конфліктні ситуації у взаємовідносинах органів виконавчої влади і місцевого самоврядування; ведення спланованих маніпулятивних інформаційних кампаній, спрямованих на компрометацію посадових осіб органів місцевого самоврядування.

Інформаційно-аналітичною складовою (або продуктом) діяльності зазначених підрозділів, на нашу думку, є:

1) розробка позиційних матеріалів органу місцевого самоврядування щодо суспільно важливих проблем;

2) підготовка аналітичних записок у порядку службової субординації щодо реагування на суспільні виклики відповідно до компетенції органу;

3) за дорученням керівника органу – підготовка проектів рішень органу;

4) підготовка тез та текстів публічних виступів керівника органу, інших посадових осіб, уповноважених представляти позицію органу;

5) підготовка проектів заяв, звернень ОМС до визначених цільових груп громади (члени громади, недержавні інститути, бізнес-середовища, політичні партії тощо);

6) підготовка пресрелізів для ЗМІ, інформаційно-аналітичних довідок, публікацій у ЗМІ;

7) підготовка звітів про діяльність служби.

2. Райтерська (комунікаційна) діяльність інформаційно-комунікаційних підрозділів

Райтерська (комунікаційна) діяльність інформаційно-комунікаційних підрозділів переважно зорієнтована на підготовку:

– статей (матеріалів) у центральних, регіональних та місцевих ЗМІ;

– офіційних заяв органів місцевого самоврядування (як правило, тематичних);

– інтерв'ювання осіб (зокрема написання відповідей на запитання), уповноважених представляти позицію органу місцевого самоврядування.

Важливим при підготовці текстів є: визначення основної ідеї, пошук фактичного матеріалу, виклад основного матеріалу, висновки. У певних випадках неодмінною складовою є офіційна оцінка ситуації. Іншими словами кожен текст є логічним та завершеним міркуванням.

Текст має відповідати таким критеріям (за О. Карпенко та А. Дуда):

1) актуальність, своєчасність (оперативність) інформації та реагування. Це означає, що підготовлений текст доповіді, виступу має бути чітко пов'язаний з інформаційним наповненням;

2) компетентність;

3) конструктивність пропозицій та відповідь на питання: «як зробити?».

Визначимо основні рекомендації до підготовки текстів працівниками (райтерами) інформаційно-комунікативних підрозділів:

1) необхідно опрацювати значно більше джерел, ніж ті, які увійдуть у кінцевий зміст («тіло») матеріалу. Це дає змогу автору «вільно» почувати себе в темі, усунути можливі прогалини у знанні теми. Такими джерелами можуть бути: інформація кваліфікованих спеціалістів органів публічної влади (одержання якої відбувається через проведення необхідних консультацій); робота з нормативно-правовими актами (наприклад через офіційний портал Верховної Ради України); інтернет-пошук; офіційні статистичні дані (через Держкомстат);

2) у матеріалі повинна бути на належному рівні наведена доказова база (наявність статистичної інформації – цифри, посилання на експертні оцінки, на публічні заяви офіційних осіб, соціологічні дослідження);

3) всі дані, які стосуються статистичних показників, правової інформації, історичних фактів, посилання на цитати осіб у тексті тощо мають пройти детальну перевірку на достовірність та бути правильно сформульовані;

4) необхідно максимально уникати абревіатур та незрозумілих скорочень;

5) у публікаціях потрібно вживати асоціативні образи (особливо при формулюванні заголовків);

6) публікації мають бути написані зрозумілою мовою та бути легкими у сприйнятті, при цьому образність не повинна перевантажувати текст (не більше 2 – 3 образів).

Типовими інформаційними приводами, за якими мають готуватися матеріали, можуть бути:

1) дії, заяви політичних груп (партій, фракцій, політичних лідерів);

2) акти та дії органів публічної влади, рішення судів;

3) заяви вищих посадових осіб, народних депутатів України, які можуть мати негативні наслідки (потенційні загрози або ризики) для життєдіяльності громади та функціонування місцевих органів влади;

4) діяльність бізнес-структур;

5) корупція в органах публічної влади;

6) загальні проблеми України, областей, об'єднаних територіальних громад тощо.

3. Ефективність інформаційної діяльності органів місцевого самоврядування: проблеми та перспективи

Інформаційно-аналітичну роботу посадових осіб органів місцевого самоврядування (ОМС) доцільно розглядати як симбіоз відповідних процесів, форм та засобів реалізації інформаційної та аналітичної складників.

Ефективність аналітичної роботи залежить від якості зв'язків між суб'єктами інформаційно-комунікативної діяльності.

Комунікація у контексті розвитку місцевого самоврядування є головним складником роботи посадової особи ОМС та є важливим елементом взаємодії з членами громади.

Проте на сьогодні виділяють такі недоліки у роботі окремих органів виконавчої влади щодо забезпечення участі громадськості у формуванні та реалізації державної і регіональної політики, зокрема:

– відсутність самостійного структурного підрозділу з питань взаємодії з громадськістю, покладання відповідних функцій на одну штатну одиницю чи різні структурні підрозділи, основні завдання яких не стосуються роботи з громадськістю. Наприклад, у окремих районах ці обов'язки здійснюють постійні комісії районних рад із питань розвитку місцевого самоврядування, територіального устрою, депутатської діяльності, етики, регламенту, законності та правопорядку, зв'язків із громадськістю та інформаційної політики, а також організаційні відділи виконавчого апарату рад і районних державних адміністрацій. Їх спілкування з громадськістю здійснюється через виїзд фахівців до сільських рад із метою вивчення місцевих проблем і надання консультативно-методичної допомоги;

– перевантаження працівників підрозділів з питань взаємодії з громадськістю функціональними обов'язками з розрахунку на одну штатну одиницю;

– відсутність належної координації між структурними підрозділами органів виконавчої влади у процесі взаємодії з громадськістю;

– неналежна увага до розроблення орієнтовних планів консультацій з громадськістю, залучення громадської ради до обговорення такого плану;

– недотримання встановленої процедури залучення громадськості у процесі формування та реалізації державної і регіональної політики, неналежне забезпечення інформування про організацію та результати проведених консультацій з громадськістю;

– недостатньо налагоджена взаємодія з громадською радою, невиконання встановлених вимог щодо забезпечення такої взаємодії.

Аналіз роботи інформаційно-комунікаційних структур в органах виконавчої влади висвітлив загальний недолік:

– діяльність інформаційних відділів здебільшого не має системного характеру. Відсутність системи в роботі з громадськістю спричиняє схематичність діяльності: подія – реакція громадськості – спіндокторинг. У суспільній свідомості сформувалося стійке негативне ставлення до діяльності PR-структур.;

– PR-кампанії часто короткострокові, розраховані на одноразовий вплив;

– функції служби зв'язків із громадськістю здебільшого зводяться до інформування населення, реклами й спіндокторингу;

– у період становлення публічної політики в Україні фахівцям у сфері зв'язків із громадськістю найчастіше доводиться займатися висвітленням у ЗМІ дій політиків у позитивному плані;

– інформаційно-комунікаційні підрозділи виконавчих органів місцевих рад готують матеріали та заходи, які умовно поділяються на іміджеві, інформативні та роз'яснювальні.

Зміна схеми діяльності на запропоновану: *акція зі зв'язків із громадськістю – подія – бажана реакція громадськості* – може спричинити більш довірливе ставлення до роботи інформаційних відділів.

Зважаючи на Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні», кожна місцева рада самостійно формує структуру апарату виконавчих органів, відповідно винятково до її компетенції віднесено й створення інформаційно-комунікаційних підрозділів, однак єдиного методологічного підходу до їх формування не існує.

Закономірно, що спеціалізуючись на зв'язках із зовнішнім (громадським) середовищем, інформаційно-комунікаційний підрозділ значною мірою працює із різними інформаційними ресурсами, зокрема інформаційними матеріалами ЗМІ, політичних партій, громадських організацій та інституцій. Водночас помилково думати, що інформаційно-комунікаційний підрозділ – це лише підрозділ вивчення зворотних зв'язків. Один із основних видів інформаційної роботи – ретрансляція посилів, інформації органу самоврядування, його посадових осіб, інформування про ініціативи органу, про розробки, які ведуться в органі тощо. З огляду на це, є необхідність ефективної комунікації всередині апарату органу місцевого самоврядування, суб'єктом якої є інформаційно-комунікаційний підрозділ.

Слушними є поради дослідників О. Карпенко та А. Дуди щодо доцільності ухвалення радою відповідного Положення (як варіант, розпорядження міського голови), яким необхідно передбачити періодичне

(щоденне, щотижневе, за потребою) надання інформації до інформаційно-комунікаційного підрозділу про діяльність інших структурних підрозділів апарату органу місцевого самоврядування.

Доцільним у кожному підрозділі апарату визначати відповідальну посадову особу, яка б оперативно надавала потрібну інформацію на запит інформаційно-комунікаційного підрозділу. Доцільно також передбачити обов'язковість присутності представників інформаційно-комунікаційних підрозділів на засіданнях, нарадах, які проводяться в органі місцевого самоврядування.

Дослідники О. Карпенко та А. Дуда запропонували такий порядок взаємодії підрозділів апарату в інформаційній сфері:

1) підрозділи апарату за власною ініціативою можуть подавати свої пропозиції до інформаційно-комунікаційного підрозділу щодо реагування на можливі суспільно значимі ризики;

2) підрозділи апарату щодня до 12 години подають до інформаційно-комунікаційного підрозділу необхідні інформаційні матеріали, які стосуються безпосередньої роботи підрозділу над значимими для членів територіальної громади проектами актів органів місцевого самоврядування, іншими документами, ініціативами;

3) підрозділи апарату на вимогу керівника інформаційно-комунікаційного підрозділу зобов'язані негайно або у термін, що не перевищує 2 (двох) годин, надавати інформацію, відповідно до компетенції підрозділу;

4) у випадку, якщо йдеться про надання опрацьованої (аналітичної) інформації, термін встановлюється керівником інформаційно-комунікаційного підрозділу за погодженням із керівником підрозділу – виконавцем роботи.

Усі службові конфлікти щодо взаємодії підрозділів апарату в інформаційній сфері вирішуються в оперативному порядку керівником апарату або головою органу місцевої влади.

Інформація структурних підрозділів апарату, а також пропозиції до інформаційного реагування органу місцевого самоврядування, подається до інформаційно-комунікаційного підрозділу у формі службової записки відповідно до затвердженої в органі форми.

У випадку, якщо інформація надійшла неповною, неналежно опрацьованою, якщо вона містить недоліки регулятивного спрямування, керівник інформаційно-комунікаційного підрозділу в усній або письмовій формі повідомляє про це керівника органу – виконавця або посадову особу-виконавця з вимогою вдосконалити документ. При цьому, відсутність реагування на зауваження є підставою для подання доповідної записки на ім'я керівника органу влади;

5) під час роботи над створенням певного інформаційного продукту інформаційно-комунікаційний підрозділ може ініціювати створення комісій, експертних та консультативних робочих груп за участю представників інформаційного та інших підрозділів;

6) у випадку, якщо при проведенні пресконференцій, брифінгів в органі місцевого самоврядування беруть участь фахівці структурних підрозділів апарату, керівник інформаційно-комунікаційного підрозділу має право давати вказівки щодо форми і змісту висвітлення тих чи інших питань, що стосуються теми пресконференції (брифінгу).

Питання для самоконтролю

1. У чому полягають функції інформаційно-комунікаційних підрозділів?
2. Схарактеризуйте власне розуміння сутності інформаційно-аналітичної діяльності органів виконавчої влади.
3. Розкрийте зміст процедури моніторингу інформації співробітниками комунікаційних підрозділів, вкажіть його основні критерії.
4. Від яких чинників залежить ефективність аналітичної роботи?
5. Які на сьогодні є ризики для діяльності ОМС.
6. Вкажіть на що переважно зорієнтована райтерська (комунікаційна) діяльність інформаційно-комунікаційних підрозділів.
7. Схарактеризуйте порядок взаємодії підрозділів апарату в інформаційній сфері (за О. Карпенко та А. Дуда).

Практичне завдання для самостійного виконання

1. Проаналізуйте результати аналітично-комунікаційної роботи органів виконавчої влади на місцевому та державному рівнях (аналіз сайтів, акаунтів у соціальних мережах).
2. Представте результати дослідження у вигляді аналітичної довідки або презентації, що містить ілюстраційний матеріал до висновків.

Використана література

1. Горбата Л.П. Діяльність структурних підрозділів органів публічної влади в контексті забезпечення їх інформаційної відкритості. URL: http://www.pubadm.vernadskyjournals.in.ua/journals/2019/3_2019/10.pdf
2. Карпенко О., Дуда А. Інформаційно-комунікативна діяльність виконавчих органів місцевих рад в Україні. URL: http://www.lvivacademy.com/vidavnitstvo_1/edu_53/fail/16.pdf
3. ЗУ «Про порядок висвітлення діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування в Україні засобами масової інформації» URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/539/97-вр#Text

Рекомендована література

1. ЗУ «Про місцеве самоврядування в Україні» URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/539/97-вр#Text
2. Запорізька обласна рада. URL: https://zor.gov.ua
3. Запорізька обласна рада. Виконавчий апарат ради. URL: https://zor.gov.ua/viddili
4. Міська рада Запоріжжя. URL: https://zp.gov.ua/uk
5. Управління внутрішньої політики, преси та інформації Запорізької міської ради. URL: https://zp.gov.ua/uk/organizations/item/83/upravlinnya-vnutrishnoi-politiki-presi-ta-informacii-zaporizkoi-miskoi-radi
6. Структура запорізької міської влади. URL: https://zp.gov.ua/uk/page/struktura-zaporizkoi-miskoi-vladi

ТЕМА 4.
ПРОЄКТНА ДІЯЛЬНІСТЬ: ПЛАНУВАННЯ І РЕАЛІЗАЦІЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ КАМПАНІЙ

1. Інформаційна кампанія: сутність поняття.
2. Планування та імплементація інформаційної кампанії.
3. Ефективність інформаційної кампанії.

Мета: *формування системи знань про особливості планування і реалізації інформаційних кампаній, їх основні етапи.*

Ключові слова

Інформаційна кампанія, етап ініціації, етап імплементації, оцінка ефективності кампанії, продукт, інформаційна послуга.

1. Інформаційна кампанія: сутність поняття

У сучасному світі інформаційні кампанії виступають цивілізованою формою спілкування держави з суспільством.

Інформаційна кампанія – це комплексна система засобів впливу на певні групи населення (так звані цільові групи) за допомогою різних способів та каналів масового й індивідуального інформування та навчання з метою спонукання до прийняття нових, корисних для них самих і для суспільства моделей поведінки у визначеній сфері життя.

Інформаційні кампанії органів державної влади проводяться у разі, коли потрібно:

– інформувати суспільство про нову, існуючу або заплановану державну політику або зміни у такій політиці;

– розповсюджувати інформацію щодо державних програм та послуг або щодо змін до них;

– поширювати наукову, медичну або профілактичну інформацію;

– здійснювати інформаційний супровід роботи органу державної влади з метою забезпечення гласності та відкритості в його діяльності.

Інформаційні кампанії органів державної влади доцільно впроваджувати лише після проведення релевантних досліджень,

Інформаційні кампанії формують думку, змінюють настрої, спонукають нас підтримати ті чи інші ініціативи, покласти до кошика певний продукт, стати прихильником політичної партії тощо.

Інформаційна кампанія – це комплекс різноманітних заходів, спрямованих на передачу ключового повідомлення до однієї або кількох цільових аудиторій через найбільшу кількість оптимальних каналів з використанням максимально доступного інструментарію візуалізації суті

ключового повідомлення. При цьому системність та безперервність подачі інформації працює на успіх інформаційної кампанії.

Для інформаційної кампанії потрібні ресурси: людські, фінансові, технічні.

Коли мова йде про інформаційні кампанії державних установ, як правило, коштів обмаль або ж вони зовсім відсутні й постає питання, чи є в такому випадку сенс розробляти інформаційну кампанію. Відповідь очевидна – так, бо навіть якщо у вас з'являються кошти, агенція, доки не поспілкується з вами, не може знати, чого ви хочете досягти та у які строки. Розуміння бажаного результату вами, як відповідальним представником держустанови, дає можливість донести це розуміння до агенції, і тоді вона зможе: провести для вас необхідні дослідження (скажімо, оцінку настроїв/сприйняття певних реформ), визначити цільові аудиторії, допомогти сформулювати ключові повідомлення, підібрати оптимальні інструменти візуалізації суті ключового повідомлення та визначитись із оптимальними каналами донесення ключових повідомлень.

Якщо ж доведеться все робити без фінансових ресурсів, в нагоді стане «ресурсна карта», яка допоможе побачити та оцінити:

- наявні власні людські ресурси та їх можливості (знання та навички);
- наявні власні технічні ресурси для візуалізації суті ключового повідомлення;
- наявні власні канали для поширення ключового повідомлення;
- ресурси партнерів, готових допомагати на безоплатній основі (за першими трьома пунктами).

3. Планування та імплементація інформаційної кампанії

Найцікавішим у інформаційній кампанії для більшості комунікаційників є частина, пов'язана із креативом. Проте, перш ніж дійти до комунікації ключового повідомлення та креативу в сенсі його подачі, варто пам'ятати про логічний ланцюжок, що цьому передує. У бізнесі цей ланцюжок передбачає розробку інформаційної кампанії виходячи з бізнес-стратегії (та плану її виконання), маркетингової стратегії (та плану її виконання) побудованої на бізнес-стратегії, й лише потім – комунікаційної стратегії (та плану її виконання, частиною якого можуть бути одна або кілька інформаційних кампаній).

В урядових комунікаціях, коли мова йде про планування та імплементацію інформаційної кампанії, весь ланцюжок включатиме:

- з'ясування суті (реформи / зміни) або ж проблеми, що потребує вирішення та вимагає зміни поведінкової моделі;
- визначення мети інформаційної кампанії (що саме ми ставимо на меті пояснити та/або яка модель поведінки є очікуваною);
- визначення цільових аудиторій (кого зачіпає / кого стосується / кого торкнуться зміни);
- розробка ключового повідомлення (їх кількість, як правило, дорівнює кількості цільових аудиторій);

- вибір оптимальних каналів донесення ключових повідомлень до різних цільових аудиторій;
- забезпечення можливості зворотного зв'язку;
- ключові показники, яких бажано досягти (мають бути визначенні на етапі формулювання мети інформаційної кампанії);
- визначення методів оцінки ефективності кампанії (заміри ключових показників);
- оцінка ресурсів інформаційної кампанії («ресурсна карта» та «карта відповідальності»);
- визначення часових меж кампанії (може бути пов'язано з прийняттям відповідного законодавства);
- планування кампанії;
- проміжне оцінювання, якщо таке необхідне (стосується довготривалих кампаній);
- імплементація кампанії.

Починати варто з брифу. У брифі необхідно вказати: загальну інформацію про держустанову, мету інформаційної кампанії, цільові аудиторії, єдине повідомлення, які емоції мають викликати, який інформаційний продукт потрібен, наявний бюджет, обов'язкові елементи візуальної ідентифікації.

Варто звернути увагу на такі ключові моменти: реформи / законодавство / статистика / опитування / дослідження тощо;

На цьому етапі логічно скористатись SWOT-аналізом (внутрішні сильні та слабкі сторони, зовнішні можливості та загрози) та аналізом PESTEL (політичний, економічний, соціальний, технологічний, екологічний, правовий фактори).

Визначити цілі комунікації. Для визначення цілей варто використовувати модель SMART (конкретні, вимірювані, точні, реалістичні, із конкретними часовими межами).

Чітке формулювання мети кампанії. Чого ви хочете досягти? (наприклад, підвищити обізнаність з того чи іншого питання, розширити / збільшити групи підтримки, забезпечити підтримку вашій петиції на ваших сторінках в соціальних мережах, посилити та/або продовжити поточні інформаційні кампанії (коли ваша інформаційна кампанія є частиною більшої, парасолькової кампанії (#EuropeStartsWithU, #StrongerTogether, #MovingForwardTogether, #EUI_Power_of_Opportunities).

Методи реалізації задуму. Як ми хочемо досягти того, щоб аудиторія думала і відчувала так, як нам потрібно? Бажано перерахувати всі можливі відповіді, оскільки вони так чи інакше будуть пов'язані зі зміною настроїв та поведінки аудиторії. Почуття також важливі, оскільки можуть дати поштовх до зміни тональності комунікації, перегляду контенту тощо.

Визначити свої цільові аудиторії. Ідеально, якщо ви можете намалювати об'єднаний портрет цільової аудиторії з врахуванням демографічних, поведінкових та інших характеристик та додати деталі стосовно того, як цільові

аудиторії пов’язані з вашою державною установою (включаючи поведінку в Інтернеті, уподобання, а також взаємодію он-лайн).

Визначитись із партнерами. Як свідчить практика, можна отримати бажану партнерську допомогу, пропонуючи щось натомість (як варіант – подібну партнерську допомогу).

Обрати оптимальні для своїх цільових аудиторій канали комунікації.

Визначитись із ключовими повідомленнями.

Про що говоримо, а про що – ні:

- визначити проблеми, які можна вирішити; знайти/або відзняти/прописати та додати фото про історії успіху, – вони гарно працюють та додають кампанії позитивної тональності;
- дамо собі відповіді на запитання, чому цільова аудиторія має змінити думку, які саме комунікаційні акценти можуть спонукати її це зробити;
- придумаймо цікавий хештег;
- запросимо відомих людей або залучимо лідерів думок.

Визначитись із тональністю. Спосіб створення вражень залежить від атмосфери, що складена візуальними та словесними інструментами та суттю контенту, який цими інструментами передається. Це повинно бути пояснено всім дизайнерам, редакторам, копірайтерам як настанови до створення контенту.

Визначитись із часовими межами інформаційної кампанії. Тривалість інформаційної кампанії напряму залежить від її мети (якщо маєте на меті просто поінформувати, може бути досить і одного місяця, на зміну ж поведінки знадобиться набагато більше часу – від трьох-шести місяців).

Дата початку кампанії повинна бути запланована наперед шляхом розрахунку часу у зворотному напрямку (залежно від того, на що скільки часу знадобиться). Все має бути розписано до дрібниць: коли має бути готовий контент для верстки, коли має з’явитись перший макет, скільки часу займе погодження макету всередині організації та/або з врахуванням необхідних погоджень із партнерами, дата завантаження матеріалу на он-лайн ресурс та його заплановане (можливо – автоматично) поширення соціальними мережами. Кількість часу, необхідного для кампанії, також залежить від наявних ресурсів, бо що їх більше, то швидше можна завершити процес підготовки та запуску інформаційної кампанії. Тут ми не говоримо про прискорення інформаційної кампанії за більшої кількості наявних ресурсів, бо це не завжди потрібно, адже бажані поведінкові моделі мають визріти та стати новою нормою поведінки, а на це потрібен час.

Оцінюємо ресурси:

1. Людські й технічні (свої та партнерів).
2. Зовнішні: контрагенти, субпідрядники, поліграфії тощо.
3. Підтримка волонтерів, обмін послугами тощо.
4. Оцінка реалістичності бюджету для кампанії.

Інша важлива інформація, яка повинна бути врахована та має бути зазначена, наприклад: державні свята, відпустки чи бюрократія впливатимуть

на робочий процес; за необхідності – з'ясування питань інтелектуальної власності / авторського права.

Розробити інформаційні продукти (у випадку з інформаційною кампанією у соціальних мережах фокус зміщений в бік візуалізації).

Визначитись із формами залучення цільової аудиторії (як ми хочемо, щоб аудиторія реагувала?).

Визначити всі точки зв'язку, які ми надаємо цільовій аудиторії для взаємодії з контентом (поширювати, ставити запитання й давати на них відповіді).

Можна скористатись інструментами, що дають прямі відповіді: вебсайти, дії з поширювання в соціальних мережах, додавання тегів, коментування тощо.

Критеріями ефективності, передусім є, бажання цільових аудиторій взяти участь у такій кампанії, щоб контент активно «шерили».

Реалізувати інформаційну кампанію (безпосередньо процес реалізації).

Підвести підсумки та виміряти результативність інформаційної кампанії (враховуючи завдання кампанії SMART (конкретні, вимірювані, точні, реалістичні, із конкретними часовими межами).

4. Ефективність інформаційної кампанії

Для оцінки інформаційної кампанії у соцмережах часто досить проглянути аналітику сторінки, стосовно кількісних показників, це можуть бути такі:

1. Кількість нових відвідувачів / кількість переглядів сторінки.
2. Кількість тематичних повідомлень, створених іншими користувачами.
3. Кількість постів з хештегами.
4. Кількість поширень в соціальних мережах.
5. Кількість лайків сторінки та посту + загальна кількість повідомлень.
6. Кількість коментарів до повідомлень.
7. Кількість повторних поширень. Вдалих вам інформаційних кампаній як on-, так і offline.

Питання для самоконтролю

1. Вкажіть основні етапи інформаційної кампанії.
2. Дайте визначення поняттям «бриф» і «брифінг».
3. Які ключові критерії оцінки ефективності інформаційної кампанії?
4. Окресліть розуміння поняття «ресурсна карта» інформаційної кампанії?
5. Скільки ключових повідомлень варто формулювати для цільової аудиторії?

Практичне завдання для самостійного виконання

1. Оберіть тему для реалізації власної інформаційної кампанії.
2. Обґрунтуйте її актуальність.
3. Розробіть календарний план реалізації інформаційної кампанії.
4. Проведіть ініціалізацію власного проєкту інформаційної кампанії (представити у вигляді презентації).

Використана література

1. Баровська А.В. Державні інформаційні кампанії: основні характеристики та нормативно-правове забезпечення. *Вісник НАДУ*. 2007. № 2. С. 102–111.
2. Корсар Л., Кмініс Я. Інформаційні кампанії та продукти. URL: https://eu-ua.org/sites/default/files/communication-toolkit-a4u-mip-ukr.pdf
3. Науково-методичне забезпечення зв'язків з громадськістю в органах державної виконавчої влади : метод. рек. / авт. кол. : С. А. Чукут, Т. В. Джига, А. В. Баровська та ін.; за заг. ред. С. А. Чукут. Київ : НАДУ, 2008. 72 с.
4. Рєпін О., Корсар Л. Комунікації як частина управління державною установою. URL: https://eu-ua.org/sites/default/files/communication-toolkit-a4u-mip-ukr.pdf

Рекомендована література

1. Тимченко О. Інформаційні кампанії для соціальних змін. Чому не всі інформаційні кампанії працюють? URL: http://practicum.space/olha_tymchenko_nformatsiyni_kampaniyi_dlya_sotsialnykh_zmin
2. Root, G. N. III (2017). Example of a Smart Objective for a Marketing Plan. Chron. Retrieved November 9, 2017. – Access mode: https://bit.ly/2ynAjTQ
3. Swot Analysis on Social Media (PESTLEanalysis contributor) (2015). Retrieved November 9, 2017 – Access mode: http://pestleanalysis.com/swot-analysis-on-social-media/

ТЕМА 5.
ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАЦІЙНОЇ СТРАТЕГІЇ: АЛГОРИТМ ДІЙ

1. Написання комунікаційної стратегії. Цілі, завдання.
2. Визначення зацікавлених сторін.
3. Написання повідомлення.
4. Основні методи комунікації.
5. Робочий план.
6. Оцінка прогресу.
7. Допоміжні стратегії.

Мета: *формування системи знань та уявлень про алгоритм створення комунікаційної стратегії інформаційної кампанії*

Ключові слова

Інформаційна кампанія, ініціація проєкту, імплементація проєкту, оцінка результативності, комунікаційна стратегія, допоміжні стратегії.

1. Написання комунікаційної стратегії. Цілі, завдання

1. На першому етапі написання комунікаційної стратегії важливо зрозуміти, з якою метою ви розробляєте комунікаційну стратегію і чого ви прагнете досягти з її допомогою. Формулювання не має бути детальним, це, швидше, як нагадування для тих, хто працює зі стратегією.

Що таке комунікаційна стратегія?

Наприклад:

«Ця стратегія показує, яким чином ефективна комунікація сприяє:

- *досягненню основних цілей організації;*
- *співпраці з партнерами;*
- *контролю успішності нашої роботи;*
- *усвідомленню громадськістю суті нашої роботи*
- *здатності, за необхідності, змінити поведінку та сприйняття».*

2. Вступна частина комунікаційної стратегії повинна коротко описувати діяльність вашої організації, її основні функції та поле компетенції. Тут також має бути огляд комунікаційної спроможності вашої організації, а саме: які методи мали незмінний успіх за кілька останніх років. Наступні інструменти допоможуть проаналізувати поточний стан організації:

1.1. PEST-аналіз.

Цей аналіз полягає у виявленні політичних, економічних, соціальних та технологічних факторів зовнішнього середовища, які можуть вплинути на роботу вашої організації. Фактори можуть бути як позитивними, так і негативними, і повинні стосуватися проблем, які потенційно впливають на вашу роботу. Варто також встановити, яким саме чином впливає кожен фактор.

Наприклад, політичним фактором може слугувати зміна урядів, відповідальних від влади, отже виникне потреба встановлювати нові контакти з держслужбовцями та членами парламенту, розуміти новий політичний дискурс, залучати засоби інформації.

1.2. SWOT-аналіз.

Цей аналіз перелічує сильні та слабкі сторони організації, її можливості та ризики. Варто визначити, яке значення вони мають в контексті ваших комунікаційних пріоритетів; як ризики можуть стати можливостями, як застосувати сильні сторони в ході ефективної комунікації тощо.

1.3. Аналіз конкурентного середовища.

Ще один корисний інструмент аналізу поточного стану – спостереження за діяльністю конкурентів. Необхідно визначити головних конкурентів та їхній рейтинг, керуючись певними критеріями. Важливо реально оцінювати свої переваги та недоліки.

3. Організаційні та комунікаційні цілі.

Будь-яка комунікаційна стратегія повинна відображати організаційний план, загальні ідеї та напрямок розвитку організації. Зв'язки з громадськістю сприятимуть досягненню ваших цілей. Крім встановлення конкретних цілей, на цьому етапі потрібно усвідомити принципи комунікації в основі вашої стратегії, та ключову ідею, яку ви прагнете донести своєю діяльністю.

Приклад: Мета №1. Забезпечити найвищі стандарти обслуговування

Наприклад, можна подивитись як це діє у випадку з організацією, яка опікується безпритульними

Функціональні та ідейні цілі	**Комунікаційні цілі**
Ефективне навчання менеджерів по роботі з клієнтами	Гарантувати обізнаність персоналу та розуміння стандартів належного обслуговування
Підтримування умов та порядку на території надання послуг	Інформування клієнтів про право на якісний сервіс та що від них очікують
Полегшити клієнтам доступ до навчання та працевлаштування	Забезпечити клієнтам можливість повідомляти про їхні потреби
	Регулярно збирати відгуки для підтримки стандартів обслуговування

Мета №2: Зайняти чільне місце визнаного надавача послуг вразливим групам

Формуючи цілі, варто реально оцінювати час, бюджет та ресурси: розрахунки мають вписуватись у ваші можливості.

Функціональні та ідейні цілі	Комунікаційні цілі
Напрацювати міцні зв'язки з місцевою владою та іншими стейкхолдерами	Забезпечити стабільний потік інформації для головних партнерів
Виконання угод, домовленостей з місцевою владою для забезпечення якості послуг клієнтам	Регулярне висвітлення досягнень організації в місцевих ЗМІ
	Використання місцевих ЗМІ для фіксації думки вразливих груп населення про доступність послуг

2. Визначення зацікавлених сторін

Ще один **спосіб визначити пріоритетність аудиторії та партнерів** – розташувати їхніх представників на своєрідній мапі, керуючись важливими для вашої організації критеріями. Таким чином, візуалізація допоможе зробити висновки, ви зможете продуктивніше діяти, спрямувавши свої зусилля на найважливіші групи.

Найпростіший спосіб аналізувати аудиторію – визначити вплив різних її груп на курс розвитку та ресурси, а також інтерес до вашої організації.

Варто зазначити, що представники тієї чи іншої групи змінюватимуть рівень свого впливу та інтересу в ході взаємодії з вашою організацією, тому важливо періодично повторювати такий аналіз для актуалізації становища.

На цьому етапі необхідно детально визначити цільову зовнішню та внутрішню аудиторії. Це можуть бути пересічні громадяни, мешканці вашої громади, політичні діячі, **наявні** користувачі послуг та персонал організації, а також **потенційна аудиторія**, на яку ви орієнтуєтесь.

Представників різних цільових аудиторій будуть цікавити різні сфери Вашої діяльності.

Візьмемо до прикладу благодійний фонд із допомоги безпритульним:

Аудиторія	Консультація	Послуги з організації проживання	Політика і практика	Стратегія та дослідження	Фінансова звітність	Історія досягнень
Персонал	Ні	Ні	Так	Так	Так	Так
Наглядова Рада	Ні	Ні	Так	Так	Так	Так
Донори	Ні	Ні	Ні	Ні	Так	Так
Суспільні групи	Так	Ні	Ні	Так	Ні	Ні
Користувачі послуг	Так	Так	Так	Ні	Ні	Ні
Соціальні служби	Ні	Так	Так	Так	Ні	Так

3. Написання повідомлення

Проаналізувавши аудиторію, необхідно розподілити головні ідеї відповідно до груп, яким ви прагнете їх донести. Варто розпочати з найбільш пріоритетної аудиторії. Який би тон, рівень відвертості ви не обрали, головне – бути послідовним, щоб усі розуміли, чим ви займаєтесь. Отже, ваше повідомлення має відображати головні цілі та ідеї організації.

Яким чином можна оформити повідомлення для різних аудиторій.

Аудиторія	Що їм потрібно знати	Ключові повідомлення
Користувачі послуг	Що ми пропонуємо Як отримати наші послуги До кого звернутися	Ми надаємо корисну, актуальну інформацію та підтримку Ми надійні, нам можна довіряти Клієнти – на першому місці, ми цінуємо їхню думку
Представники місцевої влади	Що б ми хотіли змінити в їхній політиці Наша чітка фактологічна база та підтримка	Ми володіємо фактологічною базою і керуємось лише фактами Ми добре обізнані в політичній ситуації Ми – поважна і авторитетна організація
Донори	Ми здатні до змін за їхньої підтримки	Нам потрібна ваша підтримка. Ви можете допомогти, підписавши інтернет-петицію або сприяти фінансово.

4. Основні методи комунікації

На цьому етапі потрібно обрати найбільш доречні канали комунікації з кожною групою цільової аудиторії. Ці канали мають переваги та недоліки, які варіюються залежно від потреб та ресурсів вашої організації. Необхідно провести внутрішній аналіз каналів, які є у вашому розпорядженні, та визначити найбільш ефективний для передачі повідомлення певній аудиторії.

Після цього можна починати працювати над розробкою комунікаційного плану, встановлювати зв’язки з громадою, налаштовувати канали та передавати ідеї.

Наприклад:

Аудиторія	Ключові повідомлення	Основні канали
Користувачі послуг	Ми надаємо корисну, актуальну інформацію та підтримку Ми надійні, нам можна довіряти	Дайджест новин для клієнтів Квартальні зустрічі з клієнтами Представництво клієнтів в

Політики	Клієнти – на першому місці, ми цінуємо їхню думку Ми володіємо фактологічною базою й керуємось лише фактами Ми добре обізнані в політичній ситуації Ми – поважна й авторитетна організація	керівництві організації Медіа-тренінги для клієнтів, які прагнуть виконувати роль делегатів (носіїв меседжів/євангелістів) Квартальні брифінги з конкретних сфер політики Перспективи створення експертної групи із залученням політиків тощо Контроль завчасного надсилання прес-релізів у відповідні урядові департаменти Позитивні відгуки в медіа

Для кожної аудиторії можлива наявність кількох ефективних каналів комунікації. Доцільно також застосовувати додаткові стратегії для підвищення вашої присутності в медіа, PR-плани та ін. Ці методи дозволять більш детально зрозуміти, яким чином використання цих каналів сприяє ефективній комунікації з партнерами та користувачами.

5. Робочий план

Ваша цільова аудиторія та основні методи комунікації визначені. Наступний крок – розробка комунікаційної діяльності, бюджету та ресурсів, спрямованих на втілення стратегії.

Робочий план повинен також включати імовірні часові рамки та враховувати моменти переоцінки всередині стратегії. Це дозволить вам більш точно спланувати свої дії у досягненні кінцевої мети.

Проекти, події, публікації повинні мати важливе місце у вашому плані.

6. Оцінка прогресу

Висновок з планування повинен відповідати на питання: що для вас успіх та яким чином ви зрозумієте, що мета досягнута?

У цій частині потрібно **вказати способи оцінки різних аспектів комунікації**. Це можуть бути кількісні підрахунки (реакції на електронні бюлетені, відвідування сайту, збільшення пожертвувань у відповідь на е-розсилку, пост в соціальних мережах), зміни курсу (досягнення ключових етапів вашої кампанії), поява у медіапросторі, і не лише їхня кількість, а й масштаб та повнота (як часто ваші ключові ідеї висвітлювалися у ЗМІ, як вони вплинули на ставлення громадськості до проблем, які ви прагнете актуалізувати).

Порада: вказуйте важливі етапи в пункті «контроль» вашого плану, щоб оцінювати прогрес у досягненні кінцевої мети.

7. Допоміжні стратегії

Прес/PR-план. Прес/PR-план оформлює конкретні кроки до підвищення статусу організації за допомогою ЗМІ, а саме: друкованої преси, радіо та інтернету. Прес-план повинен мати тісний зв'язок із загальною комунікаційною стратегією.

Цифрова стратегія. Цифрова стратегія розробляється одночасно із комунікаційною стратегією і охоплює питання, які стосуються шляхів поширення організації в інтернеті. До таких належать: ефективний вебсайт, використання соціальних мереж, проведення онлайн-кампаній, визначення онлайн-ресурсів та засобів інтернет-маркетингу.

План антикризових комунікацій. План антикризових комунікацій, так-так, є і такий різновид планів, коли потрібно швидко долати кризу/конфлікт і це також можна формувати в окремий план антикризових комунікацій, що має бути включений в комунікаційну стратегію.

Питання для самоконтролю

1. Схарактеризуйте розуміння поняття «комунікаційна стратегія».
2. Дайте визначення поняттю SWOT-аналіз і вказати на якому етапі інформаційної кампанії він використовується?
3. У чому полягає суть методу PESTEL?
4. Схарактеризуйте допоміжні стратегії для реалізації інформаційної кампанії.
5. Яка роль плану антикризових комунікацій?

Практичне завдання для самостійного виконання

1. Розробіть комунікаційну стратегію вашої інформаційної / соціальної / кампанії.
2. Представте у формі інфографіки / презентації.

Використана література

1. Формування комунікаційної стратегії: поетапна інструкція з прикладами URL: https://www.prostir.ua/?kb=rozvytok-komunikatsijnoji-stratehiji-poetapna-instruktsiya-rozrobky-komunikatsijnoji-stratehiji-dlya-vashoji-orhanizatsiji-iz-vpravamy-ta-korysnymy-posylannyamy

Рекомендована література

1. Комунікаційний інструментарій для держслужбовців. URL: https://eu-ua.org/sites/default/files/communication-toolkit-a4u-mip-ukr.pdf

2. Нашинець-Наумова А. Ю. Інформаційне право: навч. посіб. Київ : Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2020. 136 с.

3. Вагонова О.Г., Горпинич О.В., Чорнобаєв В.В. Організація діяльності органів державної влади: навч. посіб. Дніпро : НТУ «ДП», 2019. 77 с.

4. Електронне урядування та електронна демократія: навч. посіб.: у 15 ч. / за заг. ред. А. І. Семенченка, В. М. Дрешпака. Київ, 2017. Частина 14: Електронна взаємодія органів публічної влади. Київ : ФОП Москаленко О. М., 2017. 60 с.

ТЕМА 6.
ІНФОРМАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ ЗГІДНО ІЗ ЗАКОНОМ УКРАЇНИ «ПРО ІНФОРМАЦІЮ»

1. Закон України «Про інформацію» як інструмент регуляції інформаційної діяльності.
2. Види інформації за змістом.
3. Інформація, що підлягає оприлюдненню органом місцевого самоврядування.
4. Інформація з обмеженим доступом.

Мета: *формування системи знань про законодавче регулювання інформаційної діяльності органів виконавчої влади та місцевого самоврядування, засвоєння термінологічного апарату курсу.*

Ключові слова

Інформація, документ, суб'єкт владних повноважень, захист інформації, масова інформація, інформаційний продукт, інформаційна послуга.

1. Закон України «Про інформацію» як інструмент регуляції інформаційної діяльності

Норми права, що регулюють інформаційну діяльність в Україні, прийнято об’єднувати у такі ***групи:***

– законодавчі та нормативні акти власне про інформацію;

– законодавчі та нормативні акти з питань охорони прав інтелектуальної власності;

– окремі положення інших правових актів, що стосуються інформації та охорони прав інтелектуальної власності.

Основи вітчизняного законодавства про інформаційну діяльність і права інтелектуальної власності задекларовані в ***Конституції України.*** Так, *згідно зі ст. 34, кожному громадянину гарантується право на свободу думки і слова, вільне вираження своїх поглядів і переконань. Кожен має право вільно збирати, зберігати, використовувати і поширювати інформацію усно, письмово або в інший спосіб — на свій вибір.*

Здійснення цих прав може бути обмежене законом в інтересах національної безпеки, територіальної цілісності або громадянського порядку.

Стаття 31 гарантує таємницю листування, телефонних розмов, іншої кореспонденції.

Стаття 32 забороняє збирання, зберігання, використання та поширення конфіденційної інформації про особу без її згоди, крім випадків, визначених законом, і є конституційною гарантією невтручання в особисте та сімейне життя.

Також інформаційну діяльність в Україні регулюють такі закони:

1. Закони України «Про друковані засоби масової інформації (пресу) в Україні».
2. «Про телебачення і радіомовлення».
3. «Про інформаційні агентства».
4. «Про рекламу».
5. Закон України «Про друковані засоби масової інформації (пресу) в Україні» .
6. Закон України «Про електронні документи та електронний документообіг».
7. Закон України «Про електронне урядування».
8. Закон України «Про національну програму інформатизації».
9. Закон України «Про порядок висвітлення діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування в Україні засобами масової інформації».
10. Закон України «Про захист інформації в автоматизованих системах».
11. Закон України «Про захист персональних даних» та ін..

Закон України «Про інформацію». Дія цього Закону поширюється на інформаційні відносини, які виникають у всіх сферах життя і діяльності суспільства та держави при одержанні, використанні, поширенні та зберіганні інформації. Закон установлює загальні правові основи одержання, використання, поширення та зберігання інформації, закріплює право особи на інформацію в усіх сферах суспільного і державного життя України, а також систему інформації, її джерела, визначає статус учасників інформаційних відносин, регулює доступ до інформації та забезпечує її охорону, захищає особу і суспільство від неправдивої інформації (Додаток А).

Так, у ст. 1 цього закону визначено основні терміни у сфері інформаційного простору України:

1) **документ** – матеріальний носій, що містить інформацію, основними функціями якого є її збереження та передавання у часі та просторі;
2) **захист інформації** – сукупність правових, адміністративних, організаційних, технічних та інших заходів, що забезпечують збереження, цілісність інформації та належний порядок доступу до неї;
3) **інформація** – будь-які відомості та/або дані, які можуть бути збережені на матеріальних носіях або відображені в електронному вигляді;
4) **суб'єкт владних повноважень** – орган державної влади, орган місцевого самоврядування, інший суб'єкт, що здійснює владні управлінські функції відповідно до законодавства, у тому числі на виконання делегованих повноважень.

Під **масовою інформацією** (ст. 22) розуміють – інформацію, що поширюється з метою її доведення до необмеженого кола осіб. А засоби

масової інформації – це засоби, призначені для публічного поширення друкованої або аудіовізуальної інформації.

У ст. 23 визначено такі поняття: «інформаційна продукція» та «інформаційна послуга».

Так, **інформаційна продукція** – це матеріалізований результат інформаційної діяльності, призначений для задоволення потреб суб'єктів інформаційних відносин.

Інформаційною послугою є діяльність з надання інформаційної продукції споживачам з метою задоволення їхніх потреб. Інформаційна продукція та інформаційні послуги є об'єктами цивільно-правових відносин, що регулюються цивільним законодавством України.

2. Види інформації за змістом

У ст. 10 ЗУ «Про інформацію» визначено такі ***види інформації***:

1) інформація про фізичну особу;
2) інформація довідково-енциклопедичного характеру;
3) інформація про стан довкілля (екологічна інформація);
4) інформація про товар (роботу, послугу);
5) науково-технічна інформація;
6) податкова інформація;
7) правова інформація;
8) статистична інформація;
9) соціологічна інформація;
10) інші види інформації.

Основними напрямами державної інформаційної політики (ст. 3) є:

1) забезпечення доступу кожного до інформації;
2) забезпечення рівних можливостей щодо створення, збирання, одержання, зберігання, використання, поширення, охорони, захисту інформації;
3) створення умов для формування в Україні інформаційного суспільства;
4) забезпечення відкритості та прозорості діяльності суб'єктів владних повноважень;
5) створення інформаційних систем і мереж інформації, розвиток електронного урядування;
6) постійне оновлення, збагачення та зберігання національних інформаційних ресурсів;
7) забезпечення інформаційної безпеки України;
8) сприяння міжнародній співпраці в інформаційній сфері та входженню України до світового інформаційного простору.

Основні види інформаційної діяльності (ст. 9):

1) створення;
2) збирання;
3) одержання;

4) зберігання;
5) використання;
6) поширення;
7) охорона;
8) захист інформації.

Основними принципами інформаційних відносин є:

1) гарантованість права на інформацію;
2) відкритість, доступність інформації, свобода обміну інформацією;
3) достовірність і повнота інформації;
4) свобода вираження поглядів і переконань;
5) правомірність одержання, використання, поширення, зберігання та захисту інформації;
6) захищеність особи від втручання в її особисте та сімейне життя.

3. Інформація, що підлягає оприлюдненню органом місцевого самоврядування

Для інформаційної служби та посадовців виконкому ключовим є питання, винесене у заголовок цього розділу. Законодавство України у багатьох випадках прямо вказує на обов'язок оприлюднювати певну інформацію. Водночас типовою помилкою посадовців різних рівнів є намагання обмежитись оприлюдненням того, що прямо вимагає закон (при цьому дехто навіть намагається посилатись на ст. 19 Конституції України, відповідно до якої органи державної влади та місцевого самоврядування та їх посадові особи зобов'язані діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України).

Насправді, згадана конституційна норма тут не може виправдовувати звуження обсягу інформації, що оприлюднюється органом місцевого самоврядування, до визначеного законодавством нормативу. Вказаний у законодавстві обсяг інформації, яку належить оприлюднювати – це лише гарантований державою мінімум, який не є (і не може бути) вичерпним. Основний закон гарантує кожному право на отримання інформації, а одним з основних принципів місцевого самоврядування в Україні є гласність. якщо виходити з цих аксіом, логічним буде висновок, що оприлюднювати бажано максимально можливий обсяг інформації.

Закон України «Про інформацію» передбачає поділ інформації за режимом доступу на *відкриту інформацію* та *інформацію з обмеженим доступом* (ст. 20). Весь масив інформації, який не віднесено до інформації з обмеженим доступом, є відкритою інформацією.

4. Інформація з обмеженим доступом

Інформацією з обмеженим доступом є конфіденційна, таємна та службова інформація.

Конфіденційною є інформація про фізичну особу, а також інформація, доступ до якої обмежено фізичною або юридичною особою, крім суб'єктів владних повноважень. Конфіденційна інформація може поширюватися за бажанням (згодою) відповідної особи у визначеному нею порядку відповідно до передбачених нею умов, а також в інших випадках, визначених законом.

Відносини, пов'язані з правовим режимом конфіденційної інформації, регулюються законом.

Порядок віднесення інформації до таємної або службової, а також порядок доступу до неї регулюються законами.

До інформації з обмеженим доступом не можуть бути віднесені такі відомості:

1) про стан довкілля, якість харчових продуктів і предметів побуту;

2) про аварії, катастрофи, небезпечні природні явища та інші надзвичайні ситуації, що сталися або можуть статися і загрожують безпеці людей;

3) про стан здоров'я населення, його життєвий рівень, включаючи харчування, одяг, житло, медичне обслуговування та соціальне забезпечення, а також про соціально-демографічні показники, стан правопорядку, освіти і культури населення;

4) про факти порушення прав і свобод людини, включаючи інформацію, що міститься в архівних документах колишніх радянських органів державної безпеки, пов’язаних з політичними репресіями, Голодомором 1932-1933 років в Україні та іншими злочинами, вчиненими представниками комуністичного та/або націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів;

5) про незаконні дії органів державної влади, органів місцевого самоврядування, їх посадових та службових осіб;

5^{-1}) щодо діяльності державних та комунальних унітарних підприємств, господарських товариств, у статутному капіталі яких більше 50 відсотків акцій (часток) належать державі або територіальній громаді, а також господарських товариств, 50 і більше відсотків акцій (часток) яких належать господарському товариству, частка держави або територіальної громади в якому становить 100 відсотків, що підлягають обов’язковому оприлюдненню відповідно до закону;

6) інші відомості, доступ до яких не може бути обмежено відповідно до законів та міжнародних договорів України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України.

Інформація з обмеженим доступом може бути поширена, якщо вона є суспільно необхідною, тобто є предметом суспільного інтересу, і право громадськості знати цю інформацію переважає потенційну шкоду від її поширення (ст. 29).

Предметом суспільного інтересу вважається інформація, яка свідчить про загрозу державному суверенітету, територіальній цілісності України; забезпечує реалізацію конституційних прав, свобод і обов'язків; свідчить про можливість порушення прав людини, введення громадськості в оману, шкідливі екологічні та інші негативні наслідки діяльності (бездіяльності) фізичних або юридичних осіб тощо.

Питання для самоконтролю

1. У які умовні групи можна об’єднати норми права, що регулюють інформаційну діяльність в Україні?
2. Назвіть основні види інформаційної діяльності .
3. Схарактеризуйте основні принципами інформаційних відносин.
4. Вкажіть які види інформації за змістом визначаються ЗУ «Про інформацію».
5. Яка інформація підлягає оприлюдненню органом місцевого самоврядування?
6. Схарактеризуйте сутність таких понять: конфіденційна, таємна та службова інформація.

Практичне завдання для самостійного виконання

1. Укладіть термінологічний словник до теми.
2. Підготуйте добірку прикладів порушення законодавчих норм інформаційного законодавства України (оформити кейс у вигляді презентації).

Використана література

1. Карпенко О., Дуда А. Інформаційно-комунікативна діяльність виконавчих органів місцевих рад в Україні. URL: http://www.lvivacademy.com/vidavnitstvo_1/edu_53/fail/16.pdf
2. Закон України «Про інформацію» URL: https://www.rada.gov.ua – офіційний портал Верховної Ради України, база «Законодавство України».

Рекомендована література

1. Нашинець-Наумова А. Ю. Інформаційне право: навч. посіб. Київ : Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2020. 136 с.
2. Вагонова О.Г., Горпинич О.В., Чорнобаєв В.В. Організація діяльності органів державної влади: навч. посіб. Дніпро : НТУ «ДП», 2019. 77 с.
3. Електронне урядування та електронна демократія: навч. посіб.: у 15 ч. / за заг. ред. А. І. Семенченка, В. М. Дрешпака. Київ, 2017. Частина 14: Електронна взаємодія органів публічної влади. Київ : ФОП Москаленко О. М., 2017. 60 с.

ТЕМА 7.
ПРИНЦИПИ ІНФОРМАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЗГІДНО ІЗ ЗАКОНОМ УКРАЇНИ «ПРО ПОРЯДОК ВИСВІТЛЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ ТА ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ В УКРАЇНІ ЗАСОБАМИ МАСОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ»

1. Висвітлення діяльності органів державної влади у ЗМІ.
2. Норми регулювання діяльності інформаційних служб та засобів масової інформації органів виконавчої влади та місцевого самоврядування.
3. Засоби масової інформації органів державної влади та органів місцевого самоврядування та офіційні друковані видання.
4. Висвітлення діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування інформаційними агентствами.

Мета: *формування системи знань про принципи і механізми висвітлення діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування в Україні засобами масової інформації.*

Ключові слова

Висвітлення діяльності органів влади, засоби масової інформації, офіційні друковані видання, інформаційні служби, інформаційні агентства, інформаційні управління, інформаційно-аналітичні підрозділи; прес-бюро, прес-центри, прес-служби, прес-аташе.

1. Висвітлення діяльності органів державної влади у ЗМІ: загальні засади

Закон України «***Про порядок висвітлення діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування в Україні засобами масової інформації»*** визначає порядок всебічного і об'єктивного висвітлення діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування засобами масової інформації і захисту їх від монопольного впливу органів тієї чи іншої гілки державної влади або органів місцевого самоврядування, є складовою частиною законодавства України про інформацію (Додаток Б).

Під **висвітленням діяльності органів державної влади** та органів місцевого самоврядування в Україні розуміють – одержання, збирання, створення, поширення, використання і зберігання інформації про діяльність органів державної влади та органів місцевого самоврядування, задоволення інформаційних потреб громадян, юридичних осіб про роботу цих органів (ст. 1 цього ЗУ).

Інформаційні служби органів державної влади та органів місцевого самоврядування – структурні підрозділи цих органів, що виконують

інформаційно-аналітичні функції та забезпечують зв'язки із засобами масової інформації, громадськістю.

Загальні засади діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування із засобами масової інформації:

1) засоби масової інформації України мають право висвітлювати всі аспекти діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування;

2) органи державної влади та органи місцевого самоврядування зобов'язані надавати засобам масової інформації повну інформацію про свою діяльність через відповідні інформаційні служби органів державної влади та органів місцевого самоврядування, забезпечувати журналістам вільний доступ до неї, крім випадків, передбачених Законом України «Про державну таємницю», не чинити на них будь-якого тиску і не втручатися в їх виробничий процес;

3) засоби масової інформації можуть проводити власне дослідження і аналіз діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування, їх посадових осіб, давати їй оцінку, коментувати;

4) розрив чи змішування змісту офіційної інформації, що оприлюднюється, коментарями засобу масової інформації або журналістом не допускається;

5) право висвітлення і коментування діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування, подій державного життя в Україні гарантується Конституцією, цим Законом, іншими законами України.

2. Норми регулювання діяльності інформаційних служб та засобів масової інформації органів виконавчої влади та місцевого самоврядування

Норми регулювання діяльності інформаційних служб та засобів масової інформації органів виконавчої влади та місцевого самоврядування прописані у другому розділі цього закону:

1) інформація про діяльність органів державної влади та органів місцевого самоврядування може отримуватися засобами масової інформації від цих органів безпосередньо або через їх інформаційні служби чи бути зібрана працівниками засобів масової інформації.

2) інформаційні служби органів державної влади та органів місцевого самоврядування збирають, аналізують, обробляють та оперативно надають інформацію про діяльність цих органів у повному обсязі засобам масової інформації, крім випадків, передбачених Законом України «Про державну таємницю».

Також у цьому розділі маємо визначення такого поняття, як «інформаційні служби» та наводиться перелік форм подачі інформації.

Під інформаційними службами мають на увазі:

1) інформаційні управління;

2) інформаційно-аналітичні підрозділи;

3) прес-служби;
4) прес-центри;
5) управління і центри громадських зв'язків;
6) прес-бюро;
7) прес-секретарі та прес-аташе з відповідним апаратом.

Для висвітлення діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування їх інформаційні служби мають право використовувати такі форми підготовки та оприлюднення інформації:

1) випуск і поширення бюлетенів (спеціальних бюлетенів), прес-релізів, оглядів, інформаційних збірників, експрес-інформації тощо;

2) проведення прес-конференцій, брифінгів, організація інтерв'ю з керівниками органів державної влади та органів місцевого самоврядування для працівників вітчизняних і зарубіжних засобів масової інформації;

3) підготовка і проведення теле- і радіопередач;

4) забезпечення публікацій (виступів) у засобах масової інформації керівників або інших відповідальних працівників органів державної влади та органів місцевого самоврядування;

5) створення архівів інформації про діяльність органів державної влади та органів місцевого самоврядування;

6) інші форми поширення офіційної інформації, що не суперечать законодавству України.

3. Засоби масової інформації органів державної влади та органів місцевого самоврядування та офіційні друковані видання

Органи державної влади та органи місцевого самоврядування мають право засновувати або бути співзасновниками аудіовізуальних (електронних) засобів масової інформації в порядку, встановленому законодавством України, і в межах коштів, що виділяються з державного чи місцевих бюджетів на висвітлення їх діяльності, або за рахунок перерозподілу коштів, що виділяються на забезпечення функціонування цих органів.

Засновниками офіційних друкованих видань можуть бути центральні органи державної влади.

Офіційні друковані видання вносяться центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері державної реєстрації друкованих засобів масової інформації, до Державного реєстру друкованих засобів масової інформації та інформаційних агентств як суб’єкти інформаційної діяльності.

В офіційних друкованих виданнях забороняється розміщувати рекламу або будь-яку іншу інформацію, обов’язковість опублікування якої не передбачена законодавством.

Фінансування видатків на підготовку, випуск і розповсюдження офіційних друкованих видань здійснюється за рахунок і в межах коштів, що передбачаються для утримання відповідних центральних органів державної влади.

Обов’язкові безоплатні примірники офіційних друкованих видань після друкування доставляються одержувачам відповідно до Закону України «Про обов’язковий примірник документів».

4. Висвітлення діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування інформаційними агентствами

Інформаційні агентства, створені в Україні відповідно до Закону України «Про інформаційні агентства», мають право на поширення інформації про діяльність органів державної влади та органів місцевого самоврядування.

Інформаційні агентства України, незалежно від їх виду, відповідно до Конституції України і Закону України «Про інформаційні агентства» на договірних засадах збирають, обробляють, створюють, готують до поширення офіційну інформацію про діяльність органів державної влади та органів місцевого самоврядування, випускають і розповсюджують інформаційну продукцію про діяльність цих органів. Державні інформаційні агентства систематично інформують громадськість про діяльність органів державної влади та органів місцевого самоврядування, перебування вищих посадових осіб у робочих поїздках по Україні, а також про візити офіційних державних делегацій і вищих посадових осіб в інші країни, прийом зарубіжних офіційних делегацій і посадових осіб інших держав.

На вимогу Президента України, Голови Верховної Ради України, Прем'єр-міністра України, Голови Верховного Суду України та Голови Конституційного Суду України державні інформаційні агентства зобов'язані передавати тексти їх екстрених виступів та заяв з важливих питань державного життя.

Питання для самоконтролю

1. Дайте визначення поняттю «офіційні друковані видання».
2. Окресліть загальні засади діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування ?
3. Схарактеризуйте сутність понять «інформаційні служби», «інформаційні агентства», «інформаційні управління», «інформаційно-аналітичні підрозділи»; «прес-бюро», «прес-центри», «прес-служби».
4. Які форми підготовки та оприлюднення інформації мають право використовувати інформаційні служби для висвітлення діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування?
5. Яким законом визначається діяльність інформаційних агенцій?

Практичне завдання для самостійного виконання

1. Укладіть термінологічний словник до теми. Основні поняття інформаційно-комунікаційної діяльності: «інформаційні служби», «інформаційні агентства», «інформаційні управління», «інформаційно-аналітичні підрозділи», «прес-бюро», «прес-центри», «прес-служби».

2. Дослідіть сайти і офіційні сторінки у соцмережах органів виконавчої влади (центральних та місцевих) щодо формально-змістових аспектів висвітлення офіційної інформації (представте у формі аналітичного звіту із прикладами).

Використана література

1. ЗУ «Про порядок висвітлення діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування в Україні засобами масової інформації». URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/539/97-вр#Text

2. ЗУ «Про інформаційні агентства» URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/74/95-вр#Text

Рекомендована література

1. Вагонова О.Г., Горпинич О.В., Чорнобаєв В.В. Організація діяльності органів державної влади: навч. посіб. Дніпро : НТУ «ДП», 2019. 77 с.

2. Електронне урядування та електронна демократія: навч. посіб.: у 15 ч. / за заг. ред. А. І. Семенченка, В. М. Дрешпака. Київ, 2017. Частина 14: Електронна взаємодія органів публічної влади. Київ : ФОП Москаленко О. М., 2017. 60 с.

3. Нашинець-Наумова А. Ю. Інформаційне право: навч. посіб. Київ : Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2020. 136 с.

ТЕМА 8.
СТРАТЕГІЧНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ ІНФОРМАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ: БАЗОВІ ЗАСАДИ, ПЕРСПЕКТИВНІ НАПРЯМКИ

1. Доктрина інформаційної безпеки України та Стратегія національної безпеки України.
2. Пріоритети державної політики в інформаційній сфері: Е-урядування.

Мета: *формування системи знань про основні засади стратегічного менеджменту інформаційної діяльності в Україні.*

Ключові слова

Стратегія національної безпеки України, Доктрина інформаційної безпеки України, інформаційна продукція, захист інформації, інформаційний менеджмент, Е-урядування, е-уряд, «Дія».

1. Доктрина інформаційної безпеки України та Стратегія національної безпеки України

Упродовж останніх років у сфері вітчизняного інформаційного законодавства ухвалено два важливі документи з питань безпеки, зокрема:

1) Стратегія національної безпеки України (2020);
2) Доктрина інформаційної безпеки України (2017).

Основними напрямами реалізації Стратегії національної безпеки визначено (Додаток Г):

– мінімізацію загроз державному суверенітету та створення умов для відновлення територіальної цілісності нашої країни в межах міжнародно визнаного державного кордону;

– відновлення мирного розвитку України;

– набуття нової якості економічного й гуманітарного розвитку, забезпечення інтеграції нашої країни до Євросоюзу та її майбутнього як демократичної, правової, соціальної держави.

Доктрина інформаційної безпеки визначає національні інтереси України в інформаційній сфері, загрози їх реалізації, напрями і пріоритети державної політики в інформаційній сфері. Основною метою впровадження положень Доктрини є створення в нашій країні розвиненого національного інформаційного простору і захист її інформаційного суверенітету.

Як зазначено у Доктрині, забезпечення інформаційної безпеки України має здійснюватися за такими принципами:

- свобода збирання, зберігання, використання та поширення інформації;
- достовірність, повнота та неупередженість інформації;
- обмеження доступу до інформації виключно на підставі закону;

– гармонізація особистих, суспільних і державних інтересів;
– запобігання правопорушенням в інформаційній сфері;
– економічна доцільність;
– гармонізація українського законодавства в інформаційній сфері з міжнародним;
– пріоритетність національної інформаційної продукції (Додаток В).

Для реалізації цих положень потрібна державна підтримка вітчизняних виробників інформаційної продукції та телекомунікаційного обладнання, національних операторів телекомунікацій, зокрема через створення нормативно-правових, фінансових, фіскальних та інших передумов для підвищення їх конкурентоспроможності на світовому й національному ринках інформаційних і телекомунікаційних послуг.

У Доктрині також визначено пріоритети державної політики в інформаційній сфері щодо формування позитивного міжнародного іміджу України:

– ґрунтовне реформування системи представлення інформації про нашу країну на міжнародній арені;
– розвиток публічної дипломатії, зокрема культурної та цифрової; активізація скоординованої інформаційної роботи закордонних дипломатичних установ України;
– сприяння поширенню та розвитку системи іномовлення нашої держави;
– створення та забезпечення функціонування правового механізму взаємодії державних органів з інститутами громадянського суспільства для інформаційної підтримки комерційної, гуманітарної, просвітницької, культурної та іншої діяльності останніх за межами України.

2. Пріоритети державної політики в інформаційній сфері: е-урядування

Із розвитком інформаційно-комунікаційних технологій з метою розширення можливостей участі громадян у процесі державотворення та державного управління все більше застосовуються інструменти електронної демократії.

Електронне урядування (е-урядування):

– форма організації державного управління, що сприяє підвищенню ефективності, відкритості та прозорості діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування з використанням ІКТ для формування нового типу держави, орієнтованої на задоволення потреб громадян;
– оптимізація процесу надання адміністративно-соціальних послуг, політичної участі громадян у державній розбудові шляхом зміни внутрішніх і зовнішніх відносин за допомогою технічних засобів, Інтернету та сучасних засобів масової інформації;

– система взаємодії органів державної влади з населенням, що будується на широкому застосуванні інформаційних технологій з метою підвищення доступності та якості державних послуг, зменшення строків їх надання, а також зниження адміністративного навантаження на громадян та організації щодо їх отримання;

– електронне урядування є не лише модернізацією всієї системи державного управління, але й налагодженням активної взаємодії органів державної влади з громадянами за допомогою сучасних інформаційно-комунікаційних технологій13; - використання інформаційних і комунікаційних технологій для підвищення ефективності, економічності та прозорості уряду та можливості громадського контролю за ним.

Електронний уряд – єдина інфраструктура міжвідомчої автоматизованої інформаційної взаємодії органів державної влади та органів місцевого самоврядування між собою, з громадянами і суб'єктами господарювання.

Вперше термін «електронний уряд» (e-government) було застосовано у 1997 р. за ініціативою Національного наукового фонду США для визначення процесу адміністративної реформи на основі ідеології нового державного менеджменту та широкого впровадження ІКТ у державне управління, насамперед, в органах виконавчої влади. У подальшому для визначення реформ у публічному адмініструванні, які охоплювали всі органи публічної влади, цей термін було модернізовано в «електронну державу».

Електронна держава (е-держава) – використання ІКТ у державному секторі з метою покращення доступу до інформації, надання публічних послуг, підвищення ефективності адміністративного апарату та заохочення до участі громадян у процесі ухвалення політичних рішень. Охоплює виконавчу гілку влади («електронний уряд»), законодавчу («електронний парламент»), судову («електронне правосуддя»), інститути громадянського суспільства та всю систему взаємовідносин між суб'єктами публічної політики («електронне управління»).

З огляду на міжнародний досвід розвиток електронного урядування є одним з основних факторів забезпечення успішності реформування та підвищення конкурентоспроможності країни. Реформа будь-якої галузі в сучасних умовах спрямована на широке використання сучасних інформаційно-комунікаційних технологій для досягнення необхідного рівня ефективності та результативності. Адже саме інструменти е-урядування здатні забезпечити значне покращення якості обслуговування фізичних і юридичних осіб та підвищення відкритості, прозорості та ефективності діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування.

У рамках реалізації Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони, Україна має забезпечити комплексний розвиток електронного урядування відповідно до європейських вимог.

Також запровадження електронного урядування є базовою передумовою для розбудови в Україні ефективних цифрової економіки і цифрового ринку та його подальшої інтеграції до єдиного цифрового ринку ЄС (Digital Single Market Strategy for Europe).

Розвиток електронного урядування та демократичних процесів, застосування загальновизнаної системи демократичних цінностей, зокрема щодо участі громадян та інститутів громадянського суспільства в процесах формування та реалізації державної політики, відіграє ключову роль у забезпеченні економічного та соціального прогресу в державі.

Враховуючи основну складову електронного урядування — електронний уряд, виділяють такі рівні реалізації:

1. G2C (government to citizens) або «Уряд — громадянам» (організація зворотного зв'язку з громадянами). З введенням систем G2C громадяни зможуть набагато менше стояти в чергах за типовою інформацією, довідками і формами, економлячи при цьому власні фінансові ресурси, а бюджетні витрати на адміністрування типових процедур при цьому пропорційно зменшуються.

2. G2E (government to employees) або «Уряд — службовцям» (відносини уряду з чиновниками або службовцями). Автоматизація процесів співпраці урядової системи з службовцями, чиновниками, консультантами на місцях. Вказаний рівень реалізації можливий до виключення у разі розробки необхідного функціоналу на рівнях G2B, G2C.

3. G2B (government to business) або «Уряд — бізнесу» (відносини державних органів і бізнесу). Це автоматизація податкових виплат, проведення електронних тендерів на постачання продукції тощо.

Найбільші досягнення України у сфері електронного урядування. Україна активно впроваджує у життя ідею «держава у смартфоні». Зокрема, із цією метою у вересні 2019 року було створене Міністерство цифрової трансформації. Одним із основних здобутків Кабінету Міністрів України та Міністерства цифрової трансформації є створення застосунку «Дія» (Держава і Я), що надає низку адміністративних послуг онлайн. «Дія» є онлайн-сервісом, де можна отримати державні послуги, завантажити цифрові варіанти документів, таких як посвідчення водія, студентський квиток та створити електронний кабінет громадянина. Через застосунок «Дія» можна, зокрема:

- подати заяву на реєстрацію особи як фізичної-особи підприємця;
- подати заяву про надання статусу безробітного;
- отримати довідку про відсутність судимості;
- отримати витяг про земельну ділянку;
- перевірити ліцензію автоперевізників;
- отримати соціальну допомогу при народженні дитини;
- здійснити відновлення або обмін водійського посвідчення;
- здійснити підпис документів за допомогою електронного цифрового підпису, тощо.

Поняття «електронне урядування» охоплює значну кількість питань (наприклад, адміністративні послуги, електронна освіта, електронна демократія,

публічні реєстри), тому у цій сфері є безліч ініціатив, які очікують на свою реалізацію.

Офіційна електронна адреса. Серед ініціатив, введення яких обговорюється на державному рівні, є присвоєння офіційної електронної адреси юридичним особам, фізичним особам підприємцям та фізичним особам. Планується, що присвоєння офіційних електронних адрес юридичним особам та фізичним особам-підприємцям здійснюватиметься обов'язково під час їх державної реєстрації та під час державної реєстрації змін до відомостей у Єдиному державному реєстрі. Присвоєння офіційних електронних адрес фізичним особам буде здійснюватися під час оформлення та обміну паспорта громадянина України.

Фізичні особи, фізичні особи-підприємці та юридичні особи також зможуть добровільно отримати офіційну електронну адресу он-лайн через програмні засоби Єдиного державного веб-порталу електронних послуг.

Грошова допомога громадянам, які не можуть самостійно оплатити доступ до мережі Інтернет. Збільшення частки електронного урядування у державному управлінні має бути підкріплене належним доступом усього населення України до мережі Інтернет. Саме тому Міністерство цифрової трансформації планує запровадити адресну допомогу громадянам, які не можуть самостійно оплачувати базовий доступ до мережі Інтернет.

Повний перехід на ID-картки. Ще однією ініціативою є прискорення повного переходу на ID-картки замість паспортів у паперовій формі. 14 серпня 2020 року до Верховної Ради України було подано проєкт Закону про паспорт громадянина України у формі книжечки № 3986. Ним передбачено, що паспорт громадянина України у формі книжечки є чинним до закінчення строку його дії – досягнення особою 25-річного та 45-річного віку. Це означає, що після досягнення громадянином відповідного віку вклеїти нову фотокартку до паспорта у формі книжечки буде неможливо, тому громадянин обмінюватиме паспорт на ID-картку. Наразі це необов'язково, якщо протягом одного місяця з дня досягнення 25-річного або 45-річного віку особа звернеться до органу державної влади для вклеювання нової фотокартки до паспорта у формі книжечки. Нові правила діятимуть для громадянина, якщо нова фотокартка не була вклеєна до паспорта згідно із чинним раніше законодавством.

Отже, курс на діджиталізацію, за яким рухається Україна, показав свої перші результати. Так, у 2020 році Україна зайняла 69-е місце у рейтингу країн із найбільш розвиненим електронним урядуванням, що на 13 позицій вище, ніж у 2018. Рейтинг був створений на основі дослідження Організації Об'єднаних Націй «E-Government Survey 2020». Дослідження узагальнює показники держав щодо розвитку електронного урядування за період з 2018 до 2020 року.

Дослідження «E-Government Survey 2020» показує стійку глобальну тенденцію до підвищення рівня розвитку електронного урядування. Дослідження поділяє держави на 4 групи: із низьким, середнім, високим та дуже високим рівнями розвитку електронного уряду. Україна належить до групи країн із високим рівнем розвитку, її результати найбільш наближені до

показників Вірменії та Азербайджану. Традиційно, у рейтингу лідирують Данія, Південна Корея, Естонія, Фінляндія та Австралія. Найгірші результати на 2020 рік показали Судан, Еритрея та Центральноафриканська Республіка.

Питання для самоконтролю

1. Дайте визначення поняттю «стратегічний менеджмент ІД».
2. Які основні напрями реалізації Стратегії національної безпеки?
3. Який документ визначає національні інтереси України в інформаційній сфері?
4. Яка основна мета впровадження положень Доктрини в Україні?
5. За якими принципами має здійснюватися забезпечення інформаційної безпеки України відповідно до Доктрини?
6. Розкрийте сутність понять «Е-урядування» та «е-уряд».
7. Схарактеризуйте переваги і недоліки застосунку «Дія».

Практичне завдання для самостійного виконання

1. Наведіть приклади реалізації Доктрини органами виконавчої влади та місцевого самоврядування (оформити у вигляді презентації).
2. Ознайомтеся із Положенням про Міністерство цифрової трансформації України https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/856-2019-п
3. Дослідіть особливості ведення офіційних акаунтів у соцмережах програми «Дія» (оформлення, оновлення інформації, кількість підписників) – у формі аналітичної довідки.
4. Перейдіть за посиланням https://thedigital.gov.ua ознайомтесь із рубриками; схарактеризуйте формально-змістові аспекти сайту (подати у формі аналітичної довідки).
5. Ознайомтесь із проєктами Міністерства цифрової трансформації https://thedigital.gov.ua/projects (подати у формі аналітичної довідки).

Використана література

1. Воскобойнікова-Гузєва О. В. Стратегічний менеджмент інформаційної діяльності: базові засади. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vkp_2017_11_4
2. Воскобойнікова-Гузєва О. В. Стратегії розвитку бібліотечно-інформаційної сфери України: генезис, концепції, модернізація : монографія. Київ : Академперіодика, 2014. 362 с.
3. Воскобойнікова-Гузєва О. В. Стратегічний менеджмент інформаційної діяльності: проблеми дослідження і формування компетентностей. *Бібліотека. Наука. Комунікація: формування національного інформаційного простору* : матеріали Міжнар. наук. конф., Київ, 2016. С. 23—28.

4. Доктрина інформаційної безпеки України : затв. Указом Президента України від 25 лютого 2017 р. № 47/2017. URL: http://www.president.gov.ua /documents/472017-21374

5. Стратегія національної безпеки України : затв. Указом Президента України від 14 вересня 2020 р. № 392/2020. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/392/2020#Text

6. Матеріали до стратегії розвитку бібліотечної справи в Україні до 2025 року «Якісні зміни бібліотек задля забезпечення сталого розвитку України». Київ: УБА, 2015. 57 с.

7. Царенко І. О., Красножон Н. С. Електронне урядування як інструмент посилення конкурентоспроможності країни. *Ефективна економіка*. 2020. № 8. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=8123. DOI: 10.32702/2307-2105-2020.8.74

8. Україна піднялася на 13 місць у рейтингу готовності до запровадження електронного уряду. URL: https://everlegal.ua/ukrayina-pidnyalasya-na-13-mists-u-reytyngu-gotovnosti-do-zaprovadzhennya-elektronnogo-uryadu

Рекомендована література

1. Бондаренко І. С. Інформаційна політика та безпека : методичні рекомендації для здобувачів ступеня вищої освіти бакалавра спеціальності «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа» освітньо-професійної програми «Інформаційна діяльність у бізнесі, політиці та державному управлінні». Запоріжжя : ЗНУ, 2020. 95 с.

2. Вагонова О.Г., Горпинич О.В., Чорнобаєв В.В. Організація діяльності органів державної влади: навч. посіб. Дніпро : НТУ «ДП», 2019. 77 с.

3. Горбата Л.П. Діяльність структурних підрозділів органів публічної влади в контексті забезпечення їх інформаційної відкритості. URL: http://www.pubadm.vernadskyjournals.in.ua/journals/2019/3_2019/10.pdf

4. Електронне урядування та електронна демократія: навч. посіб.: у 15 ч. / за заг. ред. А. І. Семенченка, В. М. Дрешпака. Київ, 2017. Частина 14: Електронна взаємодія органів публічної влади. Київ : ФОП Москаленко О. М., 2017. 60 с.

5. Карпенко О., Дуда А. Інформаційно-комунікативна діяльність виконавчих органів місцевих рад в Україні. URL: http://www.lvivacademy.com/vidavnitstvo_1/edu_53/fail/16.pdf

6. Нашинець-Наумова А. Ю. Інформаційне право: навч. посіб. Київ : Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2020. 136 с.

7. Проєкти Міністерства цифрової трансформації. URL: https://thedigital.gov.ua/projects

8. Тарасенко Н. Доктрина інформаційної безпеки України в оцінках експертів. *Центр дослідження соціальних комунікацій НБУВ*. 2017. №8. URL: http://nbuviap.gov.ua/index.php?option=com_content&view=article

&id=2760:doktrina-informatsijnoji-bezpeki-yak-zasib-protidiji-informatsijnimzagrozam-2&catid=63&Itemid=393

ГЛОСАРІЙ

Аналітика – основа інтелектуальної, логіко-мисленнєвої діяльності, яка спрямована на вирішення різноманітних завдань. В її основі лежить не стільки принцип констатації фактів, скільки принцип «випередження подій», що дозволяє організації або індивідові прогнозувати майбутній стан об'єкта аналізу.

Аналітична довідка – це документ, який містить результати певних проведених досліджень. Пишуть її, як правило, для того, щоб чітко дати характеристику стану досліджуваного явища, проблеми, які були з'ясовані, та пропонувати кілька варіантів виходу із проблемних ситуацій.

Аналітичний документ – це найдосконаліший вид вторинних документів, які повно і кваліфіковано висвітлюють не окремі першоджерела, а конкретну тему в згорнутому й узагальненому вигляді. Аналітичний документ утворюють два основних специфічних функціональних розділи: інформаційний та аналітичний, які визначають їхній змістовний склад, а також форму подання матеріалу та особливості відповідних лінгвістичних конструкцій. Види аналітичних документів: аналітична записка (в ній подається детальний аналіз проблеми, пропонуються висновки та практичні рекомендації, обсяг до 10 сторінок); оглядова записка (використовується для аналізу публікацій у ЗМІ з того чи іншого питання та подається як правило у вигляді прямих цитат, її обсяг до 20 сторінок); довідка (короткий огляд окремого аспекту конкретної події (в основному це інформація статистичного характеру, обсяг – 2-3 сторінки). Вимоги до складання аналітичного документу: орієнтація на потреби замовника; формулювання загальної «картини» проблеми, що розглядається; розташування на першому місці основних висновків з проблеми; логічне структурування матеріалу. Під час його складання рекомендовано вказувати: прізвище та ініціали, посаду замовника; прізвище, ініціали та посаду аналітика консультанта; дату закінчення роботи над аналітичним документом; тему аналітичного документа (заголовок); основну частину — аналіз проблеми, ключові ідеї, які мають відношення до заявленої теми; висновки; рекомендації.

Аналітичний огляд – інформаційний документ, який виконаний на основі як фактографічного, так і концептографічного аналізу первинних документів, призначений зорієнтувати спеціалістів у певному інформаційному потоці (проблемі) та дати оцінку його/її стану, виявити певні тенденції розвитку та проблемні моменти. Є результатом як інформаційного згортання інформації, так і її розгортання, що здійснюється для інтерпретованої орієнтації користувачів в певному інформаційному потоці. Аналітичні огляди за функціональною ознакою бувають таких видів: огляд-обґрунтування, де подана оцінка стану проблеми з обґрунтуванням необхідності її вирішення та набором і оцінкою альтернативних шляхів і методів вирішення; підсумкові огляди, які містять оцінку стану проблеми з характеристикою досягнутого рівня, а також невирішених проблемних питань; прогностичні огляди – подають аргументовану оцінку стану певного об'єкта, явища і визначають перспективні

шляхи його розвитку в умовах науково-технічного прогресу та інформаційного суспільства.

Анкета – 1) опитувальний лист, який самостійно заповнюється респондентом за вказаними в ній правилами та рекомендаціями; 2) методичний засіб для одержання первинної інформації, яка необхідна для з'ясування думок, ставлень респондентів щодо певної проблеми, проблемної ситуації, явища, осіб та ін.

Банк даних – автоматизована система файлів і баз даних, яка представляє сукупність інформаційних, програмних, технічних засобів і персоналу, що забезпечує зберігання, накопичення, оновлення, пошук і видачу даних користувачам. Вони можуть бути географічно розділені й отримувати доступ до банку даних через комп'ютерний зв'язок або поштою.

База даних – один або кілька спеціальним чином організованих файлів, які зберігають систематизовану інформацію та призначені для задоволення інформаційних потреб користувачів, а для доступу до яких використовуються програмні засоби. База даних має бути достатньо повною, правильно організованою, зручною для використання і відповідати вимогам часу. Головне завдання баз даних – гарантоване збереження значних обсягів інформації та надання доступу до неї користувачеві. Основні частини баз даних: збережена інформація та система керування нею. Вони можуть бути як персонального, так і колективного використання. Супровід баз даних колективного використання здійснює адміністратор.

Візуалізація інформації (англ. visualization – відтворення, відображення) – це процес проектування, генерації та представлення вихідних цифрових даних завдяки певним комп'ютерним моделям у вигляді малюнків, діаграм, схем, таблиць і графіків, що підвищує якість сприйняття людиною інформації.

Види інформації (згідно із ЗУ «Про інформацію»): інформація про фізичну особу; інформація довідково-енциклопедичного характеру; інформація про стан довкілля; інформація про товар; науково-технічна інформація; податкова інформація; правова інформація; статистична інформація; соціологічна інформація; інші види інформації.

Виробники інформаційної продукції – суб'єкти, які створюють документовану інформацію для поширення в матеріальній і нематеріальній формі, що підготовлена й призначена для задоволення потреб користувачів і може розглядатися як предмет купівлі-продажу. В якості інформаційних продуктів можуть виступати дайджести, аналітичні огляди, бібліографічні покажчики, реферативні журнали, довідки тощо. Виробники інформаційної продукції можуть бути як національні, регіональні, так і зарубіжні, а виробником продукції може бути як окрема людина, так і певна організація.

В**исвітленням діяльності органів державної влади** та органів місцевого самоврядування в Україні (згідно ЗУ «Про порядок висвітлення діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування в Україні засобами масової інформації») – одержання, збирання, створення, поширення, використання і зберігання інформації про діяльність органів державної влади та

органів місцевого самоврядування, задоволення інформаційних потреб громадян, юридичних осіб про роботу цих органів (ст. 1 цього ЗУ).

Властивості інформації: актуальність, достовірність, цінність, адекватність, своєчасність, чіткість, доступність, точність, суб'єктивність, корисність, якість, репрезентативність, змістовність.

Властивості інформаційно-аналітичних умінь: відкритість до нової інформації, нестандартних способів розв'язання поставлених проблем; сприяння формуванню власної ідеї на основі наданої інформації та обґрунтованого вибору між ними; сприяння всебічному та системному аналізу інформації; гнучкість, тобто конструктивний діалог на основі всебічного аналізу висунутих точок зору; спрямованість на самодіагностику в процесі формування власної системи знань, висновків і рекомендацій.

Інформатизація – це, згідно зі Законом України «Про Концепцію Національної програми інформатизації», сукупність взаємопов'язаних організаційно-правових, політичних, соціально-економічних, науково-технічних і виробничих процесів, що спрямовані на створення умов для задоволення інформаційних потреб, реалізації прав громадян і суспільства на основі створення, розвитку, використання інформаційних систем, мереж, ресурсів і технологій, які створені на основі застосування сучасних обчислювальних та інформаційно-комунікаційних засобів і технологій

Інформаційна діяльність – це сукупність дій і процедур, яка спрямована на задоволення інформаційних потреб особи, фахівця, організацій, установ і в цілому держави.

Інформаційне суспільство – 1) найрозвиненіша щодо технологічного способу виробництва людська цивілізація, яка виникала в результаті інформаційно-комп'ютерної революції й базується на інформаційних технологіях, інформатизації й роботизації усіх сфер і галузей економіки й управління; 2) громадянське суспільство з розвинутим інформаційним виробництвом і високим рівнем інформаційно-правової культури, в якому ефективність діяльності людей забезпечується розмаїттям послуг на основі інтелектуальних інформаційних технологій та технологій зв'язку.

Інформаційні ресурси – це окремі документи та масиви документів в інформаційних системах – бібліотеках, архівах, фондах, банках даних та ін.

Інформаційні технології, інформаційно-комунікаційні технології (Information and Communication Technologies, ICT) – це сукупність інформаційних методів, виробничих процесів і програмно-технічних засобів, яка інтегрована для збирання, опрацювання, зберігання, розповсюдження, показу і використання інформації в інтересах її споживачів, а також забезпечення процедури доступу до інформації.).

Інформаційний запит (згідно зі Законом України «Про доступ до публічної інформації») – це, прохання особи до розпорядника інформації надати публічну інформацію, що знаходиться у його володінні. Запитувач має право звернутися до розпорядника інформації із запитом на інформацію незалежно від того, стосується ця інформація його особисто чи ні, без пояснення причини подання

запиту. Запит на інформацію може бути індивідуальним або колективним. Запити можуть подаватися в усній, письмовій чи іншій формі (поштою, факсом, телефоном, електронною поштою) на вибір запитувача. Запит на інформацію має містити: ім'я (найменування) запитувача, поштову адресу або адресу електронної пошти, а також номер засобу зв'язку, якщо такий є; загальний опис інформації або вид, назву, реквізити чи зміст документа, щодо якого зроблено запит, якщо запитувачу це відомо; підпис і дату за умови подання запиту в письмовій формі.

Інформаційно-аналітична робота – цілеспрямована діяльність фахівця-аналітика щодо продукування інформації, яка проаналізована, синтезована, логічно обґрунтована, систематизована та представлена у зручній для користування формі.

Інформація (згідно ЗУ «Про інформацію») – будь-які відомості та/або дані, які можуть бути збережені на матеріальних носіях або відображені в електронному вигляді.

Інформація державних органів і місцевого та регіонального самоврядування – це офіційна документована інформація, яка створюється законодавчою, виконавчою та судовою гілками влади, а також органами місцевого та регіонального самоврядування.

Інформація про особу – це сукупність відомостей про певну особу, які документовані та публічно оголошені.

Інформація довідково-енциклопедичного характеру – це систематизовані, документовані та публічно оголошені відомості про суспільне, державне життя та навколишнє середовище, та ін.

Інформаційні служби органів державної влади та органів місцевого самоврядування (згідно ЗУ «Про порядок висвітлення діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування в Україні засобами масової інформації») – структурні підрозділи цих органів, що виконують інформаційно-аналітичні функції та забезпечують зв'язки із засобами масової інформації, громадськістю.

Компетентність – 1) рівень освіченості особи, що характеризується її здатністю вирішувати певні завдання в різних сферах життєдіяльності на базі отриманих теоретичних і практичних знань, сформованих практичних навичок, вмінь і здатностей; 2) комплексна інтегративна якість фахівця, яка дає змогу виконувати певну діяльність на високому професійному рівні. Виділяють три універсальні види компетентності: ключові, професійні, фахові.

Професійна компетентність – це: 1) підготовленість (теоретична та практична), здатність (інтелектуальна, діяльнісна та суб’єктна) і готовність (професійна, особистісна, психологічна тощо) особи, як фахівця, до конкретного виду професійної діяльності як її суб’єкта; 2) складне інтегральне психологічне, професійне і суб’єктне утворення, яке формується у процесі набуття професійної освіти, актуалізується, розвивається і вдосконалюється у процесі практичної професійної діяльності, а ефективність її здійснення суттєво залежить від теоретичної, практичної та психологічної видів його

підготовленості до неї, здатності та готовності до її здійснення, суб'єктних, професійно важливих та індивідуально-психічних якостей, сприйняття ним цілей, цінностей, змісту, результатів та особливостей цієї діяльності.

Основні види інформаційної діяльності – це одержання, використання, поширення та зберігання інформації. Одержання інформації – це набуття, придбання, накопичення відповідно до чинного законодавства України документованої або публічно оголошуваної інформації громадянами, юридичними особами або державою. Використання інформації – це задоволення інформаційних потреб громадян, юридичних осіб і держави. Поширення інформації – це розповсюдження, обнародування, реалізація у встановленому законом порядку документованої або публічно оголошуваної інформації. Зберігання інформації – це забезпечення належного стану інформації та її матеріальних носіїв. Суттєвим аспектом є те, що одержання, використання, поширення та зберігання документованої або публічно оголошуваної інформації здійснюється у порядку, який передбачений законодавчими актами в галузі інформації.

Основні завдання інформаційно-аналітичної діяльності чи її етапи: 1) формування мети досліджень; 2) створення понятєвого апарату; 3) забезпечення достатньої інформованості; 4) розкриття значення фактів; 5) встановлення причино-наслідкових зв'язків; 6) врахування історичного розвитку та національного характеру; 7) визначення тенденцій розвитку; 8) забезпечення високого рівня достовірності; 9) чітке формування висновків і рекомендацій; 10) забезпечення зворотного зв'язку.

Основні цілі формування і розвитку єдиного інформаційного простору України: забезпечення прав громадян на інформацію згідно з вимогами Конституції України; створення необхідного для стійкого розвитку суспільства рівня інформаційного потенціалу та його підтримка; підвищення узгодженості рішень, які прийняті центральними органами державної влади, обласними державними адміністраціями та органами місцевого самоврядування; підвищення рівня правосвідомості громадян шляхом надання їм вільного доступу до правових і нормативних документів, що визначають їх прав, обов'язки й можливості; надання можливості контролю з боку громадян і громадських організацій за діяльністю центральних і місцевих органів державної влади і органів місцевого самоврядування; підвищення ділової і суспільної активності громадян шляхом надання рівної з державними структурами можливості користуватися відкритою поштово-технічною, соціально-економічною, суспільно-політичною інформацією, а також інформаційними фондами сфер освіти, культури тощо; інтеграція зі світовим інформаційним простором.

Стратегічні комунікації – скоординоване і належне використання комунікативних можливостей держави – публічної дипломатії, зв'язків із громадськістю, військових зв'язків, інформаційних та психологічних операцій, заходів, спрямованих на просування цілей держави.

Стратегічний наратив – спеціально підготовлений текст, призначений для вербального викладення у процесі стратегічних комунікацій з метою інформаційного впливу на цільову аудиторію.

Стратегія національної безпеки України – документ, що визначає актуальні загрози національній безпеці України та відповідні цілі, завдання, механізми захисту національних інтересів України та є основою для планування і реалізації державної політики у сфері національної безпеки.

Форми підготовки та оприлюднення інформації (згідно ЗУ «Про порядок висвітлення діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування в Україні засобами масової інформації») : випуск і поширення бюлетенів (спеціальних бюлетенів), прес-релізів, оглядів, інформаційних збірників, експрес-інформації тощо; проведення прес-конференцій, брифінгів, організація інтерв'ю з керівниками органів державної влади та органів місцевого самоврядування для працівників вітчизняних і зарубіжних засобів масової інформації; підготовка і проведення теле- і радіопередач; забезпечення публікацій (виступів) у засобах масової інформації керівників або інших відповідальних працівників органів державної влади та органів місцевого самоврядування; створення архівів інформації про діяльність органів державної влади та органів місцевого самоврядування; інші форми поширення офіційної інформації, що не суперечать законодавству України.

Функції планування, організації, регулювання, моніторингу, аналізу та контролю в частині інформаційного забезпечення діяльності місцевих органів публічної влади передбачають таке (згідно ЗУ «Про порядок висвітлення діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування в Україні засобами масової інформації») : інформаційний супровід – здійснення системи ідеологічної або інформаційно-пропагандистської діяльності; інформаційну підтримку – надання допомоги в одержанні конфіденційної інформації вищим посадовим особам і органам державної влади, яка необхідна для здійснення ними посадових обов’язків; інформаційне обслуговування – виявлення й задоволення спеціальними структурами актуальних інформаційних потреб органів публічної влади; інформаційну допомогу – надання своєчасної і кваліфікованої допомоги державним органам у доступі до необхідних інформаційних ресурсів для вирішенням складних завдань формування та реалізації державної політики; інформаційний вплив через виробництво, поширення й використання спеціальної інформації спричиняти вплив на різні об’єкти, процеси і явища для вирішення політичних завдань держави; інформаційну боротьбу як форму політичного суперництва у вигляді комплексу погоджених за метою, місцем і часом заходів, що спрямовані на досягнення інформаційної переваги; інформаційне консультування – надання консалтингових послуг, експертних оцінок, розроблення рекомендацій і пропозицій для вирішення проблем у процесах інформаційно-комунікаційної взаємодії влади і громади; інформаційну логістику – управління інформаційними потоками у процесах забезпечення політичної діяльності.

ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ

1. Захист інформації:

a) сукупність правових, адміністративних, законних, технічних та інших заходів, що забезпечують збереження, цілісність інформації та належний порядок доступу до неї;

b) сукупність правових, адміністративних, організаційних, технічних та інших заходів, що забезпечують збереження, цілісність інформації та належний сукупність нормативно-правових, організаційних, технічних та інших заходів, що забезпечують збереження, цілісність інформації та належний порядок доступу до неї;

c) порядок доступу до неї.

d) сукупність правових, адміністративних та інших заходів, що забезпечують збереження, цілісність інформації та належний порядок доступу до неї;

2. Основні принципи інформаційних відносин - це:

a) гарантованість права на інформацію; відкритість, доступність інформації, свобода обміну інформацією; достовірність і вичерпність інформації; свобода вираження поглядів і переконань; правомірність одержання, використання, поширення, зберігання та захисту інформації; захищеність особи від втручання в її особисте та сімейне життя.

b) гарантованість права на інформацію; відкритість інформації, свобода обміну інформацією; достовірність і повнота інформації; свобода вираження поглядів і переконань; правомірність одержання, використання, поширення, зберігання та захисту інформації; захищеність особи від втручання в її особисте та сімейне життя;

c) гарантованість права на інформацію; відкритість, доступність інформації, свобода обміну інформацією; достовірність і повнота інформації; свобода вираження поглядів і переконань; правомірність одержання, використання, поширення, зберігання та захисту інформації; захищеність особи від втручання в її особисте та сімейне життя;

d) гарантованість права на інформацію; відкритість, вільність інформації, свобода обміну інформацією; достовірність і вичерпність інформації; свобода вираження поглядів і переконань; правомірність одержання, використання, поширення, зберігання та захисту інформації; захищеність особи від втручання в її особисте та сімейне життя;

3. Суб'єкти інформаційних відносин - це:

a) фізичні особи; юридичні особи; об'єднання громадян; суб'єкти владних повноважень.

b) громадяни; іноземці; юридичні особи; об'єднання громадян; суб'єкти владних повноважень;

c) фізичні особи; юридичні особи; об'єднання громадян; державні та місцеві суб'єкти владних повноважень;

d) фізичні особи; юридичні особи; державні органи; об'єднання громадян; суб'єкти владних повноважень.

4. Основні напрями державної інформаційної політики - це:

a) створення умов для формування в Україні інформаційного суспільства;

b) забезпечення доступу кожного до інформації;

c) забезпечення рівних можливостей щодо створення, збирання, одержання, зберігання, використання, поширення, охорони, захисту інформації;

d) всі відповіді правильні.

5. Вкажіть, що є об'єктом інформаційних відносин :

a) знання;

b) інформація;

c) люди;

d) всі відповіді неправильні.

6. Право на інформацію забезпечується:

a) обов'язком держави інформувати громадськість та засоби масової інформації про свою діяльність і прийняті рішення;

b) обов'язком суб'єктів владних повноважень інформувати громадськість та засоби масової інформації про свою діяльність і прийняті рішення;

c) обов'язком суб'єктів владних повноважень;

d) державою.

7. Право на інформацію забезпечується:

a) здійсненням парламентського, міністерського і громадського контролю за додержанням законодавства про інформацію;

b) здійсненням парламентського, президентського, іноземного і громадського контролю за додержанням законодавства про інформацію;

c) здійсненням парламентського і громадського контролю за додержанням законодавства про інформацію;

d) здійсненням державного і громадського контролю за додержанням законодавства про інформацію.

8. Відповідно до ЗУ «Про інформацію» кожен має право:

a) на інформацію;
b) на інформацію, що передбачає можливість вільного одержання, використання, необхідної для реалізації своїх прав, свобод і законних інтересів;
c) на інформацію, що передбачає можливість вільного одержання, використання, поширення, зберігання та захисту інформації, необхідної для реалізації своїх прав, повноважень свобод і законних інтересів;
d) на інформацію, що передбачає можливість вільного одержання, використання, поширення, зберігання та захисту інформації, необхідної для реалізації своїх прав.

9. Чим забезпечується право на інформацію (згідно ЗУ «Про інформацію»):

a) встановленням адміністративної відповідальності за порушення законодавства про інформацію;
b) встановленням кримінальної відповідальності за порушення законодавства про інформацію;
c) встановленням відповідальності за порушення законодавства про інформацію;
d) встановленням адміністративної та кримінальної відповідальності за порушення законодавства про інформацію.

10. Право на інформацію може бути обмежене законом:

a) в інтересах національної безпеки, територіальної цілісності або громадського порядку, з метою запобігання заворушенням чи злочинам, для охорони здоров'я населення, для захисту репутації або прав інших людей, для запобігання розголошенню інформації, одержаної конфіденційно, або для підтримання авторитету і неупередженості правосуддя;
b) в інтересах територіальної оборони, цілісності або громадського порядку, з метою запобігання заворушенням чи злочинам, для охорони здоров'я населення, для захисту репутації або прав інших людей, для запобігання розголошенню інформації, одержаної конфіденційно, або для підтримання авторитету і неупередженості правосуддя;
c) в інтересах національної безпеки, територіальної цілісності або громадського порядку, з метою запобігання заворушенням чи злочинам, для охорони здоров'я громадян або іноземців, для захисту репутації або прав інших людей, для запобігання розголошенню інформації, одержаної конфіденційно, або для підтримання авторитету і неупередженості правосуддя;
d) в інтересах національної безпеки, територіальної цілісності або громадського порядку, з метою запобігання заворушенням чи злочинам, для охорони здоров'я населення, для захисту репутації або прав інших людей, для

запобігання розголошенню інформації, одержаної конфіденційно, для неупередженості правосуддя;

11. Якою повинна бути мова інформації (згідно ЗУ «Про інформацію»):

a) українська;
b) визначається міжнародними стандартами, договорами та угодами, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України;
c) визначається законом про мови, іншими актами законодавства в цій сфері, міжнародними договорами та угодами, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України;
d) визначається законом про мови, іншими актами законодавства в цій сфері, міжнародними договорами та угодами, згода на обов'язковість яких надана Президентом України;

12. Кожному забезпечується вільний доступ до інформації, яка стосується його особисто, крім:

a) випадки законом непередбачені;
b) випадків, передбачених законом;
c) таких випадків не визначено;
d) немає правильної відповіді.

13. Інформація про стан довкілля (екологічна інформація) - це відомості та/або дані про:

a) стан здоров'я та безпеки людей, умови життя людей, стан об'єктів культури і споруд тією мірою, якою на них впливає або може вплинути стан складових довкілля;
b) стан складових довкілля та його компоненти, включаючи генетично модифіковані організми, та взаємодію між цими складовими;
c) фактори, що впливають або можуть впливати на складові довкілля (речовини, енергія, шум і випромінювання, а також діяльність або заходи, включаючи адміністративні, угоди в галузі навколишнього природного середовища, політику, законодавство, плани і програми);
d) всі відповіді правильні.

14. Інформація про фізичну особу – це :

a) відомості чи сукупність відомостей про фізичну особу або юридичну, яка ідентифікована або може бути конкретно ідентифікована;
b) відомості чи сукупність відомостей про фізичну особу, яка ідентифікована або може бути конкретно ідентифікована;

c) персональні дані громадянина;

d) відомості чи сукупність відомостей про громадянина чи іноземця, яка ідентифікована або може бути конкретно ідентифікована.

15. Розкрийте сутність поняття «інформація довідково-енциклопедичного характеру»:

a) систематизовані, науково обґрунтовані, документовані, публічно оголошені або іншим чином поширені відомості про суспільне, державне життя та навколишнє природне середовище;

b) систематизовані, документовані, публічно оголошені або іншим чином поширені відомості про суспільне, державне життя та навколишнє природне середовище;

c) систематизовані, документовані, публічно оголошені або іншим чином поширені знання про суспільне, державне життя та навколишнє природне середовище.

d) систематизовані, документовані, публічно оголошені або іншим чином поширені знання про суспільне, державне життя, наукові дослідження та навколишнє природне середовище;

16. Інформація про стан довкілля згідно ЗУ «Про інформацію» :

a) крім інформації про місце розташування секретних об'єктів, не може бути віднесена до інформації з обмеженим доступом;

b) крім інформації про місце розташування військових об'єктів, не може бути віднесена до інформації з обмеженим доступом.

c) не може бути віднесена до інформації з обмеженим доступом;

d) не може бути віднесена до інформації з обмеженим доступом без рішення суду;

17. Правова інформація згідно ЗУ «Про інформацію» - це:

a) будь-які відомості про право, його систему, джерела, реалізацію, юридичні факти, правовідносини, правопорядок, суддівські органи, правопорушення і боротьбу з ними та їх профілактику тощо;

b) будь-які відомості про нормативно-правові акти, їх систему, джерела, реалізацію, юридичні факти, правовідносини, правопорядок, правопорушення і боротьбу з ними та їх профілактику тощо;

c) будь-які відомості про право та закон, їх систему, джерела, реалізацію, юридичні факти, правовідносини, правопорядок, правопорушення і боротьбу з ними та їх профілактику тощо;

d) будь-які відомості про право, його систему, джерела, реалізацію, юридичні факти, правовідносини, правопорядок, правопорушення і боротьбу з ними та їх профілактику тощо.

18. Інформація про товар (роботу, послугу) (згідно ЗУ «Про інформацію»):

a) відомості та/або дані, які розкривають кількісні, якісні та інші характеристики товару (роботи, послуги) що поширюється на території України;
b) відомості та/або дані, які відображають кількісні, якісні та інші характеристики товару (роботи, послуги);
c) відомості, знання та/або дані, які розкривають кількісні, якісні та інші характеристики товару (роботи, послуги);
d) відомості та/або дані, які розкривають кількісні, якісні та інші характеристики товару (роботи, послуги).

19. На які види поділяється інформація за порядком доступу:

a) відкриту інформацію та інформацію з обмеженим доступом;
b) доступну інформацію та конфіденційну інформацію;
c) інформація не поділяється за порядком доступу;
d) вільну інформацію та інформацію службову.

20. Документована інформація, що дає кількісну характеристику масових явищ та процесів, які відбуваються в економічній, соціальній, культурній та інших сферах життя суспільства – це:

a) статистична інформація;
b) масова інформація;
c) правова інформація
d) інформація про фізичну особу.

21. Інформацією з обмеженим доступом є:

a) конфіденційна;
b) таємна;
c) службова інформація;
d) всі відповіді вірні.

22. Дайте визначення поняттю «масова інформація»:

a) інформація, що поширюється з метою її доведення до обмеженого кола осіб;
b) інформація, що поширюється з метою її доведення до суспільства;
c) інформація, що поширюється з метою її доведення до необмеженого кола осіб;

d) інформація, що поширюється з метою її доведення до світу.

23. З метою створення сприятливих умов для здійснення журналістами, працівниками засобів масової інформації професійної діяльності суб'єкт владних повноважень може здійснювати їх:

a) реєстрацію;
b) акредитацію;
c) апробацію
d) фіксацію;

24. Забороняється цензура:

a) вимога, спрямована, зокрема, до журналіста, засобу масової інформації, його засновника (співзасновника), видавця, керівника, узгоджувати інформацію до її поширення або накладення заборони чи перешкоджання в будь-якій іншій формі тиражуванню або поширенню інформації;

b) конкретна вимога, спрямована, зокрема, до журналіста, засобу масової інформації, його засновника (співзасновника), видавця, керівника, узгоджувати інформацію до її поширення або накладення заборони чи перешкоджання в будь-якій іншій формі тиражуванню або поширенню інформації;

c) будь-яка вимога, спрямована, зокрема, до журналіста, засобу масової інформації, його засновника (співзасновника), видавця, керівника, розповсюджувача, узгоджувати інформацію до її поширення або накладення заборони чи перешкоджання в будь-якій іншій формі тиражуванню або поширенню інформації;

d) будь-яка вимога, спрямована, зокрема, до журналіста, засобу масової інформації, його засновника (співзасновника), видавця, керівника, узгоджувати інформацію до її поширення чи перешкоджання в будь-якій іншій формі тиражуванню або поширенню інформації.

25. Вкажіть за що звільняються від відповідальності суб'єкти інформаційних відносин:

a) за розголошення інформації з обмеженим доступом, у випадку стихійного лиха;

b) за розголошення інформації з обмеженим доступом, якщо суд встановить, що ця інформація є суспільно необхідною;

c) за розголошення інформації з обмеженим доступом, у випадку загрозі оточуючим;

d) за розголошення інформації з обмеженим доступом, якщо суд встановить, що ця інформація не має обмеженого доступу.

ДОДАТОК А
ВИТЯГ ІЗ ЗАКОНУ УКРАЇНИ «ПРО ІНФОРМАЦІЮ»

Цей Закон регулює відносини щодо створення, збирання, одержання, зберігання, використання, поширення, охорони, захисту інформації.

Розділ I
ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Стаття 1. Визначення термінів

1. У цьому Законі наведені нижче терміни вживаються в такому значенні:

документ – матеріальний носій, що містить інформацію, основними функціями якого є її збереження та передавання у часі та просторі;

захист інформації – сукупність правових, адміністративних, організаційних, технічних та інших заходів, що забезпечують збереження, цілісність інформації та належний порядок доступу до неї;

інформація - будь-які відомості та/або дані, які можуть бути збережені на матеріальних носіях або відображені в електронному вигляді;

суб'єкт владних повноважень – орган державної влади, орган місцевого самоврядування, інший суб'єкт, що здійснює владні управлінські функції відповідно до законодавства, у тому числі на виконання делегованих повноважень.

Стаття 2. Основні принципи інформаційних відносин

1. Основними принципами інформаційних відносин є:

гарантованість права на інформацію;

відкритість, доступність інформації, свобода обміну інформацією;

достовірність і повнота інформації;

свобода вираження поглядів і переконань;

правомірність одержання, використання, поширення, зберігання та захисту інформації;

захищеність особи від втручання в її особисте та сімейне життя.

Стаття 3. Державна інформаційна політика

1. Основними напрямами державної інформаційної політики є:

забезпечення доступу кожного до інформації;

забезпечення рівних можливостей щодо створення, збирання, одержання, зберігання, використання, поширення, охорони, захисту інформації;

створення умов для формування в Україні інформаційного суспільства;

забезпечення відкритості та прозорості діяльності суб'єктів владних повноважень;

створення інформаційних систем і мереж інформації, розвиток електронного урядування;

постійне оновлення, збагачення та зберігання національних інформаційних ресурсів;

забезпечення інформаційної безпеки України;

сприяння міжнародній співпраці в інформаційній сфері та входженню України до світового інформаційного простору.

Стаття 4. Суб'єкти і об'єкт інформаційних відносин

1. Суб'єктами інформаційних відносин є:
фізичні особи;
юридичні особи;
об'єднання громадян;
суб'єкти владних повноважень.
2. Об'єктом інформаційних відносин є інформація.

Стаття 5. Право на інформацію

1. Кожен має право на інформацію, що передбачає можливість вільного одержання, використання, поширення, зберігання та захисту інформації, необхідної для реалізації своїх прав, свобод і законних інтересів.

Реалізація права на інформацію не повинна порушувати громадські, політичні, економічні, соціальні, духовні, екологічні та інші права, свободи і законні інтереси інших громадян, права та інтереси юридичних осіб.

Стаття 6. Гарантії права на інформацію

1. Право на інформацію забезпечується:

створенням механізму реалізації права на інформацію;

створенням можливостей для вільного доступу до статистичних даних, архівних, бібліотечних і музейних фондів, інших інформаційних банків, баз даних, інформаційних ресурсів;

обов'язком суб'єктів владних повноважень інформувати громадськість та засоби масової інформації про свою діяльність і прийняті рішення;

обов'язком суб'єктів владних повноважень визначити спеціальні підрозділи або відповідальних осіб для забезпечення доступу запитувачів до інформації;

здійсненням державного і громадського контролю за додержанням законодавства про інформацію;

встановленням відповідальності за порушення законодавства про інформацію.

2. Право на інформацію може бути обмежене законом в інтересах національної безпеки, територіальної цілісності або громадського порядку, з метою запобігання заворушенням чи кримінальним правопорушенням, для охорони здоров'я населення, для захисту репутації або прав інших людей, для

запобігання розголошенню інформації, одержаної конфіденційно, або для підтримання авторитету і неупередженості правосуддя.

Стаття 7. Охорона права на інформацію

1. Право на інформацію охороняється законом. Держава гарантує всім суб'єктам інформаційних відносин рівні права і можливості доступу до інформації.

2. Ніхто не може обмежувати права особи у виборі форм і джерел одержання інформації, за винятком випадків, передбачених законом.

Суб'єкт інформаційних відносин може вимагати усунення будь-яких порушень його права на інформацію.

3. Забороняється вилучення і знищення друкованих видань, експонатів, інформаційних банків, документів з архівних, бібліотечних, музейних фондів, крім встановлених законом випадків або на підставі рішення суду.

4. Право на інформацію, створену в процесі діяльності фізичної чи юридичної особи, суб'єкта владних повноважень або за рахунок фізичної чи юридичної особи, Державного бюджету України, місцевого бюджету, охороняється в порядку, визначеному законом.

Стаття 8. Мова інформації

1. Мову інформації визначають Закон України "Про забезпечення функціонування української мови як державної", інші закони України та міжнародні договори, згода на обов’язковість яких надана Верховною Радою України.

Стаття 9. Основні види інформаційної діяльності

1. Основними видами інформаційної діяльності є створення, збирання, одержання, зберігання, використання, поширення, охорона та захист інформації.

Розділ II
ВИДИ ІНФОРМАЦІЇ

Стаття 10. Види інформації за змістом

За змістом інформація поділяється на такі види:
інформація про фізичну особу;
інформація довідково-енциклопедичного характеру;
інформація про стан довкілля (екологічна інформація);
інформація про товар (роботу, послугу);
науково-технічна інформація;
податкова інформація;

правова інформація;
статистична інформація;
соціологічна інформація;
інші види інформації.

Стаття 11. Інформація про фізичну особу

1. Інформація про фізичну особу (персональні дані) - відомості чи сукупність відомостей про фізичну особу, яка ідентифікована або може бути конкретно ідентифікована.

2. Не допускаються збирання, зберігання, використання та поширення конфіденційної інформації про особу без її згоди, крім випадків, визначених законом, і лише в інтересах національної безпеки, економічного добробуту та захисту прав людини. До конфіденційної інформації про фізичну особу належать, зокрема, дані про її національність, освіту, сімейний стан, релігійні переконання, стан здоров'я, а також адреса, дата і місце народження.

Кожному забезпечується вільний доступ до інформації, яка стосується його особисто, крім випадків, передбачених законом.

Центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну фінансову та бюджетну політику, під час здійснення повноважень щодо верифікації та моніторингу державних виплат не потребує згоди фізичних осіб на отримання та обробку персональних даних.

Стаття 12. Інформація довідково-енциклопедичного характеру

1. Інформація довідково-енциклопедичного характеру - систематизовані, документовані, публічно оголошені або іншим чином поширені відомості про суспільне, державне життя та навколишнє природне середовище.

2. Основними джерелами інформації довідково-енциклопедичного характеру є: енциклопедії, словники, довідники, рекламні повідомлення та оголошення, путівники, картографічні матеріали, електронні бази та банки даних, архіви різноманітних довідкових інформаційних служб, мереж та систем, а також довідки, що видаються уповноваженими на те органами державної влади та органами місцевого самоврядування, об'єднаннями громадян, організаціями, їх працівниками та автоматизованими інформаційно-телекомунікаційними системами.

3. Правовий режим інформації довідково-енциклопедичного характеру визначається законодавством та міжнародними договорами України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України.

Стаття 13. Інформація про стан довкілля (екологічна інформація)

1. Інформація про стан довкілля (екологічна інформація) - відомості та/або дані про:

стан складових довкілля та його компоненти, включаючи генетично модифіковані організми, та взаємодію між цими складовими;

фактори, що впливають або можуть впливати на складові довкілля (речовини, енергія, шум і випромінювання, а також діяльність або заходи, включаючи адміністративні, угоди в галузі навколишнього природного середовища, політику, законодавство, плани і програми);

стан здоров'я та безпеки людей, умови життя людей, стан об'єктів культури і споруд тією мірою, якою на них впливає або може вплинути стан складових довкілля;

інші відомості та/або дані.

2. Правовий режим інформації про стан довкілля (екологічної інформації) визначається законами України та міжнародними договорами України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України.

3. Інформація про стан довкілля, крім інформації про місце розташування військових об'єктів, не може бути віднесена до інформації з обмеженим доступом.

Стаття 14. Інформація про товар (роботу, послугу)

1. Інформація про товар (роботу, послугу) – відомості та/або дані, які розкривають кількісні, якісні та інші характеристики товару (роботи, послуги).

2. Інформація про вплив товару (роботи, послуги) на життя та здоров'я людини не може бути віднесена до інформації з обмеженим доступом.

3. Правовий режим інформації про товар (роботу, послугу) визначається законами України про захист прав споживачів, про рекламу, іншими законами та міжнародними договорами України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України.

Стаття 15. Науково-технічна інформація

1. Науково-технічна інформація – будь-які відомості та/або дані про вітчизняні та зарубіжні досягнення науки, техніки і виробництва, одержані в ході науково-дослідної, дослідно-конструкторської, проектно-технологічної, виробничої та громадської діяльності, які можуть бути збережені на матеріальних носіях або відображені в електронному вигляді.

2. Правовий режим науково-технічної інформації визначається Законом України "Про науково-технічну інформацію", іншими законами та міжнародними договорами України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України.

3. Науково-технічна інформація є відкритою за режимом доступу, якщо інше не встановлено законами України.

Стаття 16. Податкова інформація

1. Податкова інформація - сукупність відомостей і даних, що створені або отримані суб'єктами інформаційних відносин у процесі поточної діяльності і необхідні для реалізації покладених на контролюючі органи завдань і функцій у порядку, встановленому Податковим кодексом України.

2. Правовий режим податкової інформації визначається Податковим кодексом України та іншими законами.

Стаття 17. Правова інформація

1. Правова інформація – будь-які відомості про право, його систему, джерела, реалізацію, юридичні факти, правовідносини, правопорядок, правопорушення і боротьбу з ними та їх профілактику тощо.

2. Джерелами правової інформації є Конституція України, інші законодавчі і підзаконні нормативно-правові акти, міжнародні договори та угоди, норми і принципи міжнародного права, а також ненормативні правові акти, повідомлення засобів масової інформації, публічні виступи, інші джерела інформації з правових питань.

3. З метою забезпечення доступу до законодавчих та інших нормативних актів фізичним та юридичним особам держава забезпечує офіційне видання цих актів масовими тиражами у найкоротші строки після їх прийняття.

Стаття 18. Статистична інформація

1. Статистична інформація – документована інформація, що дає кількісну характеристику масових явищ та процесів, які відбуваються в економічній, соціальній, культурній та інших сферах життя суспільства.

2. Офіційна державна статистична інформація підлягає систематичному оприлюдненню.

3. Держава гарантує суб'єктам інформаційних відносин відкритий доступ до офіційної державної статистичної інформації, за винятком інформації, доступ до якої обмежений згідно із законом.

4. Правовий режим державної статистичної інформації визначається Законом України "Про державну статистику", іншими законами та міжнародними договорами України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України.

Стаття 19. Соціологічна інформація

1. Соціологічна інформація – будь-які документовані відомості про ставлення до окремих осіб, подій, явищ, процесів, фактів тощо.

2. Правовий режим соціологічної інформації визначається законами та міжнародними договорами України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України.

Стаття 20. Доступ до інформації

1. За порядком доступу інформація поділяється на відкриту інформацію та інформацію з обмеженим доступом.

2. Будь-яка інформація є відкритою, крім тієї, що віднесена законом до інформації з обмеженим доступом.

Стаття 21. Інформація з обмеженим доступом

1. Інформацією з обмеженим доступом є конфіденційна, таємна та службова інформація.

2. Конфіденційною є інформація про фізичну особу, а також інформація, доступ до якої обмежено фізичною або юридичною особою, крім суб'єктів владних повноважень. Конфіденційна інформація може поширюватися за бажанням (згодою) відповідної особи у визначеному нею порядку відповідно до передбачених нею умов, а також в інших випадках, визначених законом.

Відносини, пов'язані з правовим режимом конфіденційної інформації, регулюються законом.

3. Порядок віднесення інформації до таємної або службової, а також порядок доступу до неї регулюються законами.

4. До інформації з обмеженим доступом не можуть бути віднесені такі відомості:

1) про стан довкілля, якість харчових продуктів і предметів побуту;

2) про аварії, катастрофи, небезпечні природні явища та інші надзвичайні ситуації, що сталися або можуть статися і загрожують безпеці людей;

3) про стан здоров'я населення, його життєвий рівень, включаючи харчування, одяг, житло, медичне обслуговування та соціальне забезпечення, а також про соціально-демографічні показники, стан правопорядку, освіти і культури населення;

4) про факти порушення прав і свобод людини, включаючи інформацію, що міститься в архівних документах колишніх радянських органів державної безпеки, пов’язаних з політичними репресіями, Голодомором 1932-1933 років в Україні та іншими злочинами, вчиненими представниками комуністичного та/або націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів;

5) про незаконні дії органів державної влади, органів місцевого самоврядування, їх посадових та службових осіб;

5^{-1}) щодо діяльності державних та комунальних унітарних підприємств, господарських товариств, у статутному капіталі яких більше 50 відсотків акцій

(часток) належать державі або територіальній громаді, а також господарських товариств, 50 і більше відсотків акцій (часток) яких належать господарському товариству, частка держави або територіальної громади в якому становить 100 відсотків, що підлягають обов'язковому оприлюдненню відповідно до закону;

інші відомості, доступ до яких не може бути обмежено відповідно до законів та міжнародних договорів України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України.

Розділ ІІІ
ДІЯЛЬНІСТЬ ЖУРНАЛІСТІВ, ЗАСОБІВ МАСОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ, ЇХ ПРАЦІВНИКІВ

Стаття 22. Масова інформація та її засоби

1. Масова інформація – інформація, що поширюється з метою її доведення до необмеженого кола осіб.

2. Засоби масової інформації – засоби, призначені для публічного поширення друкованої або аудіовізуальної інформації.

Стаття 23. Інформаційна продукція та інформаційна послуга

1. Інформаційна продукція – матеріалізований результат інформаційної діяльності, призначений для задоволення потреб суб'єктів інформаційних відносин. Інформаційною послугою є діяльність з надання інформаційної продукції споживачам з метою задоволення їхніх потреб.

2. Інформаційна продукція та інформаційні послуги є об'єктами цивільно-правових відносин, що регулюються цивільним законодавством України.

Стаття 24. Заборона цензури та заборона втручання в професійну діяльність журналістів і засобів масової інформації

1. Забороняється цензура – будь-яка вимога, спрямована, зокрема, до журналіста, засобу масової інформації, його засновника (співзасновника), видавця, керівника, розповсюджувача, узгоджувати інформацію до її поширення або накладення заборони чи перешкоджання в будь-якій іншій формі тиражуванню або поширенню інформації.

Ця заборона не поширюється на випадки, коли попереднє узгодження інформації здійснюється на підставі закону, а також у разі накладення судом заборони на поширення інформації.

2. Забороняються втручання у професійну діяльність журналістів, контроль за змістом поширюваної інформації, зокрема з метою поширення чи непоширення певної інформації, замовчування суспільно необхідної інформації, накладення заборони на висвітлення окремих тем, показ окремих осіб або поширення інформації про них, заборони критикувати суб'єкти

владних повноважень, крім випадків, встановлених законом, договором між засновником (власником) і трудовим колективом, редакційним статутом.

3. Умисне перешкоджання законній професійній діяльності журналістів та/або переслідування журналіста за виконання професійних обов'язків, за критику тягне за собою відповідальність згідно із законами України.

Стаття 25. Гарантії діяльності засобів масової інформації та журналістів

1. Під час виконання професійних обов'язків журналіст має право здійснювати письмові, аудіо- та відеозаписи із застосуванням необхідних технічних засобів, за винятком випадків, передбачених законом.

2. Журналіст має право безперешкодно відвідувати приміщення суб'єктів владних повноважень, відкриті заходи, які ними проводяться, та бути особисто прийнятим у розумні строки їх посадовими і службовими особами, крім випадків, визначених законодавством.

3. Журналіст має право не розкривати джерело інформації або інформацію, яка дозволяє встановити джерела інформації, крім випадків, коли його зобов'язано до цього рішенням суду на основі закону.

4. Після пред'явлення документа, що засвідчує його професійну належність, працівник засобу масової інформації має право збирати інформацію в районах стихійного лиха, катастроф, у місцях аварій, масових безпорядків, воєнних дій та на територіях, де оголошено надзвичайний стан, надзвичайну ситуацію або вжиті адміністративні та медико-санітарні заходи (карантин), крім випадків, передбачених законом.

5. Журналіст має право поширювати підготовлені ним матеріали (фонограми, відеозаписи, письмові тексти тощо) за власним підписом (авторством) або під умовним ім'ям (псевдонімом).

6. Журналіст засобу масової інформації має право відмовитися від авторства (підпису) на матеріал, якщо його зміст після редакційної правки (редагування) суперечить його переконанням.

7. Права та обов'язки журналіста, працівника засобу масової інформації, визначені цим Законом, поширюються на зарубіжних журналістів, працівників зарубіжних засобів масової інформації, які працюють в Україні.

Стаття 26. Акредитація журналістів, працівників засобів масової інформації

1. З метою створення сприятливих умов для здійснення журналістами, працівниками засобів масової інформації професійної діяльності суб'єкт владних повноважень може здійснювати їх акредитацію.

Усі дії, пов'язані з акредитацією, мають ґрунтуватися на принципах відкритості, рівності, справедливості з метою забезпечення права громадськості на одержання інформації через засоби масової інформації. Відсутність акредитації не може бути підставою для відмови в допуску журналіста,

працівника засобу масової інформації на відкриті заходи, що проводить суб'єкт владних повноважень.

2. Акредитація журналіста, працівника засобу масової інформації здійснюється безоплатно на підставі його заяви або подання засобу масової інформації.

У заяві, поданій журналістом, працівником засобу масової інформації, зазначаються його прізвище, ім'я та по батькові, адреса, номер засобу зв'язку, адреса електронної пошти (за наявності). До заяви додаються копії документів, що посвідчують особу та засвідчують її професійну належність.

У поданні засобу масової інформації зазначаються його повне найменування, дата і номер реєстрації, адреса, адреса електронної пошти (за наявності), номер засобу зв'язку, прізвище, ім'я та по батькові журналіста, працівника засобу масової інформації, щодо якого вноситься подання. До подання додаються копії документів, що посвідчують особу.

В акредитації не може бути відмовлено в разі подання усіх документів, передбачених цією частиною.

Суб'єкт владних повноважень може встановлювати спрощений порядок акредитації.

3. Порядок акредитації, визначений суб'єктом владних повноважень, підлягає оприлюдненню.

4. Суб'єкти владних повноважень, що здійснили акредитацію журналістів, працівників засобів масової інформації, зобов'язані сприяти провадженню ними професійної діяльності; завчасно сповіщати їх про місце і час проведення сесій, засідань, нарад, брифінгів та інших публічних заходів; надавати їм інформацію, призначену для засобів масової інформації; а також сприяти створенню умов для здійснення запису і передачі інформації, проведення інтерв'ю, отримання коментарів посадових осіб.

5. У разі якщо захід проводиться відповідно до міжнародних або інших спеціальних протоколів, можуть встановлюватися особливі умови допуску журналістів. Такі особливі умови оприлюднюються на офіційному веб-сайті відповідного суб'єкта владних повноважень до проведення заходу.

6. Журналіст, працівник засобу масової інформації зобов'язаний дотримуватися встановлених суб'єктом владних повноважень правил внутрішнього трудового розпорядку, не перешкоджати діяльності його службових та посадових осіб.

7. Суб'єкти владних повноважень, що акредитували журналіста, працівника засобу масової інформації, приймають рішення про припинення акредитації у разі:

подання ним відповідної заяви;

неодноразового грубого порушення ним обов'язків, визначених цією статтею;

звернення засобу масової інформації, за поданням якого здійснена акредитація.

8. У рішенні про припинення акредитації зазначаються посадова особа чи службова особа (суб'єкт владних повноважень), яка прийняла відповідне рішення, дата прийняття рішення, підстава для прийняття рішення та порядок його оскарження. Письмове повідомлення про припинення акредитації видається або надсилається засобу масової інформації або журналістові, працівникові засобу масової інформації протягом п'яти робочих днів з дня прийняття відповідного рішення.

9. Рішення про припинення акредитації може бути оскаржено до суду в установленому порядку.

Розділ IV
ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ПОРУШЕННЯ ЗАКОНОДАВСТВА ПРО ІНФОРМАЦІЮ

Стаття 27. Відповідальність за порушення законодавства про інформацію

1. Порушення законодавства України про інформацію тягне за собою дисциплінарну, цивільно-правову, адміністративну або кримінальну відповідальність згідно із законами України.

Стаття 28. Неприпустимість зловживання правом на інформацію

1. Інформація не може бути використана для закликів до повалення конституційного ладу, порушення територіальної цілісності України, пропаганди війни, насильства, жорстокості, розпалювання міжетнічної, расової, релігійної ворожнечі, вчинення терористичних актів, посягання на права і свободи людини.

Стаття 29. Поширення суспільно необхідної інформації

1. Інформація з обмеженим доступом може бути поширена, якщо вона є суспільно необхідною, тобто є предметом суспільного інтересу, і право громадськості знати цю інформацію переважає потенційну шкоду від її поширення.

2. Предметом суспільного інтересу вважається інформація, яка свідчить про загрозу державному суверенітету, територіальній цілісності України; забезпечує реалізацію конституційних прав, свобод і обов'язків; свідчить про можливість порушення прав людини, введення громадськості в оману, шкідливі екологічні та інші негативні наслідки діяльності (бездіяльності) фізичних або юридичних осіб тощо.

Стаття 30. Звільнення від відповідальності

1. Ніхто не може бути притягнутий до відповідальності за висловлення оціночних суджень.

2. Оціночними судженнями, за винятком наклепу, є висловлювання, які не містять фактичних даних, критика, оцінка дій, а також висловлювання, що не можуть бути витлумачені як такі, що містять фактичні дані, зокрема з огляду на характер використання мовно-стилістичних засобів (вживання гіпербол, алегорій, сатири). Оціночні судження не підлягають спростуванню та доведенню їх правдивості.

Якщо особа вважає, що оціночні судження або думки принижують її гідність, честь чи ділову репутацію, а також інші особисті немайнові права, вона вправі скористатися наданим їй законодавством правом на відповідь, а також на власне тлумачення справи у тому самому засобі масової інформації з метою обґрунтування безпідставності поширених суджень, надавши їм іншу оцінку. Якщо суб'єктивну думку висловлено в брутальній, принизливій чи непристойній формі, що принижує гідність, честь чи ділову репутацію, на особу, яка таким чином та у такий спосіб висловила думку або оцінку, може бути покладено обов'язок відшкодувати завдану моральну шкоду.

3. Суб'єкти інформаційних відносин звільняються від відповідальності за розголошення інформації з обмеженим доступом, якщо суд встановить, що ця інформація є суспільно необхідною.

4. Додаткові підстави звільнення від відповідальності засобів масової інформації та журналістів встановлюються законами України "Про друковані засоби масової інформації (пресу) в Україні", "Про телебачення і радіомовлення", "Про інформаційні агентства" та іншими.

Стаття 31. Відшкодування матеріальної та моральної шкоди

1. У разі якщо порушенням права на свободу інформації особі завдано матеріальної чи моральної шкоди, вона має право на її відшкодування за рішенням суду.

2. Суб'єкти владних повноважень як позивачі у справах про захист честі, гідності та ділової репутації вправі вимагати в судовому порядку лише спростування недостовірної інформації про себе і не мають права вимагати відшкодування моральної (немайнової) шкоди. Це не позбавляє посадових і службових осіб права на захист честі, гідності та ділової репутації в суді.

ДОДАТОК Б

ВИТЯГ ІЗ ЗАКОНУ УКРАЇНИ

«ПРО ПОРЯДОК ВИСВІТЛЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ ТА ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ В УКРАЇНІ ЗАСОБАМИ МАСОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ»

Цей Закон відповідно до Конституції України визначає порядок всебічного і об'єктивного висвітлення діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування засобами масової інформації і захисту їх від монопольного впливу органів тієї чи іншої гілки державної влади або органів місцевого самоврядування, є складовою частиною законодавства України про інформацію.

Розділ I
ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Стаття 1. Визначення термінів

У цьому Законі вживаються терміни у такому значенні:

висвітлення діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування в Україні – одержання, збирання, створення, поширення, використання і зберігання інформації про діяльність органів державної влади та органів місцевого самоврядування, задоволення інформаційних потреб громадян, юридичних осіб про роботу цих органів;

державне замовлення на висвітлення діяльності органів державної влади – замовлення на висвітлення діяльності Верховної Ради України, Президента України, Кабінету Міністрів України, розміщення якого забезпечує Національна рада України на каналах телерадіоорганізацій України, яке оформляється відповідно постановами Верховної Ради України, розпорядженнями Президента України, Кабінету Міністрів України;

аудіовізуальний (електронний) засіб масової інформації органу державної влади чи органу місцевого самоврядування – засіб масової інформації, засновником (співзасновником) якого є орган державної влади або орган місцевого самоврядування і який повністю або частково утримується за рахунок державного чи місцевих бюджетів;

порядок висвітлення діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування – розклад, обсяг, форми і методи оприлюднення відомостей про діяльність органів державної влади та органів місцевого самоврядування в межах визначених цим Законом квот часу, газетних (журнальних) площ та виділених коштів;

офіційні друковані видання – видання Президента України, Верховної Ради України, Кабінету Міністрів України, Конституційного Суду України, Верховного Суду України, вищих спеціалізованих судів, центральних органів

виконавчої влади, інших державних органів із спеціальним статусом, що видаються з метою опублікування нормативно-правових актів, рішень цих органів та інформації, обов’язковість опублікування якої передбачена законодавством, під час підготовки яких не використовується творча праця журналістів;

інформаційні служби органів державної влади та органів місцевого самоврядування – структурні підрозділи цих органів, що виконують інформаційно-аналітичні функції та забезпечують зв'язки із засобами масової інформації, громадськістю;

офіційна інформація органів державної влади та органів місцевого самоврядування (далі – офіційна інформація) – офіційна документована інформація, створена в процесі діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування, яка доводиться до відома населення в порядку, встановленому Конституцією України, законами України "Про інформацію" та "Про доступ до публічної інформації", цим Законом.

Стаття 2. Загальні засади висвітлення діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування засобами масової інформації

Засоби масової інформації України відповідно до законодавства України мають право висвітлювати всі аспекти діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування. Органи державної влади та органи місцевого самоврядування зобов'язані надавати засобам масової інформації повну інформацію про свою діяльність через відповідні інформаційні служби органів державної влади та органів місцевого самоврядування, забезпечувати журналістам вільний доступ до неї, крім випадків, передбачених Законом України "Про державну таємницю", не чинити на них будь-якого тиску і не втручатися в їх виробничий процес. Засоби масової інформації можуть проводити власне дослідження і аналіз діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування, їх посадових осіб, давати їй оцінку, коментувати.

Розрив чи змішування змісту офіційної інформації, що оприлюднюється, коментарями засобу масової інформації або журналістом не допускається.

Право висвітлення і коментування діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування, подій державного життя в Україні гарантується Конституцією, цим Законом, іншими законами України.

Стаття 4. Мова поширення інформації про діяльність органів державної влади та органів місцевого самоврядування

Інформація про діяльність органів державної влади та органів місцевого самоврядування поширюється державною та іншими мовами в порядку, встановленому Законом України "Про забезпечення функціонування української мови як державної".

Стаття 5. Порядок фінансування засобів масової інформації по висвітленню діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування

Порядок фінансування засобів масової інформації по висвітленню діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування, засновниками чи співзасновниками яких є ці органи, визначається в договорах між органами державної влади та органами місцевого самоврядування і редакціями засобів масової інформації, а також у статутах редакцій цих засобів масової інформації.

Недержавні засоби масової інформації висвітлюють діяльність органів державної влади та органів місцевого самоврядування на умовах, передбачених в укладеній між цими органами і редакціями засобів масової інформації угоді. Якщо така угода не укладена, то редакція недержавного засобу масової інформації має право самостійно, відповідно до законодавства України, висвітлювати діяльність органів державної влади та органів місцевого самоврядування, визначаючи у своєму статуті джерела фінансування витрат на це висвітлення.

Органи державної влади та органи місцевого самоврядування в межах коштів, передбачених у державному або місцевих бюджетах на висвітлення їх діяльності, формують замовлення засобам масової інформації на:

створення спеціальних звітів і репортажів про важливі події, що відбуваються в державі, про діяльність органів державної влади та органів місцевого самоврядування;

проведення прямих теле- і радіотрансляцій про їх діяльність;

організацію систематичних (проблемних, тематичних) теле- і радіопередач та сторінок (рубрик) у друкованих засобах масової інформації;

створення та поширення інформації, авторських матеріалів про діяльність органів державної влади та органів місцевого самоврядування роз'яснювального характеру;

запис і зберігання відео- і аудіоматеріалів про висвітлення діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування.

Видатки на фінансування засобів масової інформації щодо висвітлення діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування передбачаються у Державному бюджеті України та в місцевих бюджетах окремо.

Органи державної влади та органи місцевого самоврядування у своїх кошторисах зобов'язані передбачати витрати на висвітлення своєї діяльності засобами масової інформації.

Розділ II
ІНФОРМАЦІЙНІ СЛУЖБИ ТА ЗАСОБИ МАСОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ ОРГАНІВ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ ТА ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ В УКРАЇНІ

Стаття 6. Інформаційні служби органів державної влади та органів місцевого самоврядування

Інформація про діяльність органів державної влади та органів місцевого самоврядування може отримуватися засобами масової інформації від цих органів безпосередньо або через їх інформаційні служби чи бути зібрана працівниками засобів масової інформації.

Інформаційні служби (інформаційні управління, інформаційно-аналітичні підрозділи, прес-служби, прес-центри, управління і центри громадських зв'язків, прес-бюро, прес-секретарі та прес-аташе з відповідним апаратом) органів державної влади та органів місцевого самоврядування збирають, аналізують, обробляють та оперативно надають інформацію про діяльність цих органів у повному обсязі засобам масової інформації, крім випадків, передбачених Законом України "Про державну таємницю".

Для висвітлення діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування їх інформаційні служби мають право використовувати такі форми підготовки та оприлюднення інформації:

випуск і поширення бюлетенів (спеціальних бюлетенів), прес-релізів, оглядів, інформаційних збірників, експрес-інформації тощо;

проведення прес-конференцій, брифінгів, організація інтерв'ю з керівниками органів державної влади та органів місцевого самоврядування для працівників вітчизняних і зарубіжних засобів масової інформації;

підготовка і проведення теле- і радіопередач;

забезпечення публікацій (виступів) у засобах масової інформації керівників або інших відповідальних працівників органів державної влади та органів місцевого самоврядування;

створення архівів інформації про діяльність органів державної влади та органів місцевого самоврядування;

інші форми поширення офіційної інформації, що не суперечать законодавству України.

Стаття 7. Засоби масової інформації органів державної влади та органів місцевого самоврядування

Органи державної влади та органи місцевого самоврядування мають право засновувати або бути співзасновниками аудіовізуальних (електронних) засобів масової інформації в порядку, встановленому законодавством України, і в межах коштів, що виділяються з державного чи місцевих бюджетів на

висвітлення їх діяльності, або за рахунок перерозподілу коштів, що виділяються на забезпечення функціонування цих органів.

Стаття 7[-1]. Офіційні друковані видання

Засновниками офіційних друкованих видань можуть бути центральні органи державної влади.

Офіційні друковані видання вносяться центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері державної реєстрації друкованих засобів масової інформації, до Державного реєстру друкованих засобів масової інформації та інформаційних агентств як суб'єкти інформаційної діяльності.

В офіційних друкованих виданнях забороняється розміщувати рекламу або будь-яку іншу інформацію, обов'язковість опублікування якої не передбачена законодавством.

Фінансування видатків на підготовку, випуск і розповсюдження офіційних друкованих видань здійснюється за рахунок і в межах коштів, що передбачаються для утримання відповідних центральних органів державної влади.

Обов'язкові безоплатні примірники офіційних друкованих видань після друкування доставляються одержувачам відповідно до Закону України "Про обов'язковий примірник документів".

Стаття 8. Висвітлення діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування інформаційними агентствами

Інформаційні агентства, створені в Україні відповідно до Закону України "Про інформаційні агентства", мають право на поширення інформації про діяльність органів державної влади та органів місцевого самоврядування.

Інформаційні агентства України, незалежно від їх виду, відповідно до Конституції України і Закону України "Про інформаційні агентства" на договірних засадах збирають, обробляють, створюють, готують до поширення офіційну інформацію про діяльність органів державної влади та органів місцевого самоврядування, випускають і розповсюджують інформаційну продукцію про діяльність цих органів.

Державні інформаційні агентства систематично інформують громадськість про діяльність органів державної влади та органів місцевого самоврядування, перебування вищих посадових осіб у робочих поїздках по Україні, а також про візити офіційних державних делегацій і вищих посадових осіб в інші країни, прийом зарубіжних офіційних делегацій і посадових осіб інших держав.

На вимогу Президента України, Голови Верховної Ради України, Прем'єр-міністра України, Голови Верховного Суду України та Голови Конституційного Суду України державні інформаційні агентства зобов'язані

передавати тексти їх екстрених виступів та заяв з важливих питань державного життя.

Розділ III
ФОРМИ І ПОРЯДОК ВИСВІТЛЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ ТА ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ В УКРАЇНІ АУДІОВІЗУАЛЬНИМИ ЗАСОБАМИ МАСОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ

Стаття 9. Висвітлення діяльності Верховної Ради України

Порядок і форми обов'язкового висвітлення діяльності Верховної Ради України аудіовізуальними засобами масової інформації (виконання державного замовлення) визначаються окремою Постановою Верховної Ради України на весь період повноважень Верховної Ради України чергового скликання.

Голова Верховної Ради України в установленому порядку організовує роботу Апарату Верховної Ради України щодо укладання договорів з телерадіоорганізаціями про висвітлення діяльності Верховної Ради України.

Стаття 10. Висвітлення діяльності Президента України

Акціонерне товариство "Національна суспільна телерадіокомпанія України" має право висвітлювати діяльність Президента України безпосередньо або шляхом оприлюднення офіційної інформації, отриманої від прес-служби Президента України.

Обов'язковому висвітленню в аудіовізуальних засобах масової інформації підлягають: звернення Президента України з посланнями до народу та щорічними і позачерговими посланнями до Верховної Ради України про внутрішнє та зовнішнє становище України; участь Президента України в офіційних заходах, що проводяться в державі; ведення переговорів та укладання міжнародних договорів України при здійсненні керівництва зовнішньоекономічною діяльністю держави; репортажі про офіційні візити в інші країни та прийоми делегацій і посадових осіб з інших держав; участь у пленарних засіданнях Верховної Ради України, в засіданнях Кабінету Міністрів України, в робочих нарадах з представниками органів державної виконавчої влади та органів місцевого самоврядування; видані Президентом України укази і розпорядження; робочі поїздки по країні та інше.

Стаття 11. Висвітлення діяльності Кабінету Міністрів України, центральних та місцевих органів виконавчої влади

У засобах масової інформації висвітлюються засідання Кабінету Міністрів України, на яких розглядаються питання, що належать до його конституційних повноважень; видані постанови і розпорядження, заяви

Кабінету Міністрів України та Прем'єр-міністра України; наради з широкого кола соціально-економічних та регіональних питань; візити офіційних урядових делегацій України за кордон, їх участь у міжнародних форумах, а також перебування в Україні офіційних іноземних урядових делегацій; проведення загальнодержавних і міжнародних заходів, організація яких покладається на Кабінет Міністрів України.

Інформація про діяльність Кабінету Міністрів України, центральних і місцевих органів виконавчої влади здійснюється у формі офіційних повідомлень, репортажів, коментарів та інтерв'ю членів Кабінету Міністрів України і керівників центральних та місцевих органів виконавчої влади, прес-конференцій, брифінгів, "круглих столів", щотижневих інформаційних аналітичних передач.

Рішення про повну теле- і радіотрансляцію або розширений теле- і радіозвіт про засідання Кабінету Міністрів України чи проведення інших важливих державних заходів, організація яких покладається на Кабінет Міністрів України, приймає Прем'єр-міністр України не пізніш як за добу до часу теле- і радіотрансляції, за винятком окремих непередбачених надзвичайних ситуацій, коли теле- і радіотрансляція здійснюється негайно.

Діяльність місцевих органів виконавчої влади висвітлюється регіональними телерадіоорганізаціями. Місцеві органи виконавчої влади укладають відповідні угоди на висвітлення їх діяльності з регіональними телерадіоорганізаціями за рахунок місцевих бюджетів.

Стаття 12. Висвітлення діяльності судів загальної юрисдикції України та Конституційного Суду України

Висвітлення діяльності судів загальної юрисдикції України та Конституційного Суду України здійснюється аудіовізуальними засобами масової інформації на засадах укладених між ними угод та з урахуванням специфіки роботи цих судів.

Стаття 13. Порядок висвітлення діяльності районних і обласних рад, Київської та Севастопольської міських рад

Висвітлення діяльності районних і обласних рад, Київської та Севастопольської міських рад здійснюється на засадах замовлень чи укладених угод з відповідними державними або недержавними телерадіоорганізаціями.

Стаття 14. Офіційні виступи і заяви вищих посадових осіб держави

Порядок поширення акціонерним товариством "Національна суспільна телерадіокомпанія України" повідомлень Президента України, Голови Верховної Ради України, Прем’єр-міністра України, Голови Верховного Суду України, Голови Конституційного Суду України та надання їм прямого ефіру

для екстрених офіційних виступів визначається Законом України "Про Суспільне телебачення і радіомовлення України".

Фінансування витрат на поширення таких повідомлень здійснюється з державного бюджету за рахунок видатків, передбачених на фінансування відповідних державних органів.

Стаття 16. Висвітлення діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування в інформаційних програмах

Національна телекомпанія України і Національна радіокомпанія України включають до інформаційних програм у день, коли відбувалася відповідна подія, повідомлення про:

особливо актуальні рішення Верховної Ради України, Президента України, Кабінету Міністрів України, Верховного Суду України, Конституційного Суду України;

звернення і послання Президента України, заяви Верховної Ради України, Кабінету Міністрів України, Верховного Суду України та Конституційного Суду України;

міжнародні контакти та переговори в Україні і за кордоном Президента України, Голови Верховної Ради України, делегацій Кабінету Міністрів України, офіційні візити парламентських делегацій, глав іноземних держав та урядів до України;

прес-конференції, важливі зустрічі з громадянами та виступи Президента України, Голови Верховної Ради України, Прем'єр-міністра України, Голови Верховного Суду України та Голови Конституційного Суду України;

інші суспільно значимі факти діяльності органів державної влади України;

важливі факти діяльності органів місцевого самоврядування.

Стаття 17. Створення інформаційних відео- і аудіозаписів про діяльність органів державної влади та органів місцевого самоврядування та їх зберігання в державних архівах

Інформаційні служби органів державної влади та органів місцевого самоврядування самостійно або за допомогою Національної телекомпанії України і Національної радіокомпанії України здійснюють відео- та аудіозаписи засідань Верховної Ради України, офіційних заходів за участю Президента України, засідань Кабінету Міністрів України, Верховного Суду України, Конституційного Суду України. Для таких записів встановлюється безстроковий режим зберігання у державних архівах. Записи заходів закритого типу здійснюються та зберігаються відповідно до вимог законодавства України.

Відео- та аудіозаписи про діяльність органів державної влади та органів місцевого самоврядування, що зберігаються в державних архівах, можуть використовуватися громадянами України і журналістами відповідно до Закону

України "Про Національний архівний фонд і архівні установи" та Закону України "Про державну таємницю".

Норми цієї статті не обмежують права акредитованих журналістів і технічних працівників здійснювати власний відео- та аудіозапис на засіданнях, нарадах, інших офіційних заходах для власних архівів.

Стаття 18. Інші теле- і радіопередачі про діяльність органів державної влади України та органів місцевого самоврядування

Державні аудіовізуальні засоби масової інформації в процесі формування програмної політики повинні передбачати в інших програмах всебічне і об'єктивне інформування населення про принципи державного устрою, основні напрями внутрішньої і зовнішньої політики України, роботу органів державної влади та органів місцевого самоврядування, позиції депутатських груп і фракцій у Верховній Раді України, окремих народних депутатів України, про програму діяльності Кабінету Міністрів України, розгляд справ і розв'язання спорів судами.

Стаття 19^{-1}. Розміщення державного замовлення на аудіо- і відеоінформаційну продукцію та контроль за дотриманням порядку, форм і стандартів мовлення

Розміщення державного замовлення на аудіо- і відеоінформаційну продукцію про діяльність Верховної Ради України, Президента України та Кабінету Міністрів України забезпечується Національною радою України з питань телебачення і радіомовлення.

Національна рада України з питань телебачення і радіомовлення здійснює контроль за дотриманням порядку, форм і стандартів мовлення.

Розділ IV
ПОРЯДОК ВИСВІТЛЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ ТА ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ В УКРАЇНІ ДРУКОВАНИМИ ЗАСОБАМИ МАСОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ

Стаття 20. Висвітлення діяльності органів державної влади друкованими засобами масової інформації

Діяльність Верховної Ради України, Президента України, Кабінету Міністрів України, міністерств та інших центральних органів виконавчої влади, Верховного Суду України, Конституційного Суду України висвітлюється в друкованих засобах масової інформації загальнодержавної та зарубіжної сфери розповсюдження на умовах, визначених у договорах між органами державної влади і редакціями цих друкованих засобів масової інформації.

У друкованих засобах масової інформації регіональної і місцевої (обласні, міські, районні) сфери розповсюдження оприлюднюються відомості про діяльність органів державної влади, що спеціально готує і надсилає їм державне інформаційне агентство (ДІНАУ) за рахунок коштів, виділених у державному бюджеті на зазначені цілі.

Стаття 21. Висвітлення діяльності місцевих органів державної влади та органів місцевого самоврядування в друкованих засобах масової інформації

Діяльність місцевих органів державної влади та органів місцевого самоврядування висвітлюється в друкованих засобах масової інформації регіональної та місцевої сфери розповсюдження на умовах, визначених у договорах між цими органами і редакціями зазначених друкованих засобів масової інформації.

Стаття 21^{-1}. Доведення до відома населення законів України та інших нормативно-правових актів

Доведення до відома населення законів України та інших нормативно-правових актів здійснюється шляхом їх офіційного опублікування відповідно до закону державними друкованими засобами масової інформації та офіційними друкованими виданнями (офіційними виданнями), висвітлення аудіовізуальними засобами масової інформації, оприлюднення на офіційних веб-сайтах органів державної влади та органів місцевого самоврядування, а також в інший спосіб, визначений законом.

Стаття 22. Опублікування офіційних документів органів державної влади та органів місцевого самоврядування

Закони України, постанови Верховної Ради України, укази та розпорядження Президента України, постанови та розпорядження Кабінету Міністрів України, постанови Верховного Суду України, рішення та висновки Конституційного Суду України, рішення органів місцевого самоврядування, інші нормативно-правові акти публікуються в офіційних друкованих виданнях. У друкованих засобах масової інформації можуть публікуватися офіційні документи органів державної влади та органів місцевого самоврядування, інша публічна інформація відповідно до законодавства і на засадах, передбачених укладеним між такими органами та редакціями друкованих засобів масової інформації договором.

Стаття 23. Особливості висвітлення діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування, виступів народних депутатів України, депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, місцевих рад у друкованих засобах масової інформації

Висвітлення діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування, опублікування прийнятих такими органами нормативно-правових актів, рішень про свою діяльність, виступів народних депутатів України, депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, місцевих рад, а також інформації, обов’язковість опублікування якої передбачена законодавством, здійснюється на договірних засадах відповідно до законодавства.

Розділ V
ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ПОРУШЕННЯ ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ ПРО ПОРЯДОК ВИСВІТЛЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ ТА ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ В УКРАЇНІ

Стаття 24. Відповідальність за порушення законодавства України про порядок висвітлення діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування

Особи, винні в порушенні законодавства України про порядок висвітлення діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування засобами масової інформації, несуть дисциплінарну, цивільно-правову, адміністративну та кримінальну відповідальність відповідно до законодавства України.

Стаття 25. Підстави відповідальності за порушення цього Закону

Порушеннями цього Закону вважаються всі допущені в процесі висвітлення діяльності органів державної влади та місцевого самоврядування засобами масової інформації відступи від його норм та положень, а також порушення, зазначені в статті 47 Закону України "Про інформацію", статті 34 Закону України "Про інформаційні агентства", статті 41 Закону України "Про друковані засоби масової інформації (пресу) в Україні" та статті 46 Закону України "Про телебачення і радіомовлення".

Стаття 26. Розгляд спорів

Спори, які виникають у зв'язку з порушеннями порядку висвітлення діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування засобами масової інформації, вирішуються судом, іншими державними органами у межах їх компетенції та відповідно до порядку, встановленого законодавством України.

ДОДАТОК В

ВИТЯГ З УКАЗУ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ №47/2017

Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 29 грудня 2016 року «Про Доктрину інформаційної безпеки України»

ЗАТВЕРДЖЕНО
Указом Президента України
від 25 лютого 2017 року
№ 47/2017

ДОКТРИНА
інформаційної безпеки України
1. Загальні положення

Застосування Російською Федерацією технологій гібридної війни проти України перетворило інформаційну сферу на ключову арену протиборства. Саме проти України Російська Федерація використовує найновіші інформаційні технології впливу на свідомість громадян, спрямовані на розпалювання національної і релігійної ворожнечі, пропаганду агресивної війни, зміну конституційного ладу насильницьким шляхом або порушення суверенітету і територіальної цілісності України.

Комплексний характер актуальних загроз національній безпеці в інформаційній сфері потребує визначення інноваційних підходів до формування системи захисту та розвитку інформаційного простору в умовах глобалізації та вільного обігу інформації.

Принципи, пріоритети та напрями забезпечення кібербезпеки України визначені Стратегією кібербезпеки України, затвердженою Указом Президента України від 15 березня 2016 року № 96 «Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 27 січня 2016 року «Про Стратегію кібербезпеки України».

Доктрина інформаційної безпеки України (далі – Доктрина) визначає національні інтереси України в інформаційній сфері, загрози їх реалізації, напрями і пріоритети державної політики в інформаційній сфері.

Правовою основою Доктрини є Конституція України, закони України, Стратегія національної безпеки України, затверджена Указом Президента України від 26 травня 2015 року № 287 «Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 6 травня 2015 року «Про Стратегію національної безпеки України», а також міжнародні договори, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України.

Терміни, що вживаються у Доктрині, мають таке значення:

стратегічні комунікації – скоординоване і належне використання комунікативних можливостей держави – публічної дипломатії, зв'язків із громадськістю, військових зв'язків, інформаційних та психологічних операцій,

заходів, спрямованих на просування цілей держави;

урядові комунікації – комплекс заходів, що передбачають діалог уповноважених представників Кабінету Міністрів України з цільовою аудиторією з метою роз'яснення урядової позиції та/або політики з певних проблемних питань;

кризові комунікації – комплекс заходів, що реалізуються державними органами України у кризовій ситуації і передбачають їх діалог із цільовою аудиторією з питань, що стосуються кризової ситуації;

стратегічний наратив – спеціально підготовлений текст, призначений для вербального викладення у процесі стратегічних комунікацій з метою інформаційного впливу на цільову аудиторію.

2. Мета та принципи Доктрини

Метою Доктрини є уточнення засад формування та реалізації державної інформаційної політики, насамперед щодо протидії руйнівному інформаційному впливу Російської Федерації в умовах розв'язаної нею гібридної війни.

Доктрина базується на принципах додержання прав і свобод людини і громадянина, поваги до гідності особи, захисту її законних інтересів, а також законних інтересів суспільства та держави, забезпечення суверенітету і територіальної цілісності України.

3. Національні інтереси України в інформаційній сфері

Національними інтересами України в інформаційній сфері є:

1) життєво важливі інтереси особи:

забезпечення конституційних прав і свобод людини на збирання, зберігання, використання та поширення інформації;

забезпечення конституційних прав людини на захист приватного життя;

захищеність від руйнівних інформаційно-психологічних впливів;

2) життєво важливі інтереси суспільства і держави:

захист українського суспільства від агресивного впливу деструктивної пропаганди, передусім з боку Російської Федерації;

захист українського суспільства від агресивного інформаційного впливу Російської Федерації, спрямованого на пропаганду війни, розпалювання національної і релігійної ворожнечі, зміну конституційного ладу насильницьким шляхом або порушення суверенітету і територіальної цілісності України;

всебічне задоволення потреб громадян, підприємств, установ і організацій усіх форм власності у доступі до достовірної та об'єктивної інформації;

забезпечення вільного обігу інформації, крім випадків, передбачених законом;

розвиток та захист національної інформаційної інфраструктури;

збереження і примноження духовних, культурних і моральних цінностей

Українського народу;

забезпечення всебічного розвитку і функціонування української мови в усіх сферах суспільного життя на всій території України;

вільний розвиток, використання і захист мов національних меншин та сприяння вивченню мов міжнародного спілкування;

зміцнення інформаційних зв'язків з українською діаспорою, сприяння збереженню її етнокультурної ідентичності;

розвиток медіа-культури суспільства та соціально відповідального медіа-середовища;

формування ефективної правової системи захисту особи, суспільства та держави від деструктивних пропагандистських впливів;

створення з урахуванням норм міжнародного права системи і механізмів захисту від негативних зовнішніх інформаційно-психологічних впливів, передусім пропаганди;

розвиток інформаційного суспільства, зокрема його технологічної інфраструктури;

безпечне функціонування і розвиток національного інформаційного простору та його інтеграція у європейський і світовий інформаційний простір;

розвиток системи стратегічних комунікацій України;

ефективна взаємодія органів державної влади та інститутів громадянського суспільства під час формування, реалізації державної політики в інформаційній сфері;

забезпечення розвитку інформаційно-комунікаційних технологій та інформаційних ресурсів України;

захищеність державної таємниці та іншої інформації, вимоги щодо захисту якої встановлені законом;

формування позитивного іміджу України у світі, донесення оперативної, достовірної і об'єктивної інформації про події в Україні до міжнародної спільноти;

розбудова системи іномовлення України та забезпечення наявності іншомовного українського каналу в кабельних мережах та у супутниковому мовленні за межами України.

4. Актуальні загрози національним інтересам та національній безпеці України в інформаційній сфері

Актуальними загрозами національним інтересам та національній безпеці України в інформаційній сфері є:

здійснення спеціальних інформаційних операцій, спрямованих на підрив обороноздатності, деморалізацію особового складу Збройних Сил України та інших військових формувань, провокування екстремістських проявів, підживлення панічних настроїв, загострення і дестабілізацію суспільно-політичної та соціально-економічної ситуації, розпалювання міжетнічних і міжконфесійних конфліктів в Україні;

проведення державою-агресором спеціальних інформаційних операцій в

інших державах з метою створення негативного іміджу України у світі;

інформаційна експансія держави-агресора та контрольованих нею структур, зокрема шляхом розширення власної інформаційної інфраструктури на території України та в інших державах;

інформаційне домінування держави-агресора на тимчасово окупованих територіях;

недостатня розвиненість національної інформаційної інфраструктури, що обмежує можливості України ефективно протидіяти інформаційній агресії та проактивно діяти в інформаційній сфері для реалізації національних інтересів України;

неефективність державної інформаційної політики, недосконаліть законодавства стосовно регулювання суспільних відносин в інформаційній сфері, невизначеність стратегічного наративу, недостатній рівень медіа-культури суспільства;

поширення закликів до радикальних дій, пропаганда ізоляціоністських та автономістських концепцій співіснування регіонів в Україні.

5. Пріоритети державної політики в інформаційній сфері

Пріоритетами державної політики в інформаційній сфері мають бути:

1) щодо забезпечення інформаційної безпеки:

створення інтегрованої системи оцінки інформаційних загроз та оперативного реагування на них;

удосконалення повноважень державних регуляторних органів, які здійснюють діяльність щодо інформаційного простору держави, з метою досягнення адекватного рівня спроможності держави відповідати реальним та потенційним загрозам національним інтересам України в інформаційній сфері;

законодавче врегулювання механізму виявлення, фіксації, блокування та видалення з інформаційного простору держави, зокрема з українського сегмента мережі Інтернет, інформації, яка загрожує життю, здоров'ю громадян України, пропагує війну, національну та релігійну ворожнечу, зміну конституційного ладу насильницьким шляхом або порушення територіальної цілісності України, загрожує державному суверенітету, пропагує комуністичний та/або націонал-соціалістичний (нацистський) тоталітарні режими та їхню символіку;

визначення механізмів регулювання роботи підприємств телекомунікацій, поліграфічних підприємств, видавництв, телерадіоорганізацій, телерадіоцентрів та інших підприємств, установ, організацій, закладів культури та засобів масової інформації, а також використання місцевих радіостанцій, телевізійних центрів та друкарень для військових потреб і проведення роз'яснювальної роботи серед військ та населення; заборони роботи приймально-передавальних радіостанцій особистого та колективного користування і передачі інформації через комп'ютерні мережі в умовах запровадження правового режиму воєнного стану;

оптимізація законодавчих механізмів реалізації зобов'язань України в межах Європейської конвенції про транскордонне телебачення щодо держав, які не є підписантами зазначеної Конвенції;

створення і розвиток структур, що відповідають за інформаційно-психологічну безпеку, насамперед у Збройних Силах України, з урахуванням практики держав – членів НАТО;

розвиток і захист технологічної інфраструктури забезпечення інформаційної безпеки України;

забезпечення повного покриття території України цифровим мовленням, насамперед у прикордонних районах, а також тимчасово окупованих територій;

розвиток цифрового мовлення, унеможливлення впливу на його інфраструктуру суб'єктів, що пов'язані з державою-агресором;

побудова дієвої та ефективної системи стратегічних комунікацій;

розвиток механізмів взаємодії держави та інститутів громадянського суспільства щодо протидії інформаційній агресії проти України;

боротьба з дезінформацією та деструктивною пропагандою з боку Російської Федерації;

посилення спроможностей сектору безпеки і оборони щодо протидії спеціальним інформаційним операціям, спрямованим на зміну конституційного ладу насильницьким шляхом, порушення суверенітету і територіальної цілісності, підрив обороноздатності України, деморалізацію особового складу Збройних Сил України та інших військових формувань, загострення суспільно-політичної ситуації;

виявлення та притягнення до відповідальності згідно із законодавством суб'єктів українського інформаційного простору, що створені та/або використовуються державою-агресором для ведення інформаційної війни проти України, та унеможливлення їхньої підривної діяльності;

унеможливлення вільного обігу інформаційної продукції (друкованої та електронної), насамперед походженням з території держави-агресора, що містить пропаганду війни, національної і релігійної ворожнечі, зміни конституційного ладу насильницьким шляхом або порушення суверенітету і територіальної цілісності України, провокує масові заворушення;

проведення розвідувальними органами України акцій сприяння реалізації та захисту національних інтересів України в інформаційній сфері, протидії зовнішнім загрозам інформаційній безпеці держави за межами України;

недопущення використання інформаційного простору держави в деструктивних цілях або для дій, що спрямовані на дискредитацію України на міжнародному рівні;

2) щодо забезпечення захисту і розвитку інформаційного простору України, а також конституційного права громадян на інформацію:

стимулювання розвитку національного виробництва текстового і аудіовізуального контенту, зокрема шляхом створення системи квотування та проведення цільових конкурсів на надання грантів;

забезпечення функціонування Суспільного телебачення і радіомовлення

України, у тому числі його належного фінансування;

створення системи мовлення територіальних громад, яка сприятиме розширенню комунікативних можливостей та зниженню конфліктності всередині громад;

підтримка вітчизняної книговидавничої справи, зокрема перекладів іноземних творів, забезпечення ними навчальних закладів і бібліотек;

розвиток правових інструментів захисту прав людини і громадянина на вільний доступ до інформації, її поширення, оброблення, зберігання та захист;

комплексна підтримка розвитку механізмів саморегуляції засобів масової інформації на засадах соціальної відповідальності;

підвищення медіа-грамотності суспільства, сприяння підготовці професійних кадрів для медіа-сфери з високим рівнем компетентності;

удосконалення законодавчого регулювання інформаційної сфери відповідно до актуальних загроз національній безпеці;

задоволення потреб населення тимчасово окупованих територій в об'єктивній, оперативній і достовірній інформації;

повне покриття території України цифровим та інтернет-мовленням замість аналогового і надання рівних можливостей доступу кожному громадянину до інформаційних ресурсів мережі Інтернет;

формування системи державної підтримки виробництва вітчизняного аудіовізуального продукту;

пропагування, у тому числі через аудіовізуальні засоби, зокрема соціальну рекламу, основних етапів і досвіду державотворення, цінностей свободи, демократії, патріотизму, національної єдності, захисту України від зовнішніх і внутрішніх загроз;

3) щодо відкритості та прозорості держави перед громадянами:

розвиток механізмів електронного урядування;

сприяння розвитку можливостей доступу та використання публічної інформації у формі відкритих даних;

інформування громадян України про діяльність органів державної влади, налагодження ефективної співпраці зазначених органів із засобами масової інформації та журналістами;

проведення реформи урядових комунікацій;

розвиток сервісів, спрямованих на більш масштабне та ефективне залучення громадськості до прийняття рішень органами державної влади та органами місцевого самоврядування;

сприяння формуванню культури суспільної дискусії;

4) щодо формування позитивного міжнародного іміджу України:

ґрунтовне реформування системи представлення інформації про Україну на міжнародній арені;

розвиток публічної дипломатії, у тому числі культурної та цифрової;

активізація скоординованої інформаційної роботи закордонних дипломатичних установ України;

сприяння поширенню та розвитку системи іномовлення України;

створення та забезпечення функціонування правового механізму взаємодії державних органів з інститутами громадянського суспільства з метою інформаційної підтримки комерційної, гуманітарної, просвітницької, культурної та іншої діяльності таких інститутів за межами України;

постійний моніторинг пропаганди держави-агресора, розроблення та оперативна реалізація адекватних заходів протидії;

недопущення використання міжнародного інформаційного простору в деструктивних цілях або для дій, що спрямовані на дискредитацію України на міжнародному рівні;

реформування системи взаємовідносин з українською діаспорою шляхом забезпечення більш тісної співпраці та проведення ефективних заходів, зокрема в рамках комунікацій «від людини до людини»;

участь у міжнародних культурних заходах з метою представлення національної культури та ідентичності;

запровадження міжнародних культурних фестивалів в Україні з метою популяризації української культури та розвитку комунікацій «від людини до людини».

6. Механізм реалізації Доктрини

Рада національної безпеки і оборони України відповідно до Конституції України та у встановленому законом порядку має здійснювати координацію діяльності органів виконавчої влади щодо забезпечення національної безпеки в інформаційній сфері.

Кабінет Міністрів України забезпечуватиме здійснення інформаційної політики держави, фінансування програм, пов'язаних з інформаційною безпекою, спрямовуватиме і координуватиме роботу міністерств, інших органів виконавчої влади у цій сфері.

На Міністерство інформаційної політики України мають бути покладені в установленому порядку організація та забезпечення:

моніторингу засобів масової інформації та загальнодоступних ресурсів вітчизняного сегмента мережі Інтернет з метою виявлення інформації, поширення якої заборонено в Україні;

моніторингу загроз національним інтересам і національній безпеці в інформаційній сфері;

сприяння Міністерству закордонних справ України щодо донесення офіційної позиції України до іноземних засобів масової інформації;

формування поточних пріоритетів державної інформаційної політики, контролю їх реалізації;

координації діяльності центральних та місцевих органів виконавчої влади у сфері забезпечення інформаційного суверенітету України;

урядових комунікацій;

кризових комунікацій, зокрема під час проведення антитерористичної операції та в особливий період;

вжиття заходів в інформаційній сфері, пов'язаних із запровадженням правових режимів надзвичайного чи воєнного стану;

розроблення стратегічного наративу і його імплементації;

вироблення і впровадження стратегії інформаційного забезпечення процесу звільнення та реінтеграції тимчасово окупованих територій;

розроблення та впровадження єдиних стандартів підготовки фахівців у сфері урядових комунікацій для потреб державних органів.

Для сприяння координації діяльності органів виконавчої влади у сфері забезпечення інформаційного суверенітету України та взаємодії з іншими державними органами в інформаційній сфері у Міністерстві інформаційної політики України може утворюватися в установленому порядку допоміжний орган.

На Міністерство закордонних справ України має бути покладено в установленому порядку:

формування та реалізацію стратегії публічної та культурної дипломатії України;

координацію інформаційної діяльності державних органів у зовнішньополітичній сфері;

забезпечення просування інтересів України за кордоном інформаційними засобами;

забезпечення донесення позиції України до керівництва іноземних держав, парламентів та урядів, зовнішньополітичних відомств, представників бізнесу та експертних кіл, широкої громадськості, сприяння просуванню позитивного іміджу України;

сприяння просуванню українських телеканалів у кабельні та супутникові мережі за кордоном;

забезпечення налагодження взаємодії з міжнародними партнерами як на двосторонній, так і на багатосторонній основі з метою застосування міжнародного досвіду та найкращих практик у контексті протидії інформаційним загрозам.

Міністерство оборони України має забезпечувати функціонування системи військово-цивільних зв'язків у місцях постійної дислокації та розгортання підрозділів Збройних Сил України, інших військових формувань, а також організовувати і забезпечувати:

зв'язки з українськими та іноземними засобами масової інформації щодо висвітлення ситуації в районі проведення антитерористичної операції в Донецькій та Луганській областях;

протидію спеціальним інформаційним операціям, спрямованим проти Збройних Сил України та інших військових формувань;

супроводження інформаційними засобами виконання завдань оборони України;

донесення достовірної інформації до військовослужбовців Збройних Сил України, інших військових формувань, зокрема через засоби масової інформації Збройних Сил України.

Міністерство культури України, Державне агентство України з питань кіно, Національна рада України з питань телебачення і радіомовлення,

Державний комітет телебачення і радіомовлення України відповідно до компетенції братимуть участь у забезпеченні захисту українського інформаційного простору від пропагандистської аудіовізуальної та друкованої продукції держави-агресора; розроблятимуть пріоритети і стимули розвитку українського кіно, телевізійного контенту, книгодрукування, зокрема висвітлення героїчного спротиву Українського народу російській агресії.

Служба безпеки України у межах компетенції має здійснювати:

моніторинг спеціальними методами і способами вітчизняних та іноземних засобів масової інформації та мережі Інтернет з метою виявлення загроз національній безпеці України в інформаційній сфері;

протидію проведенню проти України спеціальних інформаційних операцій, спрямованих на підрив конституційного ладу, порушення суверенітету і територіальної цілісності України, загострення суспільно-політичної та соціально-економічної ситуацій.

Розвідувальні органи України у процесі здійснення розвідувальної діяльності мають сприяти реалізації та захисту національних інтересів України в інформаційній сфері за кордоном, протидіяти зовнішнім загрозам інформаційній безпеці держави.

Державна служба спеціального зв'язку та захисту інформації України забезпечуватиме в межах компетенції формування і реалізацію державної політики у сферах організації спеціального зв'язку, захисту інформації, телекомунікацій та користування радіочастотним ресурсом України.

Національний інститут стратегічних досліджень має забезпечити науково-аналітичне та експертне супроводження процесу формування і реалізації державної інформаційної політики.

ДОДАТОК Г

ЗАТВЕРДЖЕНО
Указом Президента України
від 14 вересня 2020 року № 392/2020

СТРАТЕГІЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

БЕЗПЕКА ЛЮДИНИ – БЕЗПЕКА КРАЇНИ

I. Пріоритети національних інтересів України та забезпечення національної безпеки, цілі та основні напрями державної політики у сфері національної безпеки

1. Людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека - найвища соціальна цінність в Україні. Реалізація цієї норми Конституції України – головна ціль державної політики національної безпеки.

2. Ми творимо Україну вільною, заможною, безпечною державою, де панує право, де держава захищає громадян і суспільство, де кожен може реалізувати свої таланти і здібності, де люди дихають чистим повітрям, п'ють чисту воду та з якою пов'яжуть долю наші діти й онуки.

3. Україна прагне миру. Мир - запорука розвитку України. Встановлення миру, відновлення суверенітету і територіальної цілісності України у межах її міжнародно визнаного державного кордону - найвищий пріоритет держави.

4. Стратегія національної безпеки України (далі - Стратегія) ґрунтується на таких основних засадах:

стримування - розвиток оборонних і безпекових спроможностей для унеможливлення збройної агресії проти України;

стійкість - здатність суспільства та держави швидко адаптуватися до змін безпекового середовища й підтримувати стале функціонування, зокрема шляхом мінімізації зовнішніх і внутрішніх уразливостей;

взаємодія - розвиток стратегічних відносин із ключовими іноземними партнерами, насамперед з Європейським Союзом і НАТО та їх державами-членами, Сполученими Штатами Америки, прагматичне співробітництво з іншими державами та міжнародними організаціями на основі національних інтересів України.

5. Ураховуючи фундаментальні національні інтереси, визначені Конституцією України і Законом України "Про національну безпеку України", пріоритетами національних інтересів України та забезпечення національної безпеки є:

відстоювання незалежності і державного суверенітету;

відновлення територіальної цілісності у межах міжнародно визнаного державного кордону України;

суспільний розвиток, насамперед розвиток людського капіталу;

захист прав, свобод і законних інтересів громадян України;

європейська і євроатлантична інтеграція.

6. Реалізація цих пріоритетів забезпечуватиметься за такими напрямами:

відновлення миру, територіальної цілісності та державного суверенітету на тимчасово окупованих територіях у Донецькій і Луганській областях України на основі міжнародного права;

здійснення міжнародно-правових, політико-дипломатичних, безпекових, гуманітарних та економічних заходів, спрямованих на припинення Російською Федерацією незаконної окупації Автономної Республіки Крим та міста Севастополь;

продовження реалізації заходів з оборони та стримування, активного використання переговорних форматів та консолідації міжнародного тиску на Російську Федерацію як гарантії недопущення ескалації конфлікту з боку Росії, зменшення напруги та припинення Російською Федерацією збройної агресії;

використання всіх наявних механізмів ООН, Ради Європи, ОБСЄ, інших міжнародних організацій для консолідації міжнародної підтримки України у протидії російській агресії, відновленні територіальної цілісності та державного суверенітету України;

розвиток відносин зі Сполученими Штатами Америки, Сполученим Королівством Великої Британії і Північної Ірландії, Канадою, Федеративною Республікою Німеччина, Французькою Республікою, сусідніми та іншими державами, а також із міжнародними організаціями для забезпечення міжнародної безпеки та протидії спільним викликам і загрозам, мінімізації їх впливу на Україну;

повна імплементація Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони, та модернізація її параметрів там, де необхідно, за результатами всебічного огляду досягнення цілей Угоди відповідно до статті 481, з метою набуття повноправного членства України у Європейському Союзі;

розвиток особливого партнерства з Організацією Північноатлантичного договору з метою набуття повноправного членства України в НАТО;

посилення спроможностей Збройних Сил України, інших органів сектору безпеки і оборони;

сталий розвиток національної економіки та її інтеграція в європейський економічний простір;

розвиток людського капіталу України, зокрема через модернізацію освіти і науки, охорони здоров’я, культури, соціального захисту;

захист особи, суспільства та держави від правопорушень, зокрема корупційних, забезпечення відновлення порушених прав, відшкодування заподіяної шкоди;

забезпечення екологічної безпеки, створення безпечних умов життєдіяльності людини, зокрема на територіях, що постраждали внаслідок бойових дій, розбудова ефективної системи цивільного захисту;

посилення спроможностей національної системи кібербезпеки для ефективної протидії кіберзагрозам у сучасному безпековому середовищі;

розвиток державно-приватного партнерства.

II. Поточні та прогнозовані загрози національній безпеці та національним інтересам України з урахуванням зовнішньополітичних та внутрішніх умов

7. Дедалі більше людей відчувають наслідки зміни клімату та зростання техногенного навантаження на навколишнє природне середовище. Збільшуються кількість та масштаби надзвичайних ситуацій природного і техногенного характеру. Виснажується екосфера, зростає споживання невідновлюваних ресурсів. Руйнуються екосистеми і біоценози. Посилюється негативний вплив біологічних факторів на населення, зростає ймовірність виникнення загроз біологічного походження. Високою є загроза виникнення і поширення як уже відомих, так і нових інфекційних хвороб.

8. Зростає нерівність, зберігаються інші фундаментальні дисбаланси світового розвитку. Не вдається сформувати ефективні інструменти глобального управління.

9. Стрімкі технологічні зміни, насамперед в енергетиці та біотехнологіях, розробки у сфері штучного інтелекту тощо докорінно трансформують економіку і суспільство в цілому. Стрімко зростає роль інформаційних технологій у всіх сферах суспільного життя. Розробляються системи озброєнь на основі нових фізичних принципів, із використанням квантових, інформаційних, космічних, гіперзвукових, біотехнологій, а також технологій у сфері штучного інтелекту, створення нових матеріалів, робототехніки та автономних безпілотних апаратів.

10. Сучасна модель глобалізації уможливила поширення міжнародного тероризму та міжнародної злочинності, зокрема у кіберпросторі, наркоторгівлі, торгівлі людьми, релігійного та ідеологічного фундаменталізму та екстремізму, підживлюваного з-за кордону сепаратизму, нелегальної міграції, легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, розповсюдження зброї масового ураження тощо.

11. Поширення коронавірусної хвороби (COVID-19) виявило критичні проблеми в інформаційній сфері, системах охорони здоров’я та соціального захисту, спричинило зростання безробіття, руйнує усталений спосіб життя, загрожує продовольчому забезпеченню, перешкоджає вільному руху капіталу, товарів та робочої сили, завдає шкоди сфері послуг та, зрештою, підвищує протестні настрої у суспільствах і конфліктність у міжнародних відносинах.

12. Заходи, спрямовані на протидію поширенню коронавірусної хвороби (COVID-19), на тлі фундаментальних диспропорцій світового розвитку призвели до нової глобальної фінансово-економічної кризи, яка, за оцінками ООН, може стати найглибшою з часів "Великої депресії" 1929 - 1933 років.

Створена після Другої світової війни система міжнародної безпеки вже не спроможна ефективно відповідати на виклики сучасності.

13. Обриси та тренди формування нової моделі цивілізаційного розвитку наразі не окреслені. Трансформуються міждержавні об'єднання та міжнародні організації, посилюються протекціонізм та тенденції до регіоналізму. Ситуація у світі та перспективи її розвитку характеризуються високим ступенем невизначеності і непередбачуваності.

14. Загострюються змагання між Сполученими Штатами Америки і Китайською Народною Республікою за світове лідерство. Посилюється міжнародна конкуренція із застосуванням усіх інструментів національної сили - політико-дипломатичних, воєнних, економічних, інформаційно-психологічних, кіберзасобів. Її наслідки проявляються у Східній Європі, на Близькому Сході і у Північній Африці, Південно-Східній Азії, Арктиці, в інших регіонах.

15. Зростають виклики трансатлантичній та європейській єдності, що може спричинити ескалацію наявних і виникнення нових конфліктів. Ситуацією намагається скористатися Російська Федерація, яка продовжує збройну агресію проти України.

16. Росія використовує Чорноморсько-Каспійський регіон, окупований Крим як "міст" на Балкани, у Середземномор'я, на Близький Схід і у Північну Африку. Для зміцнення позицій у Європі Російська Федерація застосовує енергетичну та інформаційну "зброю", намагається впливати на внутрішньополітичну ситуацію у європейських державах, підживлює тривалі конфлікти, збільшує військову присутність у Східній Європі.

17. Для відновлення свого впливу в Україні Російська Федерація, продовжуючи гібридну війну, системно застосовує політичні, економічні, інформаційно-психологічні, кібер- і воєнні засоби. Посилюються угруповання збройних сил Російської Федерації та його наступальний потенціал, регулярно проводяться масштабні військові навчання поблизу державного кордону України, що свідчить про збереження загрози військового вторгнення. Зростає мілітаризація територій тимчасово окупованої Автономної Республіки Крим та міста Севастополя. Зберігається загроза з боку Російської Федерації вільному судноплавству у Чорному та Азовському морях, Керченській протоці.

18. Російська окупаційна адміністрація та збройні формування Російської Федерації на тимчасово окупованих територіях Автономної Республіки Крим та міста Севастополя, в окремих районах Донецької та Луганської областей України грубо порушують права й свободи людини і громадянина, їх діяльність загрожує безпеці України, інших держав Балто-Чорноморського регіону.

19. Спеціальні служби іноземних держав, насамперед Російської Федерації, продовжують розвідувально-підривну діяльність проти України, намагаються підживлювати сепаратистські настрої, використовують організовані злочинні угруповання і корумпованих посадових осіб, прагнуть зміцнити інфраструктуру впливу.

20. Деструктивна пропаганда як ззовні, так і всередині України, використовуючи суспільні протиріччя, розпалює ворожнечу, провокує

конфлікти, підриває суспільну єдність. Відсутність цілісної інформаційної політики держави, слабкість системи стратегічних комунікацій ускладнюють нейтралізацію цієї загрози.

21. Сучасні темпи переозброєння Збройних Сил України, інших складових сил оборони на новітні (модернізовані) зразки не забезпечують потреби у заміні основних видів озброєння та військової техніки радянського виробництва, які у найближчій перспективі вичерпають свій ресурс. Зростальний дефіцит фінансових ресурсів ускладнює виділення коштів для забезпечення виробництва та закупівлі у необхідних обсягах сучасних зразків озброєння та військової техніки, що разом із дисбалансом воєнних потенціалів України та Російської Федерації обумовлює необхідність розробки нової стратегії воєнної безпеки.

22. Джерелом загроз незалежності України, її суверенітету і демократії залишається недостатня ефективність державних органів, що ускладнює вироблення і реалізацію ефективної політики.

23. Низький рівень добробуту породжує зневіру і невпевненість у майбутньому, провокує насильство, що гальмує розвиток та консервує відсталість. Особливо небезпечним є укорінення радикальних суспільних настроїв і середовищ, які є основою для політичного насильства й сепаратизму, діяльності незаконних збройних формувань, поширення тероризму. Злочинність загрожує правам і свободам, законним інтересам людей, суспільства та держави.

24. Непослідовність та незавершеність реформ і корупція перешкоджають виведенню української економіки з депресивного стану, унеможливлюють її стале і динамічне зростання, підвищують уразливість до загроз, підживлюють кримінальне середовище.

25. Недостатній захист права власності, повільний розвиток ринкових відносин у ключових сферах, у тому числі в користуванні землею і надрами, значна роль державного сектору в економіці, недосконаліть та фрагментарність законодавства стримують економічне зростання, залучення внутрішніх та зовнішніх інвестицій.

26. Недостатній рівень конкуренції та панування монополій, зокрема в енергетичній сфері та інфраструктурі, низька енергоефективність зменшують конкурентоспроможність України, загрожують добробуту її громадян.

27. Посилюються загрози для критичної інфраструктури, пов’язані з погіршенням її технічного стану, відсутністю інвестицій в її оновлення та розвиток, несанкціонованим втручанням у її функціонування, зокрема фізичного і кіберхарактеру, триваючими бойовими діями, а також тимчасовою окупацією частини території України.

28. Погіршуються середовище життєдіяльності, якість повітря, питної води, продуктів харчування, що впливає на життя та здоров’я людей.

Триває нераціональне використання природних ресурсів, деградація лісів, водних басейнів, сільськогосподарських угідь. Неефективною є система поводження з побутовими і промисловими відходами. Можливості адаптації

економіки, систем життєзабезпечення та цивільного захисту до зміни клімату є недостатніми. Зберігається негативний вплив триваючих бойових дій на територіях окремих районів Донецької і Луганської областей та наслідків Чорнобильської катастрофи на екологію і здоров'я людей.

29. Дедалі загрозливішою стає демографічна ситуація. Скорочення народжуваності, високий рівень смертності, зокрема дитячої, проблеми репродуктивного здоров'я населення, системні проблеми у сфері охорони здоров'я, еміграція, насамперед фахівців і молоді, підривають національну стійкість, людський, економічний і воєнний потенціал, загрожують майбутньому України.

Поширення коронавірусної хвороби (COVID-19) засвідчило системні проблеми у сфері охорони здоров'я, біобезпеки та соціального захисту, недостатню готовність до дій у надзвичайних ситуаціях.

30. Зростає кількість порушень міграційного законодавства України іноземцями та особами без громадянства, зокрема вихідцями з держав міграційного ризику, а також залучення цих осіб до протиправної діяльності.

31. Погіршення соціально-економічного становища може спричинити посилення еміграції, що призведе до посилення "відтоку" з України досвідчених кваліфікованих спеціалістів та молодих талановитих кадрів.

III. Основні напрями зовнішньополітичної та внутрішньополітичної діяльності держави для забезпечення її національних інтересів і безпеки

32. Зовнішньополітична діяльність держави спрямована передусім на забезпечення незалежності і державного суверенітету, відновлення територіальної цілісності України.

33. Україна, прагнучи зміцнити заснований на демократичних нормах і цінностях міжнародний порядок, бере активну участь у протидії тероризму, розповсюдженню зброї масового ураження, міжнародній злочинності, наркоторгівлі, торгівлі людьми, політичному та релігійному екстремізму, нелегальній міграції, кіберзагрозам, негативним наслідкам зміни клімату, а також у попередженні та подоланні наслідків надзвичайних ситуацій природного і техногенного характеру.

34. Набуття повноправного членства України в Європейському Союзі та в Організації Північноатлантичного договору - стратегічний курс держави.

Для реалізації цього курсу має бути забезпечено повну імплементацію та подальшу адаптацію Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони, інтеграцію національної економіки до європейського економічного простору, досягнення Україною відповідності Копенгагенським критеріям членства в ЄС.

Для зміцнення особливого партнерства з НАТО та набуття повноправного членства в Організації Північноатлантичного договору Україна планує:

досягти у максимально стислі строки достатньої взаємосумісності Збройних Сил України та інших складових сектору безпеки і оборони з відповідними структурами держав Альянсу;

суттєво активізувати реформи, які необхідно впровадити з метою досягнення відповідності критеріям членства в НАТО у рамках імплементації річних національних програм під егідою Комісії Україна - НАТО;

отримати запрошення та приєднатися до Плану дій щодо членства в НАТО.

35. Всебічне співробітництво зі Сполученими Штатами Америки, Сполученим Королівством Великої Британії і Північної Ірландії, Канадою, Федеративною Республікою Німеччина, Французькою Республікою має для України пріоритетний стратегічний характер та спрямовується на зміцнення гарантій незалежності й суверенітету, сприяння демократичному поступу та розвитку України.

36. З метою захисту власних національних інтересів та зміцнення регіональної безпеки Україна розвиватиме:

стратегічне партнерство з Азербайджанською Республікою, Грузією, Литовською Республікою, Республікою Польща, Турецькою Республікою;

партнерські відносини з іншими державами Балтії та державами Північної Європи, а також тісні добросусідські відносини з державами Центральної та Південно-Східної Європи;

прагматичні відносини з Республікою Білорусь та Республікою Молдова;

практичну взаємодію з державами - членами НАТО у гарантуванні безпеки у Чорноморському басейні.

37. Україна розвиватиме взаємовигідне економічне співробітництво з провідними державами Азії, Близького Сходу, Африки та Південної Америки.

38. Україна вживатиме заходів з метою вдосконалення санкційної політики для збільшення ефективності впливу на об’єкт застосування санкцій і мінімізації шкоди для своїх національних інтересів.

39. Російська Федерація як держава-агресор - джерело довгострокових системних загроз національній безпеці України. Це обумовлює необхідність запровадження моделі відносин України з Російською Федерацією, яка має забезпечити припинення агресії та відновлення територіальної цілісності України у межах її міжнародно визнаного державного кордону на основі міжнародного права.

40. Україна вживатиме заходів для запобігання ескалації конфлікту з Російською Федерацією, насамперед шляхом збільшення її потенційної ціни до неприйнятного для Російської Федерації рівня. Пріоритетними напрямами є посилення оборонних і безпекових спроможностей, зміцнення міжнародної підтримки України та ефективне використання міжнародної допомоги, а також збереження консолідованого міжнародного політичного, економічного та правового тиску на агресора.

41. Для забезпечення своїх національних інтересів, зокрема припинення російської агресії, повного відновлення територіальної цілісності, захисту прав, свобод і законних інтересів громадян України і суб’єктів господарювання, Україна вестиме переговори з Російською Федерацією за посередництва партнерів з числа держав - членів ЄС та НАТО, а також ОБСЄ.

42. Україна захищатиме права, свободи і законні інтереси своїх громадян на тимчасово окупованих територіях Автономної Республіки Крим та міста Севастополя, реалізовуватиме ініціативи щодо реінтеграції цих територій, соціального захисту та підтримки населення, яке проживає на зазначених територіях, а також захисту прав і свобод осіб, що належать до кримськотатарського народу, караїмів і кримчаків, утримуватиме зазначені питання на міжнародному порядку денному.

43. Україна продовжить позовну роботу у міжнародних судових інстанціях із притягнення Російської Федерації до міжнародно-правової відповідальності.

44. Основним завданням у сфері воєнної безпеки є розвиток потенціалу стримування. Безумовним пріоритетом є боєздатні Збройні Сили України, підготовлений і вмотивований військовий резерв та ефективна територіальна оборона, які у поєднанні зі спроможностями інших органів сектору безпеки і оборони здатні завдати таких неприйнятних для противника втрат на землі, у повітрі, на морі та у кіберпросторі, що унеможливить реалізацію його агресивних намірів. Держава врахує уроки гібридної агресії проти України, бойових дій на Близькому Сході у нових доктринальних підходах до забезпечення воєнної безпеки.

45. Державний суверенітет, територіальна цілісність, демократичний конституційний лад та інші життєво важливі національні інтереси мають бути захищені також від невоєнних загроз з боку Російської Федерації та інших держав, зокрема спроб спровокувати внутрішні конфлікти. Пріоритетними завданнями правоохоронних, спеціальних, розвідувальних та інших державних органів відповідно до їх компетенції є:

активна та ефективна протидія розвідувально-підривній діяльності, спеціальним інформаційним операціям та кібератакам, російській та іншій підривній пропаганді;

запобігання, виявлення та припинення проявів сепаратизму, тероризму, екстремізму, припинення діяльності незаконних збройних формувань, політично мотивованого насильства та інших зазіхань на конституційний лад;

отримання повної і достовірної упереджувальної інформації про ситуацію в Україні та світі, протидія зовнішнім загрозам національній безпеці України, сприяння реалізації національних інтересів України.

46. Громадянин має відчувати себе у безпеці. Україна рішуче налаштована на утвердження конституційного принципу верховенства права, рівності усіх перед законом. З метою реалізації конституційних принципів індивідуальної юридичної відповідальності та невідворотності покарання держава буде:

рішуче протидіяти спробам розпалювання національної, расової чи релігійної ворожнечі та ненависті, приниження національної честі та гідності, образи почуттів громадян через їхні релігійні переконання, а також обмеженням прав або встановленню привілеїв за ознаками раси, кольору шкіри, політичних, релігійних та інших переконань, статі, стану здоров’я, етнічного та соціального походження, майнового стану, місця проживання, за мовними або іншими ознаками;

рішуче протистояти гуманітарній агресії, розвивати українську культуру як основу консолідації української нації та зміцнення її ідентичності;

забезпечувати реалізацію правоохоронними органами завдань кримінального провадження, зокрема, пов'язаних із розслідуванням кримінальних правопорушень, вчинених на тимчасово окупованій території України, а також у районах здійснення заходів із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії Російської Федерації у Донецькій і Луганській областях;

утверджувати принцип нульової толерантності до корупції, забезпечувати ефективну діяльність органів, які запобігають корупції та протидіють корупційним правопорушенням;

забезпечувати прозорість, підзвітність державних органів, доброчесність посадових (службових) осіб, ефективний доступ до правосуддя, вдосконалювати досудове розслідування кримінальних правопорушень, судовий розгляд кримінальних проваджень та виконання призначених судами покарань;

підвищувати ефективність державної політики у сферах захисту державного кордону України та охорони суверенних прав України в її виключній (морській) економічній зоні, а також міграції.

47. Україна запровадить національну систему стійкості для забезпечення високого рівня готовності суспільства і держави до реагування на широкий спектр загроз, що передбачатиме:

оцінку ризиків, своєчасну ідентифікацію загроз і визначення вразливостей;

ефективне стратегічне планування і кризовий менеджмент, зокрема впровадження універсальних протоколів реагування на кризові ситуації та відновлення з урахуванням рекомендацій НАТО;

дієву координацію та чітку взаємодію органів сектору безпеки і оборони, інших державних органів, територіальних громад, бізнесу, громадянського суспільства і населення у запобіганні й реагуванні на загрози та подоланні наслідків надзвичайних ситуацій;

поширення необхідних знань і навичок у цій сфері;

налагодження та підтримання надійних каналів комунікації державних органів із населенням на всій території України.

48. Держава створить ефективну систему безпеки та стійкості критичної інфраструктури, засновану на чіткому розподілі відповідальності її суб'єктів та державно-приватному партнерстві.

49. Україна розвиватиме інклюзивний політичний діалог через:

створення системи стратегічних комунікацій;

публічне обговорення актуальних проблем суспільного розвитку, підвищення рівня медіакультури суспільства, гарантування безпеки журналістів під час виконання професійних обов'язків;

розвиток конкуренції у сфері надання інформаційних послуг населенню.

50. Держава повинна виконувати лише необхідні функції, насамперед безпекову, зовнішньополітичну, соціальну, регуляторну. Правоохоронні,

податкові та митні органи захищатимуть права, свободи та законні інтереси громадян, зокрема щодо ведення бізнесу. Україна має завершити процес децентралізації і сформувати спроможні об’єднані територіальні громади.

51. Україна здійснить цифрову трансформацію, забезпечить надання адміністративних послуг через безпечне "єдине вікно" з використанням сучасних інформаційних технологій, поширюватиме цифрову грамотність.

52. Основне завдання розвитку системи кібербезпеки - гарантування кіберстійкості та кібербезпеки національної інформаційної інфраструктури, зокрема в умовах цифрової трансформації.

53. Для гарантування достатку й безпеки громадян потрібні ресурси, які при залученні та ефективному використанні зовнішніх джерел можуть забезпечити стале і динамічне економічне зростання. Для цього необхідно:

розвивати ринкову конкуренцію, забезпечити демонополізацію економіки та детінізацію господарських відносин;

захистити права власності;

забезпечити дерегуляцію та не допускати тиску на бізнес;

створити конкурентні умови для залучення інвестицій, зокрема іноземних;

забезпечити стале функціонування фінансової системи, послідовність грошово-кредитної політики та підвищення рівня довіри до національних фінансових інститутів;

удосконалити законодавство про організацію судової влади та забезпечити справедливе правосуддя;

створити сприятливі, зокрема фінансові умови, для розвитку науки, забезпечити розбудову науково-дослідницької інфраструктури, а також ефективну взаємодію вчених із державним і приватним сектором, стимулювати інновації та запроваджувати новітні технології, зокрема у сферах безпеки та оборони, охорони здоров’я, промисловості, енергетиці, машинобудуванні, сільському господарстві, будівництві та інфраструктурі, спорті, в інформаційній та телекомунікаційній сферах;

сприяти розвитку авіаційної та космічної галузей як таких, що мають значний потенціал і можливості для виробництва високотехнологічної продукції цивільного та оборонного призначення;

визначити та впровадити надійний механізм контролю за використанням нових технологій для гарантування безпеки людини і довкілля;

реформувати земельні відносини, передбачивши впровадження обігу земель сільськогосподарського призначення, здійснення заходів з упорядкування обліку земельних ресурсів, забезпечити екологічно орієнтований розвиток агропромислового комплексу та продовольчу безпеку;

модернізувати транспортну інфраструктуру - дороги, залізниці, трубопроводи, аеропорти, морські і річкові порти тощо, у тому числі через механізми державно-приватного партнерства, провести прозору приватизацію з метою залучення внутрішніх та іноземних інвестицій в модернізацію і розвиток підприємства, сприяти зростанню продуктивності праці в економіці.

54. Економічний розвиток і безпека неможливі без стійкого розвитку енергетики. Для цього маємо:

сприяти розширенню енергетичного потенціалу України та ефективності його використання;

інтегрувати енергетичні ринки України до енергоринку ЄС, зокрема інтегрувати Об'єднану енергосистему України до Європейського об'єднання операторів системи передачі електроенергії (ENTSO-E) та Газотранспортну систему України до Європейської мережі операторів газотранспортної системи (ENTSO-G), зберегти та розширити транзитний потенціал України, протидіяти реалізації проектів, що негативно впливають на енергетичну безпеку держави;

диверсифікувати джерела і маршрути постачання енергетичних ресурсів;

підвищити енергоефективність, упровадити суцільний облік виробництва, передачі та використання енергетичних ресурсів, упровадити загальнодержавний енергетичний баланс, забезпечити подальший розвиток паливно-енергетичного сектору на умовах сталого розвитку та екологічної безпеки, з урахуванням новітніх технологій виробництва енергії з відновлюваних джерел та її зберігання.

55. Україна - морська і річкова держава. Для реалізації її потенціалу будемо захищати свободу судноплавства, сприяти ефективному використанню ресурсів Чорного та Азовського морів, річок Дніпро і Дунай, розвивати торговельний флот і Військово-Морські Сили Збройних Сил України.

56. Екологічна безпека, зокрема безпека середовища життєдіяльності людини, - один із найвищих пріоритетів. Маємо створити умови для підтримання екологічної рівноваги на території України, модернізації комунальної інфраструктури, посилити охорону навколишнього природного середовища, упровадити новітні системи поводження з відходами і скоротити промислові викиди, забезпечити ефективне використання природних ресурсів, захищати ліси і водойми, розвивати заповідний фонд, запобігати виникненню негативних наслідків надзвичайних ситуацій природного і техногенного характеру та усувати їх.

57. Людський капітал - запорука майбутнього України. Для його розвитку необхідно:

створювати робочі місця в Україні;

модернізувати систему дошкільної та повної загальної середньої освіти, професійної (професійно-технічної) та вищої освіти, привести освітні стандарти до потреб суспільного розвитку та до найкращих світових зразків;

створити умови, необхідні для культурного розвитку та збагачення громадян України, популяризації українського та світового мистецтва, музики, літератури;

створити умови, зокрема інфраструктурні, для популяризації серед громадян масового спорту з метою покращення їх здоров'я та фізичного розвитку;

забезпечити рівні можливості жінок і чоловіків для реалізації та розвитку їх здібностей та потенціалу, а також сприяти безбар'єрності у різних аспектах життя людини;

забезпечити зростання добробуту населення та надання адресної соціальної допомоги, зокрема багатодітним сім'ям і малозабезпеченим громадянам;

створити економічні та соціальні умови для підвищення рівня народжуваності та зниження рівня смертності шляхом впровадження ефективних соціальних механізмів підтримки дитини і сім'ї, розвитку сімейних форм виховання дітей, позбавлених батьківського піклування, підтримки послуг раннього розвитку дитини, материнства;

забезпечити право людини на охорону здоров'я, зокрема популяризацію здорового способу життя, попередження захворювань, раннє діагностування, якісне комплексне лікування, реабілітацію з перших днів захворювання, паліативні послуги, розвиток трансплантації, належне медикаментозне забезпечення, впровадити стандарти доступних і якісних медичних послуг, сформувати ефективну систему біобезпеки і біологічного захисту;

удосконалити систему контролю якості, ефективності та безпеки лікарських засобів;

забезпечити особам з інвалідністю повну інклюзію у суспільство, рівність прав і можливостей на доступ до сервісів і послуг, роботи, відпочинку та активного соціального життя.

IV. Напрями та завдання реформування й розвитку сектору безпеки і оборони

58. Для розвитку потенціалу стримування Україна прискорить оборонну та безпекову реформи за нормами, принципами і стандартами НАТО. Документи планування у сферах національної безпеки і оборони, які будуть підготовлені за результатами комплексного огляду сектору безпеки і оборони, секторальних та інших оглядів, матимуть практичний і конкретний зміст.

59. Солдат, сержант та офіцер, працівники органів сектору безпеки і оборони та ветерани перебуватимуть у центрі уваги держави. Збройні Сили України та інші органи сектору безпеки і оборони стануть школою лідерства. Не допускатимуться зазіхання на громадянські права військовослужбовців та випадки дискримінації, зокрема за гендерною ознакою.

60. Україна зміцнить бойовий потенціал Збройних Сил України, інших органів сил оборони шляхом:

зростання рівня боєготовності та боєздатності;

підвищення якості та інтенсивності підготовки військ (сил);

трансформації професійної культури на основі доктринальних підходів і принципів командування й контролю, підготовки, освіти НАТО;

удосконалення та розвитку на основі сучасних технологій систем управління, телекомунікацій, розвідки, логістики;

професіоналізації військової служби, розвитку територіальної оборони і служби в резерві;

модернізації системи мобілізаційної підготовки та мобілізації, а також допризовної підготовки та військово-патріотичного виховання молоді;

поліпшення правових, матеріальних, психологічних та соціальних умов служби;

оснащення новими, зокрема високотехнологічними, зразками озброєння і військової техніки;

посилення взаємодії усіх органів сектору безпеки і оборони для виконання спільних завдань;

ефективного впровадження державної політики забезпечення рівних прав і можливостей жінок і чоловіків.

61. Оборонно-промисловий комплекс забезпечуватиме потреби Збройних Сил України, інших складових сектору безпеки і оборони України в озброєнні та військовій техніці, інвестуватиме у розвиток технологій, виробничих потужностей, людських ресурсів, залучатиме інвестиції, братиме участь у спільних міжнародних проектах, реалізуватиме потенціал державно-приватного партнерства, виступатиме у такий спосіб драйвером економічного зростання.

62. Держава сприятиме зміцненню експортного потенціалу оборонно-промислового комплексу, активізуватиме військово-технічне співробітництво з іноземними партнерами з метою залучення сучасних технологій в оборонну та суміжні галузі економіки, а також створенню спільних підприємств та нових робочих місць.

63. Для системного захисту України від загроз національній безпеці необхідним є розвиток сектору безпеки і оборони. Для цього Україна:

зміцнить демократичний цивільний контроль за сектором безпеки і оборони України як запоруку законності та ефективності діяльності його складових, підвищить ефективність управління, зміцнить нагляд і посилить відповідальність посадових і службових осіб органів сектору безпеки і оборони;

перегляне й забезпечить виконання законодавства у сфері національної безпеки і оборони, зокрема уточнить та імплементує норми Закону України "Про національну безпеку України";

створить систему ефективного управління та координації діяльності органів сектору безпеки і оборони, удосконалить її архітектуру;

оптимізує структуру, функції і чисельність Служби безпеки України як спеціально уповноваженого державного органу у сферах контррозвідувальної діяльності та охорони державної таємниці, головного органу у загальнодержавній системі боротьби з терористичною діяльністю, що дасть змогу попереджати, своєчасно виявляти зовнішні та внутрішні загрози безпеці України і запобігати їм, припиняти розвідувальні, терористичні та інші протиправні посягання спеціальних служб іноземних держав, а також організацій, окремих груп та осіб на державну безпеку України, усувати умови, що їм сприяють, та причини їх виникнення;

створить ефективне розвідувальне співтовариство, посиливши його роль у реалізації державної політики у сферах національної безпеки і оборони, зміцнить систему координації та контролю діяльності розвідувальних органів, розвиватиме розвідувальні спроможності;

завершить створення національної системи кібербезпеки, сформує сучасні спроможності суб'єктів забезпечення кібербезпеки і кібероборони та зміцнить систему їх координації;

удосконалить державну охорону органів державної влади і визначених законом посадових осіб;

забезпечить системність реформування Національної поліції України, посилить кримінальну поліцію та органи досудового розслідування, зокрема у сфері боротьби з організованою і транснаціональною злочинністю;

забезпечить розвиток Національної гвардії України з урахуванням досвіду держав - членів ЄС, посилить її інституційну спроможність виконання завдань за призначенням;

організує розбудову та використання комплексних систем відеоспостереження з аналітичною складовою в інтересах громадської безпеки;

забезпечить розвиток та удосконалення загальнодержавної системи захисту державного кордону, зокрема імплементацію європейських стандартів прикордонної безпеки, скоординовану діяльність державних органів України та військових формувань для системного розвитку інтегрованого управління кордонами;

оптимізує державну систему цивільного захисту шляхом удосконалення її структури та системи управління (координації), удосконалить реагування на загрози, пов'язані з надзвичайними ситуаціями будь-якого характеру, уточнить завдання на мирний час та в особливий період;

автоматизує процеси надання адміністративних послуг іноземцям та особам без громадянства, посилить міграційний контроль на державному кордоні і всередині держави для забезпечення дотримання іноземцями та особами без громадянства законодавства України.

V. Ресурси, необхідні для реалізації Стратегії

64. Для ефективного використання коштів платників податків у Державному бюджеті України будуть передбачатися видатки для сектору безпеки і оборони, які розглядатимуться Радою національної безпеки і оборони України в порядку, визначеному Бюджетним кодексом України.

65. Україна забезпечить посилення фінансової стійкості, ефективне використання бюджетних коштів, міжнародної допомоги, а також коштів з інших джерел, не заборонених законодавством, які залучатимуться для гарантування національної безпеки України, шляхом підвищення прозорості та впровадження сучасного фінансового менеджменту.

Заключні положення

66. Стратегія є основою для розроблення таких документів щодо планування у сферах національної безпеки і оборони, які визначатимуть шляхи та інструменти її реалізації:

Стратегія людського розвитку;

Стратегія воєнної безпеки України;

Стратегія громадської безпеки та цивільного захисту України;

Стратегія розвитку оборонно-промислового комплексу України;

Стратегія економічної безпеки;

Стратегія енергетичної безпеки;

Стратегія екологічної безпеки та адаптації до зміни клімату;

Стратегія біобезпеки та біологічного захисту;

Стратегія інформаційної безпеки;

Стратегія кібербезпеки України;

Стратегія зовнішньополітичної діяльності;

Стратегія забезпечення державної безпеки;

Стратегія інтегрованого управління кордонами;

Стратегія продовольчої безпеки;

Національна розвідувальна програма.

67. Рада національної безпеки і оборони України та Кабінет Міністрів України координують і контролюють виконання Стратегії у межах повноважень, визначених Конституцією і законами України.

68. Національний інститут стратегічних досліджень:

здійснює науково-методичне забезпечення комплексного огляду сектору безпеки і оборони, підготовки проектів документів планування у сферах національної безпеки і оборони;

готує щорічні доповіді про стан національної безпеки України на основі аналізу виконання Стратегії.

69. Кабінет Міністрів України керується Стратегією у здійсненні заходів щодо забезпечення обороноздатності і національної безпеки України, громадського порядку, боротьби зі злочинністю.

70. Громадянське суспільство здійснює громадський контроль за діяльністю органів державної влади щодо реалізації Стратегії.

Навчальне видання
(українською мовою)

Санакоєва Наталя Дмитрівна
Березенко Віта Віталіївна

ІНФОРМАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ В ОРГАНАХ ВИКОНАВЧОЇ ВЛАДИ ТА МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

навчальний посібник
для здобувачів ступеня вищої освіти бакалавра
спеціальності «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа»
освітньо-професійної програми
«Інформаційна діяльність в органах виконавчої влади та місцевого самоврядування»

Рецензенти:
В.А. Ковпак

Відповідальний за випуск *В.В. Березенко*
Коректор *Т.О. Іванець*